

Parenting Together

PARENTINGTOGETHER.EU

Együtt jobb

Képzési és mentorálási keretrendszer a szülő és kortárs szószólók számára

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A projektet az Európai Unió támogatta a 2020-1-HU01-KA204-078751 számú támogatási megállapodás keretében.

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

A sajátos nevelési igényű és fogyatékkal élő gyermekek (*SENDS - children with special educational needs and disabilities*) mindennapos tanórákon való részvételét kiemelt prioritásnak tekintjük. Ennek ellenére a gyakorlati megvalósítását számos tényező befolyásolja, amelyek közül néhány a különböző érdekelt felek – például a tipikusan fejlődő gyermekek szülei és a tanárok – bevonásával és hozzáállásával függ össze. Fontos, hogy az inklúzió és az inkluzív oktatás **nemcsak a sajátos nevelési igényű gyermekek** (pl. barátságok, fokozott szociális kezdeményezések, kapcsolatok és hálózatok), hanem a **sajátos nevelési igényű gyermekek, szüleik és tanáraik számára is előnyös** (pl. nagyobb lehetőségek a tevékenységek elsajátítására mások gyakorlásával és tanításával, az empátia készség fejlesztése, az egyéni különbségek fokozott megbecsülése és elfogadása).

E keret célja, hogy információt, tevékenységeket és javaslatokat nyújtson a gondolkodáshoz, hogy érzékenyítse és előmozdítsa a befogadással és az inkluzív oktatással kapcsolatos pozitív attitűdöket. A keretrendszer a **tipikusan fejlődő gyermekek szüleinek és a tanároknak szól**, akik fontos szerepet játszanak az esélyegyenlőség és az inkluzív oktatás – következésképpen a társadalmi befogadás és az igazságosabb társadalom – előmozdításában, ahol minden gyermek és családjaik jogai érvényesülnek. Ezért nevezzük ezt a keretrendszert "Együtt jobb"-nak.

Cím

Együtt jobb - Képzési és mentorálási keretrendszer a szülői és a kortárs szószólók számára

Esedékesség

Kezdő dátum: 2021-09-01

Befejezés dátuma: 2022-09-30

Benyújtás dátuma

2022-09-30

Terjesztési szint (belső/nyilvános)

Nyilvános

KÉPZÉSI ÉS MENTORI KERETRENDSZER A SZÜLŐI ÉS KORTÁRS SZÓSZÓLÓK¹ SZÁMÁRA

Együtt jobb

Bevezetés

Miről szól ez a keretrendszer? Kinek szól?

A sajátos nevelési igényű és fogyatékossgal élő gyermekek mindennapos tanórákon való részvételét kiemelt prioritásnak tekintjük. Ennek ellenére a gyakorlati megvalósítását számos tényező befolyásolja, amelyek közül néhány a különböző érdekelt felek - például a tipikusan fejlődő gyermekek szülei és a tanárok - bevonásával és hozzáállásával függ össze. Fontos, hogy az inklúzió és az inkluzív oktatás **nemcsak a sajátos nevelési igényű gyermekek** (pl. barátságok, fokozott szociális kezdeményezések, kapcsolatok és hálózatok), hanem **a sajátos nevelési igényű gyermekek, szüleik és tanáraik számára is előnyös** (pl. nagyobb lehetőségek a tevékenységek elsajátítására mások gyakorlásával és tanításával, az empátia készség fejlesztése, az egyéni különbségek fokozott megbecsülése és elfogadása).

E keret célja, hogy információt, tevékenységeket és javaslatokat nyújtson a gondolkodáshoz, hogy érzékenyítse és előmozdítsa a befogadással és az inkluzív oktatással kapcsolatos pozitív attitűdöket. A keretrendszer **a tipikusan fejlődő gyermekek szüleinek és a tanároknak szól**, akik fontos szerepet játszanak az esélyegyenlőség és az inkluzív oktatás, következésképpen a társadalmi befogadás és az igazságosabb társadalom előmozdításában, ahol minden gyermek és családjaik jogai érvényesülnek. Ezért nevezzük ezt a keretrendszert "Együtt jobb"-nak.

Ebben a képzési és mentorálási keretben talál egy, az **önértékelésről szóló részt** (1), egy **ismeretanyagot tartalmazó részt** (2), amely számos, a befogadással és sokszínűséggel kapcsolatos témát tartalmaz, személyes képzési **terveket a befogadás előmozdítását célzó kompetenciák fejlesztésére** (3), valamint különféle **gyakorlati eszközöket és stratégiákat** (4), amelyek támogatják Önt az ilyen kompetenciák megszerzésének elősegítésében.

1. Az önértékelés eszköze²

¹ Egy olyan személy, aki a gyermek jogainak, igényeinek és érdekeinek előmozdításában és védelmében segít. (Ez azért is fontos, mert a gyermekek gyakran nehezen vagy egyáltalán nem tudnak kiállni saját jogaik, szükségleteik és érdekeik mellett. Szükségük lehet valakire, aki beszél, felszólal helyettük.)

² Az önértékelési eszköz segíthet az egyénnek elgondolkodni magatartásán, új törekvéseket felfedezni és elérni céljait.

Az önértékelésről

Ez az önértékelés (vagy önreflexió) arra szolgál, hogy Önt, mint tipikus fejlődésű gyermek szülőjét vagy pedagógust támogassa az inkluzív oktatási gyakorlat és tapasztalatok javításában, amely a különböző érdekelt felekkel (szülők, tanárok, a közösség más szakemberei) való szoros együttműködésen és partnerségen alapul, az összes gyermek, és különösen a sajátos nevelési igényű és fogyatékossgal élő gyermekek befogadása érdekében.

Az összes gyermek – a sajátos nevelési igényű és nem sajátos nevelési igényű – befogadása alapvető fontosságú az emberi jogok sokszínűséggel jellemezhető kultúrájának kialakításához. Ezért minden gyermek jogainak figyelembevételét minden környezetben biztosítani kell, a családtól az iskolai környezetig, már a legkorábbi életkortól kezdve.

A gyermekek és a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásához többszörös előnyök társulnak – ha a család, az oktatási intézmény vagy a helyi közösség érzékenyebb az összes gyermek jogaira és jobban reagál a szükségleteikre, akkor általában hozzáférhetőbb, befogadóbb, és valóban elősegíti az összes gyermek kompetenciáit és jólétét. A fogyatékossgal élő és a nem fogyatékossgal élő gyermekek családjai, a szakemberek és a közösség egyéb érdekeltjei alapvető szerepet játszanak az inkluzív beállítások előmozdításában és a gyermekek befogadásának biztosításában. Fontos, hogy minden beavatkozó nézőpontja, tudása és készsége alapvető fontosságú annak biztosításához, hogy az inkluzív gyakorlatok és a családközpontú megközelítések elfogadásra és hatékony megvalósításra kerüljenek.

Ezt az önértékelési eszközt görögországi, magyarországi, hollandiai és portugáliai fogyatékossgal élő gyermekek szüleinek beszámolóí ihlették. Célja azonban az, hogy minden szülőt, pedagógust és más szakembert támogasson abban, hogy elgondolkodjanak a valamennyi gyermek, különösen a 0-7 éves korú, sajátos nevelési igényű és fogyatékossgal élő gyermekek befogadásával kapcsolatos gyakorlatokról és tapasztalataikról. Ezt az eszközt több olyan modell és megközelítés (pl. bioökológiai modell, családközpontú megközelítés, Lundy-féle részvételi modell és Hart részvételi létrája stb.) alapján is kidolgozták, amelyeket a befogadás és az inkluzív oktatás előmozdítása szempontjából fontosnak tartanak.

Az önértékelés felépítése

Ez az önértékelés a tipikus fejlődésű gyermekek szülei számára készült, a tanárok számára több elemet tartalmaz, amelyeken a pedagógusok elgondolkodhatnak. Az önértékelésben leírt valamennyi tétel a gyermekek befogadásának elősegítésével kapcsolatos tapasztalatokra és gyakorlatra vonatkozik. Az, hogy Ön milyen mértékben tapasztalta meg ezeket a helyzeteket, illetve milyen mértékben valósította meg ezeket a gyakorlatokat, azt jelzi, hogy a gyermekek milyen mértékben vannak bevonva, és milyen mértékben tartják tiszteletben a jogukat a családjában, a környezetében vagy a közösségében.

Az eszközben szereplő nyilatkozatok különböző témák köré csoportosulnak (pl. a gyermekek jogainak tiszteletben tartása, befogadó tér biztosítása, a gyermekek hangjának és kezdeményezéseinek figyelembevétele stb.) Az egyes tételek átgondolásakor mérlegelheti, hogy egyes állítások milyen mértékben tükrözik az Ön tapasztalatait/gyakorlatát – az Ön által legmegfelelőbbnek tartott számot kell kiválasztania, egy 1-től 4-ig terjedő skálán (az 1 azt jelenti, hogy *egyáltalán nem*, a 4 pedig azt, hogy *nagymértékben*). Kérjük, vegye figyelembe, hogy szükség esetén nyugodtan választhatja a "egyáltalán nem" lehetőséget. Ha úgy érzi, hogy egy állítás nem teljesen alkalmazható az Ön tapasztalataira vagy gyakorlatára, akkor javasoljuk, hogy válassza azt a lehetőséget, amelyik a legközelebb áll saját tapasztalataihoz/gyakorlatához. Arra bátorítjuk, hogy legyen őszinte, még akkor is, ha egy állítást kissé kényelmetlenül érez. Ennek az önértékelési eszköznek az a célja, hogy elősegítse az önreflexiót, hogy Ön elgondolkodhasson és nyomon követhesse nézőpontjainak és gyakorlatának fejlődését, anélkül, hogy ítékezés vagy kritika érné.

A bemutatott állítások inspirációként, javításként vagy a kollégákkal/családokkal való megbeszélés kiindulópontjaként szolgálhatnak. Reméljük tehát, hogy ez az eszköz bátorítja és támogatja az Önök reflexióit, akár egyénileg, akár más kollégákkal, szakemberekkel vagy családtagokkal együtt!

Tipikus fejlődésű gyermek szülőjeként vagy tanárként...	1 Egyáltalán nem.	2	3	4 Nagymértékben
1. Aktívan keresem a szülőkkel és más szakemberekkel való pozitív együttműködés és partnerség kialakításának módjait.				
2. Aktívan keresem a módját annak, hogy pozitív interakciókat alakítsak ki minden gyermekkel és az osztályteremben/környezetben lévő gyermekek között.				
3. Bátorítom a gyermekeket, családokat és más szakembereket, hogy igényeik, tudásuk és tapasztalataik alapján hozzászóljanak (pl. szolgáltatások, tervek, tevékenységek, projektek tekintetében).				
4. Aktívan ösztönzőm a gyerekeket egymás és egymás nézőpontjának tiszteletben tartására (pl. a különböző tulajdonságok, kompetenciák, tapasztalatok fontosságának megbeszélésével).				
5. Elmélkedem és megvitatom a gyerekekkel, szülőkkel és más szakemberekkel, hogy a különböző beavatkozások (pl. a családok, a speciális szükségletekkel és fogyatékossággal élő és nem rendelkező gyerekek) számára milyen előnyökkel jár, ha minden gyereket (azaz különböző jellemzőkkel, szükségletekkel, kompetenciákkal rendelkező) bevonunk.				
6. Minden gyermeket támogatok, függetlenül a tulajdonságaitól és kompetenciáitól, hogy saját ötleteket				

	fejlesszenek ki, saját javaslatokat tegyenek, saját kezdeményezéseket kezdeményezzenek, és együttműködjenek társaikkal.				
7.	Úgy rendezem be a tereket, hogy minden gyermek számára lehetővé tegyem a részvételt (pl. az anyagokat a gyermekek szintjén helyezem el, hogy a gyermekek könnyen hozzáférjenek az anyagokhoz, és ne ütközzenek fizikai akadályokba).				
8.	Segítek a gyerekeknek, családoknak és szakembereknek megérteni és átgondolni annak fontosságát, hogy minden gyermeket bevonjunk az őket érintő kérdésekbe, tevékenységekbe és projektekbe.				
9.	Megteszem a szükséges erőfeszítéseket annak érdekében, hogy minden gyermeket, családot és szakembert bevonjak a nevelési folyamatba (pl. a kommunikáció módjának kiigazítása, a gyermekek és családok igényeinek figyelembevétele; minden beavatkozó bevonása a célok és stratégiák meghatározásába).				
10.	Többféle stratégiát alkalmazok, hogy minden gyermeket bevonjak, hogy segítsék nekik kifejezni magukat, és támogassam részvételüket, a nézőpontjaik, érdeklődési körük és preferenciáik alapján.				
11.	Tisztelem és figyelembe veszem a gyermekek és családok igényeit, szempontjait, preferenciáit és tapasztalatait, igyekszem megérteni a döntéseik mögött meghúzódó okokat, és ennek megfelelően támogatom őket.				
12.	Olyan helyzeteket és lehetőségeket tervezek, amelyekben a családok és más szakemberek összegyűlhetnek és közösen megvitathatják a legjobb stratégiákat, gyakorlatokat és módszereket a gyermekek, köztük a sajátos szükségletű és fogyatékkal élő gyermekek támogatására.				
13.	A pedagógiai dokumentációba és tervezésbe bevonom a gyermekek és a családok érdekeit.				
14.	Tájékoztatom a gyermekeket, a családokat és más szakembereket a közös döntéseket igénylő lényeges szempontokról, és kérem a hozzájárulásukat.				
15.	Lehetőséget teremtek a gyermekek és családok számára, hogy szükségleteiket, tapasztalataikat és preferenciáikat közöljék a közösségen belül más emberekkel és szakemberekkel, akik szolgáltatásokat nyújthatnak és tájékoztathatják őket érintő döntésekről.				
16.	Töreksem arra, hogy együttműködést alakítsak ki az érintett közösségi szolgálatokkal és szervezetekkel, lehetővé téve a gyermekek és családjaik számára, hogy				

	tájékozottak legyenek, és a számukra elérhető legjobb lehetőségekből részesüljenek.				
17.	Rendszeresen megvitatom a családokkal és más szakemberekkel a legjobb lehetőségeket és a szükséges intézkedéseket, hogy támogassam az összes gyermek befogadását.				
18.	Módosítom a terveket, stratégiákat és intézkedéseket, hogy jobban támogassam a gyermekek és családok igényeit, jellemzőit és tapasztalatait.				
19.	Könnyen el tudom magyarázni a szülőknek vagy más szakembereknek a "befogadás" és az "inkluzív oktatás" fogalmát.				
20.	Hiszek abban, hogy minden gyermek, beleértve a fogyatékkal élőket is, képes tanulni.				
21.	Tisztában vagyok a gyermekek és családjaik (különösen a sajátos szükségletűek) támogatására rendelkezésre álló szolgáltatásokkal és erőforrásokkal, mind az oktatási intézményben/rendszerben, mind a közösségben.				
22.	Ismerem az értelmi fogyatékosokat, és képes vagyok segíteni a gyermekeknek, családjaiknak, valamint együttműködni más családokkal és szakemberekkel.				
23.	Tájékozott vagyok a gyermekek jogairól általában, és különösen a fogyatékossgal élő személyek jogairól, valamint az őket kötelező jogi eszközökről/dokumentumokról (pl. az ENSZ egyezmények).				
	Itt jegyzeteket készíthet azokról a konkrét szempontokról, amelyek Ön szerint fontosak lehetnek a további fejlesztés vagy a családokkal/egyéb szakemberekkel való megbeszélés szempontjából.				

2. Tudás

Ez a rész az önálló tanulásnak van szentelve, és itt találsz néhány kérdést a további gondolkodáshoz.

2.1 Fogyatékoság, sokféleség, tipikus és atipikus gyermeki fejlődés

Fogyatékoság és sokszínűség

A **fogyatékoságot** általánosságban olyan gyűjtőfogalomnak tekintik, amely a károsodásokra, tevékenység- és részvételi korlátozásokra utal. Jelentheti továbbá az egyén (például egészségi állapottal rendelkező) és az egyén kontextuális tényezői, például a környezeti vagy személyes tényezők közötti kölcsönhatás negatív aspektusait.

Különösen a legkorábbi életkorban nehéz lehet a károsodás és/vagy a fogyatékoság azonosítása, a megfelelő támogatás mozgósítása.

A fogyatékoságok egyik speciális típusa a gyermekek **értelmi fogyatékosága lehet**. A szellemi fogyatékosággal élő gyermekeknek jelentős nehézségeik lehetnek az értelmi működésben (például a kommunikációban, a tanulásban vagy a problémamegoldó feladatok végrehajtásában) vagy az adaptív viselkedésben (például bizonyos szociális készségek vagy a rutinok elsajátításában vagy kezelésében). A gyermekek SNI-je lehet enyhe vagy súlyos – míg az SNI enyhébb formáiban szenvedő gyermekek megfelelő támogatás esetén bizonyos fokú önállóságra tehetnek szert, az SNI súlyosabb formáiban szenvedő gyermekek további támogatást igényelhetnek a felnőttek (család és szakemberek) részéről, különösen az oktatási intézményekben és a közösségben. Mindazonáltal számos szolgáltatás és erőforrás áll rendelkezésre a tudományos bizonyítékokon alapuló ajánlott gyakorlatok végrehajtására, hogy támogassák a értelmi fogyatékoság élő gyermekeket és családjaikat.

A fogyatékosághoz szorosan kapcsolódik a **sokszínűség**. A sokféleség általában az értékek, attitűdök, kulturális nézetek, meggyőződések, etnikai háttér, szexuális irányultság, nemi identitás, kompetenciák, tudás és egyéni élettapasztalatok közötti különbségekre utal. A sokféleség magában foglalhatja a **fejlődésbeli** különbségeket is. Fejlődési elmaradásról például akkor beszélhetünk, ha egy gyermek egy vagy több területen vagy kompetenciában (például érzelmi, kognitív vagy fizikai fejlődésben) elmarad társaitól.

A gyermekek jogainak, egyedi jellemzőinek és kompetenciáinak, és így a sokféleségnek a tiszteletben tartása ezért indokolt. A nemzetközi és európai szinten javasolt jogi dokumentumok és eszközök, mint például a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény, amelyet ez az eszköztár részletesebben ismertet (lásd a 2.6. szakaszt), alapvető fontosságúak annak biztosításához, hogy minden gyermek jóléte és befogadása valósággá váljon.

Ideje elgondolkodni...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

A társadalmak egyre összetettebbé és sokszínűbbé váltak. Tapasztalatai és meglátásai alapján gondolkodjon el a következő szempontokon:

1. Ön milyen típusú **fogyatékoságoknak** volt szemtanúja, vagy milyen típusú fogyatékoságokkal volt gyakrabban kapcsolatban?
2. Milyen nagyobb változások történtek az Ön környezetében/közösségében, amelyek segíthetnek az **értelmi fogyatékos** gyermekek kezelésében és támogatásában?
3. Fel tud idézni egy pozitív változást a környezetében/közösségében a sokszínűség kezelésével kapcsolatban? Milyen elemek/források voltak döntő fontosságúak a változás és a siker eléréséhez?

Gyermekfejlődés

A gyermeki fejlődés dinamikus és folyamatos folyamat, és rendkívül szorosan kapcsolódik a fogyatékos fogalmához. Valójában a kognitív, érzelmi és szociális képességek **fejlődése** mélyreható változásokon megy keresztül gyermekkorban, mind biológiai, mind környezeti tényezők hatására. Nagyon fontos, hogy a környezeti tényezőkre összpontosítsunk, amelyek elősegíthetik vagy akadályozhatják a gyermekek fejlődését és tanulását (például a szakpolitikák, az anyagok minősége, a rutinok és interakciók, a szakemberek és a szülők hozzáállása), és amelyek befolyásolhatják a gyermekek fejlődését és tanulását, valamint társadalmi befogadását a korai gyermekkorban és egész életük során.

Ezért a családok, a tanárok és más szakemberek, például az egészségügyi szakemberek gyakran már kisgyermekkorban nyomon követik és mérik a **fejlődési mérföldköveket**. A fejlődési mérföldkövek magukban foglalhatják a fizikai, szociális és kognitív fejlődés jeleit, amelyek a környezet elsajátításához vezetnek. A mosolygás, a kúszás, a tárgyak manipulálása, a járás és a beszéd néhány példa a fejlődési mérföldkövekre, amelyek értékes betekintést nyújthatnak a gyermekek fejlődéséről.

A legtöbb gyermek hasonló mintázat szerint, hasonló időben, hasonló mérföldkövek elérésével fejleszti készségeit, a gyermek családjának, személyes történetének és környezetének függvényében. Ezért a fejlődési mérföldköveket általában életkori tartományokban jelentik. Így például a szülők és a tanárok aggódhatnak, ha egy gyermek még nem jár vagy nem beszél, különösen akkor, ha a társai már elsajátították ezeket a kompetenciákat. Fontos azonban megjegyezni, hogy minden gyermek egyedi, saját működésével rendelkezik, és a saját tempójában fejlődik, a környezet jellemzőitől, valamint a számára biztosított lehetőségektől és támogatásoktól függően.

Ehhez kapcsolódóan megjelenik a **"tipikus"** és **"atipikus fejlődés"** közötti különbségtétel, valamint az olyan megnevezések, mint a **"fogyatékkal élő gyermekek"**. A *tipikus* fejlődés a gyermek általános fejlődésére utal, összehasonlítva az azonos korú társaival, míg *atipikus* fejlődésről akkor beszélünk, ha a gyermek egy vagy több területen vagy kompetenciában elmarad vagy megelőzi az azonos korú gyermekeket. A **"fogyatékkal élő gyermekek"** megnevezés magában foglalja a testi, érzékszervi, **érzelmi** vagy **értelmi fogyatékkal** élő gyermekeket, akik gyakran kevésbé vesznek részt az inkluzív tanulási környezetben, vagy akár ki is zárják őket onnan. Ezek lehetnek olyan gyermekek, akik fizikai vagy pszichés fogyatékossgal születtek, vagy akik betegség, baleset vagy más kedvezőtlen esemény miatt szereztek károsodást vagy fogyatékossgot. Következésképpen ezek a gyermekek fokozott nehézségeket tapasztalhatnak a látás, a hallás vagy a mozgás terén, és nagyobb nehézségeik lehetnek a tanulásban, vagy a társaiktól eltérő módon tanulhatnak.

Amikor a gyermekeket "fejlődési elmaradással", "sajátos szükségletekkel", "sajátos nevelési szükségletekkel" vagy "speciális szükségletekkel" rendelkezőnek minősítik, általában nagyobb figyelmet és többlettámogatást igényelnek a gondozók, a családoktól a szakemberek (például a tanárok vagy más szakemberek a lakóhelyükön élő közösségekből) részéről. Egyes országokban a nagyobb figyelem és a kiegészítő támogatás a normál, de a speciális oktatási környezetben is biztosítható.

A korai beavatkozás fontos szerepet játszhat az érintett gyermekek és családjaik támogatásában.

Ideje elgondolkodni...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Volt-e valaha olyan helyzet, amelyben a gyermek fejlődése aggodalomra adott okot, és amely különböző beavatkozók (például a család, az oktatási intézmény szakemberei, a közösség szakemberei) bevonását és közös fellépését igényelte? Kérjük, gondolja át, milyen fejlődési szempontot vagy oktatási szükségletet érintett, hogyan sikerült leküzdeni a nehézségeket, és kik vagy milyen erőforrások voltak alapvetőek a gyermek, a családja vagy a szakemberek támogatására:

Fejlődési szempont/nevelési igény: _____

A nehézségek leküzdésének módjai:

Ki játszott fontos szerepet benne:

Fejlődési szempont/nevelési igény: _____

A nehézségek leküzdésének módjai:

Ki játszott fontos szerepet benne:

Fejlődési szempont/nevelési igény: _____

A nehézségek leküzdésének módjai:

Ki játszott fontos szerepet benne:

Amikor a fogyatékoságról és a sokszínűségről beszélünk, foglalkoznunk kell a **befogadás** fontosságával. Az inklúzió MINDEN ember jogát jelenti arra, hogy hozzáférjen és részt vegyen a társadalomban, a különbségek vagy nehézségek leküzdésével, megfelelő támogatás biztosításával - *az inklúzió mint elv*. Ezen túlmenően arra is utal, hogy

figyelembe kell venni minden gyermek és felnőtt eltérő egyéni szükségleteit, a szükséges változtatások, kiigazítások vagy kiegészítő támogatások bevezetésével a kirekesztő tényezők mérséklése vagy megszüntetése érdekében - *a befogadás mint folyamat*.

Ha kifejezetten az oktatási kontextust vesszük figyelembe, az olyan kifejezések, mint az "inkluzív oktatás" vagy az "inkluzív tanulás" egyre fontosabbá válnak. Ezek MINDEN gyermek befogadására és tanítására utalnak, mind a formális, mind a nem formális tanulási környezetben, tekintet nélkül a nemre, fizikai, intellektuális, szociális, érzelmi, nyelvi, kulturális, vallási vagy egyéb jellemzőkre és kompetenciákra.

Az oktatási környezetben a **tanárok és más oktatási szakemberek**, mint olyan kulcsszereplők, akik szisztematikusan irányítják és elősegítik a gyermekek tanulását egy adott formális vagy nem formális tanulási környezetben, döntő szerepet játszanak az összes gyermek befogadásában. Természetesen a **család**, mint a gyermekek nevelésének fő társadalmi egysége is alapvető fontosságú, és szorosan együtt kell működnie a tanárokkal az összes gyermek befogadása és az inkluzív oktatás előmozdítása érdekében. Ettől függetlenül a "**közösséget**", mint szélesebb társadalmi csoportot, amelyhez a gyermek és a család tartozik, szintén fontos szereplőnek kell tekinteni a befogadás és az inkluzív oktatás biztosítása érdekében.

Ideje elgondolkodni...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Vegye figyelembe a családokat, tanárokat és más szakembereket a környezetében vagy közösségében. Mit tudnak ezek a különböző szereplők általában véve már a befogadásról és az inkluzív oktatásról? Mit kell még megtanulniuk? Gondolja át a különböző intézkedéseket, amelyeket a helyes gyakorlatok jobb tájékoztatása és megosztása érdekében tehetne a) a fogyatékossgal nem rendelkező gyermekek szüleivel, b) a fogyatékossgal élő gyermekek szüleivel, c) más szakemberekkel (például egy iskolai koordinátorral, a helyi közösség döntéshozójával stb.). Mit lenne fontos megosztani az összes és mindegyik érdekelt féllel?

Valójában az összes érdekelt fél (gyermekek, tanárok, családok és más közösségi szakemberek/szolgáltatók) között kialakított szoros **együttműködés és partnerség** az, ami hozzájárulhat ahhoz, hogy hatékonyan támogassunk minden gyermeket, felkészítve őket az életre és az aktív állampolgárságra egy egyre igényesebb és befogadóbb társadalomban.

Ideje elgondolkodni...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Szülőként vagy szakemberként (pl. tanárként), inkluzív-e az Ön környezete (vagyis az a környezet, ahová a gyermeke jár, vagy az a környezet, ahol Ön dolgozik)?

Kérjük, gondolkodjon el a következő szempontokról:

- Bevonják-e a családokat, tanárokat és közösségeket a gyermekek tanulásába és befogadásába?
- Érzékeny a környezet, megbecsüli a különbségeket és minden gyermek számára ösztönzi a tanulást?
- Elősegíti-e a környezet az összes gyermek részvételét?
- Elősegíti-e a környezet a családok (azaz a sajátos nevelési igényű és fogyatékkal élő és nem rendelkező gyermekek) és a szakemberek közötti együttműködést?
- Támogatja-e a környezet a családok, a tanárok és más szakemberek számára a lehetőséget, hogy tanuljanak és részesüljenek az inkluzív oktatás előnyeiből?
- Hogyan járulhatnak hozzá a fogyatékkal nem rendelkező gyermekek szakemberei és családjai a fogyatékkal élő gyermekek és családjaik jogainak, jólétének és társadalmi befogadásának tiszteletben tartásához?

Kérjük, írja meg gondolatait, és azt, hogy mit lehetne tenni az Ön által felvetett helyzetek javítása érdekében:

2.2 A szülő-tanár együttműködés előnyei és módszerei

Ebben a fejezetben a szülő-tanár együttműködéssel, a családok és az iskolák közötti kapcsolatokkal, valamint a gyermekek tanulásával és az oktatási folyamattal kapcsolatos előnyökkel kapcsolatos kutatások összefoglalóját mutatjuk be - mind az iskolában, mind otthon (és más tanulási helyszíneken). Ha többet szeretne megtudni a

témáról, javasoljuk, hogy további olvasmányként tekintse meg a fejezetben idézett forrásokat.

Szülői részvétel és szülői elkötelezettség

A szülők gyermekeik elsődleges nevelői. Ez az állítás kettős: egyrészt nincs szükség kutatásra annak bizonyítására, hogy a szülők születésüktől kezdve elsőként nevelik gyermekeiket, másrészt szilárd bizonyítékok vannak arra, hogy körülbelül 11 éves korig a szülők gyakorolják a legnagyobb hatást gyermekeik tanulási eredményeire, még akkor is, ha úgy tűnik, hogy a gyermek önálló, és a szülőknek nincs rá befolyása (Desforges, 2003). Ezt a szerepet ezután a kortárscsoport veszi át, de a szülők továbbra is a második legnagyobb hatást gyakorló csoport maradnak. Az egyes gyermekek oktatási és tanulási sikere szempontjából tehát a szülői attitűdök döntő fontosságúak.

A következő részben a **szülői bevonás** és a **szülői elkötelezettség** körüli kutatásokat idézzük, az előbbi a már létező dolgokban való részvételre való felhívás, az utóbbi pedig a partnerek – nevezetesen az iskola és az otthon – közötti, egymás szerepét és hatását kölcsönösen elismerő, a tanulás körüli partnerségben történő együttműködésre irányuló eljárás. Bár ez a felülvizsgálat keretein kívül esik, fontos megemlíteni, hogy a gyermeki jogokat figyelembe vevő modern pedagógiában ez csak részvételi módon, a gyermekeket mint kompetens partnereket figyelembe véve tervezhető (lásd az ENSZ gyermekjogi egyezményét).

A szülők bevonása és bevonása közötti különbség a következőképpen írható le:

Részvétel	Eljegyzés
<i>Ki</i>	
Szülők	Szülők és gyermekek + család és közösség
<i>Felelősség</i>	
Iskola tanítással a központban	Iskola, szülők, tanuló, aki a központban tanul
<i>Hogyan</i>	
Iskolai kezdeményezés, hivatalos találkozók	A forma és az időzítés rugalmassága
<i>Kommunikáció</i>	
Egyirányú iskolából hazafelé	Kétirányú, a technológia használata

(Salamon, 2017)

A szülői szerepvállalás előnyei és típusai az iskolai oktatásban

A fejlett országokban az elmúlt 20-30 évben jelentősen megváltozott az a szerep, amelyet a szülőknek gyermekeik iskoláztatásában kell játszaniuk. A szülőkre ma már nyomást gyakorolnak, hogy elköteleződjenek, "...kvázi vásárlóként és választóként lépjenek fel az oktatási "piacon"", valamint "felügyelőként és garanciavállalóként a gyermekeik iskoláztatással kapcsolatos elköteleződésében" (Selwyn, 2011).

Kutatási bizonyítékok (Harris & Goodall, 2008, Desforges & Abouchaar, 2003) is egyértelműen azt mutatják, hogy a szülői részvétel jobb eredményeket eredményez a fiatalok számára. Ez teszi elengedhetetlenné a szülők bevonását az iskolai oktatásba, és ez a megközelítés számos európai országban széles körű politikai teret nyert.

Ugyanakkor továbbra is vitatott, hogy mit értünk szülői részvétel/bevonás alatt az iskolai oktatásban, milyen interakciók és módszerek válnak a legvalószínűbbé a gyermekek javára, valamint a szereplők, különösen a szülők, a tanárok és az iskolaigazgatók szerepe és felelőssége. A politikusok, kutatók, iskolák, tanárok, szülői csoportok és gyermekek nem tudtak megállapodni a közös definíciókban vagy prioritásokban, ami néha zavart okoz. Bár gyakran "egységes koncepcióként" mutatják be a szülői bevonást/bevonást, "a különböző alkotóelemek által különbözőképpen elfogadható vagy elfogadhatatlan értelmezésekkel bír" (Crozier, 1999: 219). Ezt a tényt a különböző érdekeltek gyakran úgy használják fel, hogy az hatalmi harcokhoz és feszültségekhez vezet a különböző érdekeltek között (ibid. 220), és néha valamiféle "hibáztatási játékhoz" is vezet. Ahogy Harris és Goodall 2008-as, az iskolai szülői interakciókról szóló tanulmánya is mutatja, míg a szülők inkább a gyermekeik támogatásaként értelmezték részvételüket, a gyermekek pedig "erkölcsi támaszként" tekintettek a szülőkre, addig a tanárok "a "jobb viselkedés és az iskola támogatása" eszközének" tekintették azt (2008: 282). Ez az iskolának a szülőkkel szembeni elvárásai és fordítva, az iskolákkal szembeni elvárások közötti szakadékhoz vezet.

Epstein (2002) gyakorlati osztályozását széles körben használták az iskolai szülői szerepvállalás tipográfiájának kialakításában. Fontos megjegyezni, hogy Epstein túllép az egyes gyermekek tanulásába való bevonás vagy elkötelezettség fogalmán, hanem inkább bevezeti a partneriskolák fogalmát, amelyeket az otthon és az iskola kölcsönös, kiegyensúlyozott megbecsülése alapján irányítanak, ami nagy hatással van a részvételi vezetési struktúrák kialakítására. Epstein keretrendszere (2002:6) az érintettség hat típusát határozza meg:

1. Szülői magatartás: olyan gyakorlatok, amelyek pozitív tanulási környezetet teremtenek otthon	2. Kommunikáció: szülő- iskola kommunikáció az iskolai programokról és a tanulók fejlődéséről	3. Önkéntesség: a szülők részvétele és az iskolai önkéntesség lehetőségei

4. Otthoni tanulás: a szülők és az iskola közötti kommunikáció az otthoni tanulási tevékenységekről	5. Döntéshozatal: a szülők bevonása az iskolai döntéshozatalba és irányításba	6. Együttműködés a közösséggel: a szülők hozzáférése a közösségi erőforrásokhoz, amelyek növelik a tanulók tanulási lehetőségeit
--	--	---

Fontos leszögezni, hogy ezek a típusok semmiféle hierarchiával nem rendelkeznek, bár egyes iskolák és tanárok gyakran különböző értékű szinteknek tekintik őket, és megalapozatlan elvárásokat fogalmaznak meg a szülőkkel szemben, akiknek más az igényük az elköteleződésre (Hamilton, 2013).

Goodall és Montgomery (2014) egy kifinomultabb megközelítés mellett érvelt, amely a szülők és az iskola közötti általános interakciótól a gyermekek tanulására való specifikusabb összpontosítás felé tereli az érdeklődést. Kulcsfontosságú különbséget tesznek a bevonás és az elkötelezettség között, azt sugallva, hogy az utóbbi *"a tevékenység iránti felelősség érzését kelti, amely nagyobb, mint az egyszerű bevonás esetében"* (2013: 399), és egy olyan kontinuumot javasolnak, amely a szülői bevonástól az iskolai oktatásban való részvételen át a gyermekek tanulásával kapcsolatos szülői elkötelezettségig tart. Ez a megközelítés magában foglalja annak felismerését, hogy a tanulás nem korlátozódik az iskolára, valamint a gyermekek iskolán belüli és kívüli tanulásának támogatásának fontosságát. Ez a megközelítés különösen fontos lehet az etnikai kisebbségekhez tartozó, alacsony iskolai végzettségű (és rossz tapasztalatokkal rendelkező) vagy gazdasági nehézségekkel küzdő szülők (és természetesen a gyermekek) esetében, akiknek a kutatások szerint (ibid. 400) nagyobb valószínűséggel esik nehezükre az iskolába való bekapcsolódás, de akik ennek ellenére erősen elkötelezettek gyermekeik tanulása iránt. Ez egy olyan kulcsfontosságú kérdés, amelyet figyelembe kell venni a szülők számára a Parent'r'us projektben, a mentorálási modellek megtervezésekor.

Goodall (2017) paradigmaváltást sürget egy olyan partnerség felé, amely a következő elveken alapul, amelyeket Freire banki oktatási modelljének a 21. század valóságára való újragondolása alapján fogalmaztak meg:

- 1. Az iskolai személyzet és a szülők részt vesznek a gyermek tanulásának támogatásában.*
- 2. Az iskolai személyzet és a szülők nagyra értékelik azt a tudást, amelyet mindketten a partnerségbe visznek.*
- 3. Az iskolai személyzet és a szülők párbeszédet folytatnak a gyermek tanulása körül és a gyermek tanulásával kapcsolatban.*

4. Az iskolai személyzet és a szülők partnerségben támogatják a gyermek és egymás tanulását.

5. Az iskolai személyzet és a szülők tiszteletben tartják egymás legitim tekintélyét és a tanulás támogatásához való hozzájárulását.

Kendall (2018) szerint ezek a keretek elismerik a szülők, az iskola és a gyermekek tanulása közötti kapcsolatok összetett, dinamikus jellegét, és értelmes lehetőségeket nyitnak a párbeszédre, valamint a szerepek és felelősségek újratárgyalására; nem biztos, hogy túlmutatnak az otthon-iskola kapcsolatok hagyományos paradigmájának megkérdőjelezésén. Az otthon-iskola kapcsolatok újragondolásának a tanulás céljának átgondolásán kell alapulnia, és túl kell lépnie az iskolák közvetlen és gyakran szűkös, a tesztelésen és más politikai elszámoltathatóságon alapuló prioritásain (Grant, 2009:14). Grant emlékeztet minket arra, hogy "a gyermekek iskolán kívüli életének és családi életének pusztán oktatási projektként való átkeretezése" a "legrosszabb forgatókönyvhöz" vezethet, miszerint a gyermekeket "folyamatosan dolgoztatják az ambiciózus szülők és tanárok" (Grant, 2009:14). Grant a továbbiakban azt állítja, hogy sok szülő ésszerűen úgy dönt, hogy az iskola és az otthoni élet közötti határok elszigetelésébe fektet, mivel "szerepük egy részét abban látják, hogy megvédik a gyermekeket az iskola otthoni behatolásától, és biztosítják, hogy a gyermekek szocializálódjanak, játsszanak és pihenjenek, valamint tanuljanak" (ibid.).

Ez arra enged következtetni, hogy a szülői szerepvállalás erősítését célzó beavatkozások tervezésekor fel kell tárni az iskolai részvétel hiányának vagy alacsony szintjének okait.

A tanárok szerepe a szülői elkötelezettség fokozásában

Goodall (2018) szerint:

1. Általában az iskolai személyzetnek kell megtennie az első lépést a szülők felé, hogy sikeresen bevonja őket.
2. A tanároknak biztosítaniuk kell a szülőket arról, hogy ugyanazon az oldalon állnak, és mindketten a legjobbat akarják a gyermeknek.
3. A tanároknak kerülniük kell a szülők megítélését és megbélyegzését, és készen kell állniuk a teljes kép megértésére. Minden szülő (és tanár) más és más, mindenki más képességekkel és erősségekkel rendelkezik. Ha a szülőket partnerként, nem pedig problémaként kezelik, akkor képességeiket ki lehet használni és ki lehet aknázni a gyermek tanulásának javára.
4. A tanároknak fel kell ismerniük, hogy a szülők többsége már most is sokat tesz a gyermeke tanulása érdekében, ezeket a tevékenységeket el kell ismerni, dicsérni kell, és építeni kell rájuk. Ha a szülőket biztosítják arról, hogy erőfeszítéseiknek komoly hatása van a gyermek fejlődésére, az nagy bátorítást és motivációt jelenthet számukra, hogy még többet tegyenek.
5. A tanároknak és az iskola személyzetének könnyen elérhetőnek és elérhetőnek kell lennie a beszélgetésekhez, kérdésekhez. A tanároknak olyan nyelvet kell

használniuk, amely minden szülő számára érthető, a szakzsargon ijesztő lehet, és aláássa a partnerkapcsolatot.

6. A tanároknak ösztönözniük kell az egész iskolára kiterjedő megközelítést; segít, ha mindenki ugyanabba az irányba halad. (L. Ritók, 2017)

A hatásos elkötelezettséggel kapcsolatos mítoszok lerombolása

Desforges (2002) szisztematikus áttekintése a szülői részvételnek a gyermekek iskolai teljesítményére gyakorolt valós előnyeiről megállapítja ennek jelentőségét. Megállapította, hogy bár a szülők a gyermekek tanulmányi előmenetelét elősegítő tevékenységek széles skáláját folytatják (beleértve az információcserét, a rendezvényeken való részvételt és az iskolai irányítást), **a szülői részvétel mértékét erősen befolyásolta a társadalmi osztály és az anyák iskolai végzettsége: minél magasabb az osztály és az anya iskolai végzettsége, annál nagyobb a részvétel mértéke és mértéke.**

Emellett a felülvizsgálat azt is megállapította, hogy a szülői önbizalom alacsony szintje, az oktatással kapcsolatos "szerep" megértésének hiánya, a pszichoszociális és anyagi depriváció szintén negatívan hatott az iskolai életben való részvétel szintjére, **mivel egyes szülőket egyszerűen "a saját iskolai élményeik emlékei vagy a gyermekük tanáraival való interakcióik, vagy a kettő kombinációja visszatart a részvételtől"** (2003:87), vagy egyes esetekben a szülők maguk sosem jártak formális oktatásban, és nem rendelkeznek iskolai tapasztalatokkal (Ivanova, 2013, Ives & Lee, 2018).

A felülvizsgálat arra a következtetésre jutott, hogy míg az iskolával való minőségi interakciók (például az információcsere, a rendezvényeken és az irányításban való részvétel) jellemzőek az oktatásban való pozitív szülői részvételre, a gyermek iskolai teljesítménye sokkal inkább a társadalmi és kulturális tényezők sokkal szélesebb körének összetett kölcsönhatásához kötődik, beleértve a *"jó szülői nevelést otthon... a biztonságos és stabil környezet biztosítását, az intellektuális ösztönzést, a szülő-gyermek párbeszédet, a konstruktív társadalmi és oktatási értékek jó modelljét, valamint a személyes kiteljesedésre és a jó állampolgárságra vonatkozó magas szintű törekvéseket"* (2002:5).

A felülvizsgálat megállapította, hogy az **"otthoni jó szülői magatartás" a gyermekek iskolai teljesítményét meghatározó kulcsfontosságú tényező**, és megállapította, hogy a részvétel e formája "közvetve hat az iskolai eredményekre azáltal, hogy segíti a gyermeket a szociális és tanulást támogató önfelfogás kialakításában és a magas szintű oktatási törekvésekben" (2003:87), és sokkal nagyobb hatással van a teljesítményre, mint az iskola hatása, különösen az iskola első éveiben. A jelentés ezeket a tényezőket "spontán szülői részvétel" néven csoportosítva szembeállította a gyermekek teljesítményével való pozitív korrelációt, amelyet ezek együttesen biztosítottak, az "olyan beavatkozások hatásaival, amelyek célja a "spontán elkötelezettség szintjének növelése" (ibid. 5).

Bár a szülői programokat, az iskola és az otthon közötti kapcsolatokat, valamint a családi és közösségi oktatást magában foglaló beavatkozási tevékenységek terjedelme és sokfélesége jelentősnek bizonyult, a felülvizsgálat nem talált pozitív összefüggést e

tevékenységek és a teljesítményadatok között, és azt javasolta, hogy *"még nem hozták meg a várt teljesítménybónuszt"*.

Price-Mitchell kiemeli az iskolai tanulás túlzott hangsúlyozását, mint az otthon és az iskola közötti interakciók egyetlen vagy elsődleges célját. Az iskolák "mechanisztikus szemléletet" kínálnak, amely elválasztja a pedagógusokat és a szülőket, ahelyett, hogy összekapcsolná őket: *"a pedagógusok a gyermekek tanulásának szakértőiként"* tekintenek magukra, *"nem pedig egyenrangú partnereként"* (2009:5). Szerinte ez hierarchikus kapcsolatokat teremt, és korlátozza az új tudást létrehozó partnerségek megértésére és fejlesztésére való képességet. (2009:8).

Price-Mitchell figyelmet fordít arra, hogy a társadalmi tőke hogyan kering az iskola keretein belül, és hogy milyen módon képes a különböző társadalmi és kulturális csoportokhoz tartozó szülőket bevonni vagy kizárni. Santana & Schneider (2007) tanulmányát idézve Mitchell-Price azt javasolja, hogy *"az alacsonyabb jövedelmű és etnikailag sokszínű szülők, akik hagyományosan kevésbé férnek hozzá a gyermekeik számára rendelkezésre álló erőforrásokhoz, nagy hasznot húznak a társadalmi hálózatokból, mivel így olyan előnyökhöz jutnak, amelyek egyébként nem lennének elérhetőek számukra"* (2009:19). Hamilton szerint ez megköveteli, hogy a tanárok *"elérési mentalitást"* (2017:313) fejlesszenek ki, amely túlmutat *"a szülők körében a szabályok és elvárások tudatosításának előmozdításán"*, a saját szociokulturális pozíciójuk mély, reflexív feltárása felé, mint "tanár" és a tekintély képviselője, és felelősséget vállalnak az otthoni iskolai interakció folyamataiban és gyakorlatában való cselekvőképességükért.

? Kérdések a megértés ellenőrzésére - Kvíz

Válaszoljon a következő feleletválasztós kérdésekre:

1. kérdés: A szülői részvétel és a szülői elkötelezettség szinonimák.

1. Igen
2. Nem

2. kérdés: Epstein hatféle szülői szerepvállalás-típusa egy hierarchikus skálát képvisel a kisebbtől a nagyobb szerepvállalásig.

1. Igen
2. Nem

3. kérdés: A szülőkkal való kapcsolattartás csak az iskolai tanulásról szól.

1. Igen
2. Nem

4. kérdés: A Goodall-modell egy partnerségi modell a szülők és az iskolák számára.

1. Igen
2. Nem

5. állítás: Csak a magasan képzett szülőkkel lehet megfelelően együttműködni.

1. Igen
2. Nem

Most kérjük, ellenőrizze a helyes válaszokat és azok rövid indoklását:

1. kérdés: **Nem:** A szülői bevonás és a szülői szerepvállalás nem szinonimák, ahogyan azt ebben a szakaszban fentebb leírtuk, a szülői bevonás egy rugalmas folyamat (a módok és az idő tekintetében), amelyben a szülők és a családok együtt dolgoznak a tanulók érdekében.

2. kérdés: **Nem:** Annak ellenére, hogy az iskolák és a tanárok különböző értéket tulajdonítanak ezeknek a típusoknak, nincs hierarchia a hat típus között.

3. kérdés: **Nem:** A szülőkkel való együttműködés azt jelenti, hogy az iskolák elismerik és támogatják az osztálytermen kívüli tanulást.

4. kérdés: **Igen:** Goodall leírja modelljében, hogy az iskolák és a szülők hogyan tudnak együttműködni a gyermek érdekében.

5. kérdés: **Nem:** Minden szülő és család részt vehet gyermeke tanulásában és együttműködhet az iskolával, de az iskoláknak alkalmazkodniuk kell és rugalmasnak kell lenniük, hogy megfeleljenek az iskolát körülvevő heterogén szülői közösség igényeinek.

A szülő-tanár együttműködés módszerei

A legtöbb szülő azt szeretné, ha az iskola segítene a nevelői feladatok egy részében, főként azokban, amelyeket ők maguk nem tudnak elvégezni. A hátrányos helyzetű szülők esetében ez még dominánsabban érvényesül. Az iskolai siker érdekében két dolgot kell tenni: segíteni a szülőket az iskolai sikerek megünneplésében, és felhagyni minden olyan gyakorlattal, pl. , a házi feladatokkal, amelyek a szülők aktív (tudományos vagy más készségeken alapuló) támogatását igénylik.

Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű gyermekeket valóban támogassa az iskolai siker érdekében, másfajta otthoni tanulást kell támogatnia. Előmozdíthatja a vacsoraasztalnál folytatott beszélgetéseket, vagy arra ösztönözheti a szülőket, hogy kedvtelésből olvassanak, hogy példaképek legyenek gyermekeik számára. Meglepő módon ez a két tevékenység egyike annak a nagyon kevésnek, amely bizonyítottan pozitív hatással van az iskolai sikerességre. Néhány hátrányos helyzetű szülőt emlékeztetni kell arra, hogy már eddig is fantasztikus munkát végeztek a gyermekeik nevelésében, hogy növeljék az önbecsülésüket.

Ha nehéz helyzetből érkező, alacsony iskolai végzettségű szülőkkel dolgozik, gyakran tapasztalja, hogy a szülők úgy gondolják, hogy nem tudnak semmit sem megtanítani a gyermekeiknek. A sikeres együttműködés érdekében ez az első dolog, amivel foglalkoznia kell. Elvégre ők voltak azok, akik megtanították őket járni és beszélni, a legnagyobb lépéseket minden gyermek oktatási útján.

Fontos meghatározni, hogy mit értünk szülők alatt ebben a forrásban. A "szülők" azok, akik törvényes vagy kvázi törvényes felügyeleti joggal rendelkeznek, akár biológiai, örökbefogadó vagy nevelőszülők az adott iskolába járó gyermek felett. Ez a fogalom magában foglalja a család egyéb tagjait is (nagybácsik, testvérek, nagyszülők), akiknek a részvétele fontos lehet a gyermek számára, és szerepet játszhatnak a nevelésében.

A szülő-iskola kapcsolatok teendői és tilalmai

Tilalom	Teendő
Feltételezzük, hogy egyik napról a másikra változtathatunk	Ne feledje, hogy az olyan kifejezések, mint "fogyatékos" vagy "lemaradó" inkább folyamatokat írnak le, mint identitásokat – a kiszorulásuk inkább valami, ami velük történt, mint az, hogy kik ők valójában.
Összetéveszti a "fogyatékos" vagy "lemaradó" megnevezést egy személy személyiségével.	Gondolja át, hogy iskolája jövőképe és értékei hogyan fordítanak figyelmet a fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családok bevonására - mennyire vannak beágyazva az értékei?
Feltételezéseket tesznek a családok korábbi oktatási vagy iskolai tapasztalatairól.	Olyan fórumok biztosítása, ahol a fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családok megoszthatják történeteiket, ha úgy kívánják, és a gyermekek tanulását támogató összefüggésekre összpontosíthatnak.
Kötelezze a családokat, hogy osszák meg a gyermekük fogyatékoságának kezelésével kapcsolatos történeteiket.	Gondolja át, hogy az iskola épületei és külső területei mennyire barátságosak a fogyatékkal élő gyermekek családjai és gondozói számára?
Feltételezzük, hogy a terminológia és a fogalommeghatározások stabilak a nemzetközi határokon átnyúlóan.	Tekintse át a jelenleg alkalmazott otthoni-iskolai interakciós modelleket, és fontolja meg, hogyan szeretné ezeket fejleszteni a szülőkkel való partnerségi munka fokozása érdekében.
Feltételezzük, hogy az eddigi szakmai tudásunk és tapasztalatunk mindenre választ ad.	Tájékozódjon más országok oktatási rendszereiről, mivel ez segít jobban megérteni a tapasztalatokat és az elvárásokat, és támogatja a család-iskola együttműködési lehetőségeket.
	Szánjon időt arra, hogy megtudja,

	mik a családok elvárásai és tapasztalatai.
	Gondolja át, milyen támogató szolgáltatásokat (pl. esetmenedzserek) vehet igénybe az iskolában a jó kommunikáció támogatására, hogyan használhatja fel a közösségében élő más szülőket ennek elősegítésére?
	Ismerje meg a helyi forrásokat, amelyekhez a családokat irányíthatja, pl. könyvtárak, közösségi központok, ingyenes wifi zónák, egészségügyi és mentális egészségügyi támogató szolgálatok.
	Gondolja át, hogyan kommunikál jelenleg a szülőkkel - papíralapú a kapcsolattartás? Digitális? Milyen mértékben veszi figyelembe a szülők írástudását/digitális műveltségét? Hogyan kellene esetleg fejleszteni vagy megváltoztatni a megközelítést?
	Fontolja meg, hogyan tudja elősegíteni a szülők közötti egymás közötti támogatást.
	Harmadik terek kialakítása az otthon és az iskola között, ahol a szülők és a tanárok egyenlő partnerségben találkozhatnak, hogy támogassák a fiatalok tanulását, és lehetőséget biztosítsanak a közösségi kohézió építésére.
	Készüljön fel a fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családok védelmére.
	Fogadja el, hogy lehet, hogy még nem rendelkezik minden olyan készséggel, amelyre szüksége van ahhoz, hogy hatékonyan tudjon fogyatékkal élő gyermekeket nevelő családokkal dolgozni, legyen kész a szakmai határok kiterjesztésére vagy átlépésére, és fejlesszen ki új szakmai területeket.

A nem részvételtől az elkötelezettségig

A szülő-tanár együttműködés módszereinek megtervezéséhez és értékeléséhez kiindulópontként a Sherry Arnstein (1969) által kidolgozott, az állampolgári részvételre vonatkozó modellt, az úgynevezett részvételi létrát használjuk. Az 1-3. szintek a nem-részvétel, a 4. és 5. szintek a részvétel, a 6-8. szintek pedig az elkötelezettség szintjeit jelentik.

LADDER OF PARENT PARTICIPATION

? Hol van a ranglétrán - Kvíz

Kérjük, olvassa el az alábbi mondatokat, és jelölje meg a szülői részvétel ranglétrájának megfelelő szintjét (1-től 8-ig):

- Az iskola vezetője a tanév elején megbeszélést tart minden szülő számára.
- A szülőket arra kéri, hogy biztosítsanak kávé és süteményt az iskola jubileumi rendezvényére.
- A szülők úgy döntenek, hogy az iskola jubileuma alkalmából adománygyűjtő rendezvényt szerveznek az iskola helyiségeinek felhasználásával.
- Az iskola vezetője kiválaszt egy szülőt, aki képviseli az iskolát az önkormányzati nemzeti ünnepi megemlékezésen.
- A szülőt minden tanári értekezletre meghívják, de nem kap semmilyen előkészületet vagy előzetes információt az értekezletek előtt.
- Az iskolaszék a tanárok, a szülők és a diákok egyenlő számú képviselőiből áll, és döntenek az iskola költségvetéséről, a rendezvényekről, a tanítási nap megszervezéséről, a tantervről stb.

Kérjük, ellenőrizze a helyes válaszokat:

- a) Az 1. szint, mert a szülők nem szólhatnak bele az időbeosztásba, a napirendbe, a helyszínbe, ők csak ott vannak, hogy meghallgassák.
- b) 4. szint, mert a szülők kapnak egy feladatot, és tájékoztatják őket arról, hogy miért fontos ez az iskola számára, de a szervezésben nem vehetnek részt.
- c) 7. szint, mivel a szülők a döntéshozók és a szervezők.
- d) 2. szint, mert a szülő nem azért van ott, hogy részt vegyen a döntéshozatalban, hanem egyszerűen csak dekoráció egy olyan eseményen, amely semmilyen módon nem válik hasznára.
- e) 3. szint, mivel nem hozhatnak döntéseket a napirendről, vagy nem tudnak felkészülni az ülésre, hogy aktívan, tájékozottan részt vegyenek, csak zsetonok.
- f) 8. szint, mert a döntéshozatalban egyenlően osztoznak.

 Ideje elgondolkodni...

Olyan viselkedésmódok, tevékenységek és gyakorlatok a családban, amelyek véleményem szerint hozzájárulnak a gyermek fejlődéséhez és tanulási képességéhez otthon és az iskolában:	
Kapcsolatok a gyermekemmel	Példák: • Napi beszélgetés a mindennapi eseményekről; • A szeretet kifejezése; • Családi beszélgetés könyvekről, újságokról, magazinokról, televíziós műsorokról; • Családi látogatások könyvtárakban, múzeumokban, történelmi helyszíneken, kulturális tevékenységek; és • Bátorítás a szókincs bővítésére. Adja hozzá saját gyakorlatai ötleteit:
A családi élet rutinja	Példák: • Hivatalos tanulás otthon; • Napi rutin, amely magában foglalja az étkezésre, alvásra, játékra, munkára, tanulásra és olvasásra szánt időt; csendes hely a tanuláshoz és olvasáshoz; • Családi érdeklődés a hobbi, játék, nevelési értékű tevékenységek iránt.

	Adja hozzá saját gyakorlatai ötleteit:
Családi elvárások és felügyelet	Példák: • Az iskolai munka és az olvasás elsőbbsége a televízióval, videojátékokkal szemben - A pontosság elvárása; • Szülői elvárás, hogy a gyerekek a legjobbat hozzák ki magukból; • A helyes és hatékony nyelvhasználatra való odafigyelés; • A gyermekek kortárs csoportjának szülői felügyelete; • A tévézés és a számítógépes játék megfigyelése és együttes elemzése; • A szülők ismeretei a gyermek iskolai előmeneteléről és személyes fejlődéséről. Adja hozzá saját gyakorlatai ötleteit:
Összetartozás	Példák: • Közös ételkészítés; • Közös játékra szánt idő; • Egymás mellett dolgozni; • Gyermekei segítése a házi feladatokkal Adja hozzá saját gyakorlatai ötleteit:
Írjon arról, hogy szülőként mit érez ezekkel a gyakorlatokkal kapcsolatban. Ha nem szülő, írjon az érzéseiről, mint szakember. Ha Ön szülő, kérdezze meg gyermeke(i)t az érzéseiről.	Szülőként úgy érzem: (kiegészítheti írását néhány hangulatjelekkel!) Szakemberként úgy érzem: (kiegészítheti írását néhány hangulatjelekkel!)

	Gyermekeként úgy érzem: Kérdezze meg őt, és írja le, amit mond!
Válasszon ki egy gyakorlatot a fenti listákból, és gondolkodjon el annak	Pozitív hatások a gyermekekre: Pozitív hatások a családi életre:
Néhány aggályom vagy kételyem azzal kapcsolatban, hogy egy hátrányos helyzetű család hogyan járul hozzá gyermekeik fejlődéséhez és tanulásához: 1. 2. 3. Megoszthatom ezeket az aggodalmakat tanácsért: 1. 2. 3.	

Konfliktusok és azok kezelése

A konfliktusokat a történelem során különböző módon tekintették. Ez alapvetően meghatározza a konfliktusok kimenetelét. A konfliktus olyan jelenség, amelyet el kell kerülni? Vagy az élet természetes része, amely elkerülhetetlen. Vagy pedig pozitív erőforrás, amely elősegítheti a fejlődést?

A konfliktus minden emberi tevékenységben és kapcsolatban megnyilvánul. A személyközi kapcsolatok elkerülhetetlenül velejárója. A konfliktus nemcsak személyek között, hanem önmagunkban is létezik, ami például szorongáshoz, idegességhez, türelmetlenséghez vezet. Sigmund Freud elmélete például az intrapszichés konfliktusokra épül, amelyben a tudatos, veszélyekkel tisztában lévő és normákhoz kötött én konfliktusba kerül a tudattalan énnel, amely nem foglalkozik a valósággal.

A konfliktus egyik típusa az, amikor a cselekedeteinket meghatározó belső erők ellentétesek, és választanunk kell (Kunos, 2005), például a következők között:

- a) a két jó lehetőség egyike,
- b) két rossz dolog, vagy
- c) egy pozitív és egy negatív alternatíva.

Emellett a hosszabb időn keresztül tapasztalt szerepkonfliktusok is fennállhatnak. Ahogy azonban a harmadik megközelítés kiemeli, a konfliktus nemcsak probléma, hanem lehetőség is. A közös pontok megtalálása előrelépést jelent, és mindkét fél profitálhat belőle és fejlődhet.

Konfliktus és én - Attitűdök és konfliktuskezelés

A felek konfliktushoz való hozzáállása, mint már említettük, alapvetően meghatározza a konfliktusok kimenetelét. A konfliktushoz való hozzáállásunkat és a megoldási mechanizmusainkat alapvetően meghatározza személyiségünk, meggyőződésünk, értékeink, a kérdéssel kapcsolatos érzéseink (mennyire vagyunk érzelmileg érintettek), világnézetünk, másokhoz való viszonyulásunk, a másik félhez való viszonyulásunk.

Az önbecsülés fejlesztése fontos cél, mivel a megnövekedett önbecsülés segít megelőzni a konfliktusok eszkalálódását, mivel az egészséges önbecsüléssel rendelkező emberek kevésbé hajlamosak védekezően reagálni, és jobban átlátják a másik fél álláspontját.

1. Kritikusan elemeznünk kell az önmagunkról alkotott nézeteinket,
2. Növeljük pozitív önbecsülésünket (ha szükséges).

Attól függően, hogy a konfliktusban álló felek mennyire akarják érvényesíteni saját érdekeiket, és mennyire igyekeznek figyelembe venni a másik fél álláspontját, létrejöhethet (vagy nem jön létre) az együttműködés.

Együttműködés

A konfliktusok megoldásának egyik módja az együttműködés. Egyrészt a felek a cél érdekében félreteszik személyes nézeteltéréseiket, mert tudják, hogy szükség van az együttműködésre. Másrészt bíznak egymásban, és bíznak abban, hogy az együttműködés eredménye nagyobb, mint amit egyedül elérhetnének. Ne feledjük, hogy a felek különböző erőforrásokkal rendelkeznek, amelyek ebben az esetben támogatják és kiegészítik egymást.

Van megoldás a kiegészítő stratégiákra:

- Versenytárs-pályázó (amikor van egy domináns és egy alkalmazkodóbb rész)

- Kompromisszum-kiegyezés (amikor mindkét fél adok-kapok, például lemond valamiről, hogy kölcsönösen elfogadott döntés szülessen)
- Kooperatív-kooperatív (amikor mindkét rész együttműködik, például még akkor is, ha a célok eltérőek maradnak)
- Elkerülés-kerülés (amikor mindkét fél elkerüli, nem pedig kielégíti a saját, sem a másik fél aggályait)

A nem-komplementer stratégiák esetében a megoldás csak akkor lehetséges, ha az egyik vagy mindkét fél megváltoztatja eredeti alapstratégiáját. Sok felesleges konfliktus egyszerűen elkerülhető lenne világos, pontos írásbeli és/vagy szóbeli kommunikációval. Egyetlen elveszett e-mail vagy egy olvasatlan üzenet is sikertelen tervekhez és ujjal mutogatáshoz vezethet. A másokkal kapcsolatos feltételezések arról, hogy mások mit tudnak, gondolnak vagy szándékoznak, haragot vagy még rosszabbat okozhatnak. Egyesek csak azért vitatkoznak, mert azt akarják, hogy meghallgassák őket. Ha egyszerűen csak jó hallgatóság vagyunk, az elég lehet ahhoz, hogy bizalmat ébresszünk és megoldjuk a sértett érzéseket.

Milyen készségekre van szükség a konfliktuskezeléshez? Megosztunk néhány példát:

- Hatékony kommunikáció
- Ézelmi intelligencia
- Empátia
- Képesség az elengedésre
- Prioritások meghatározása
- Türelem
- stb.

A "tit-for-tat" személy/stratégia jellemzői (azaz az a feltételezés, hogy egy személy sikeresebb, ha együttműködik egy másik személlyel):

1. Barátságos: soha nem kezdeményez versenyt
2. Reaktív: a válasz az ellenfél stratégiájától függ
3. "Provokatív": ha az ellenfél versenyképesnek bizonyul, megtorolja a támadást
4. Megbocsátó: ha az ellenfél visszatér az együttműködéshez, ő is megteszi (nem haragszik)
5. Értelmezhető: egyszerű, átlátható, érthető az ellenfél számára

2.3 Mítoszok és igazságok az inkluzív oktatásról és az értelmi fogyatékos gyermekek integrációjáról

Mint sok más témában, a fogyatékosyságról, az értelmi fogyatékos gyermekekről, valamint az oktatásba és a közösségbe való beilleszkedésükről is lehetnek mítoszok vagy előítéletek.

Ideje elgondolkodni...

Mielőtt folytatná, kérjük, szánjon egy percet arra, hogy átgondolja és leírja, mi jut először eszébe, amikor a fogyatékosyságra, az értelmi fogyatékos gyermekekre és a társadalomba való beilleszkedésükre gondol (például az oktatási intézményekben, a közösségi tevékenységekben és a szolgáltatásokban). Ne tartson túl sokáig, csak írja le az első gondolatokat, amelyek eszébe jutnak. Ezután kérjük, gondolkodjon egyedül, egy partnerrel/társával vagy egy kis csoportban a saját tapasztalatairól, amelyek megerősíthetik vagy ellentmondhatnak a kezdeti gondolatainak.

1. Azonnali gondolat(ok):

Tapasztalatok (amelyek megerősítik vagy ellentmondanak):

2. Azonnali gondolat(ok):

Tapasztalatok (amelyek megerősítik vagy ellentmondanak):

3. Azonnali gondolat(ok):

Tapasztalatok (amelyek megerősítik vagy ellentmondanak):

4. Azonnali gondolat(ok):

Tapasztalatok (amelyek megerősítik vagy ellentmondanak):

Hogy segítsünk elgondolkodni a fogyatékossgal, az értelmi fogyatékos gyermekekkel, valamint az oktatásba és a közösségbe való beilleszkedésükkel kapcsolatos közös gondolatokon és elképzeléseken, megosztunk néhány általános megállapítást e kérdésekkel kapcsolatban. Míg ezek közül néhány igaz és összhangban van a meglévő bizonyítékokkal, mások mítoszoknak felelnek meg.

1. *A befogadás csak a fogyatékkal élő gyermekekre vonatkozik. Ez egy MÍTOSZ-nak felel meg!* A befogadás fogalmát eredetileg a fogyatékossgal kapcsolatban használták, bár manapság már jóval túlmutat azon, az egyre összetettebb és sokszínűbb társadalmakra adott válaszként. A fogalom MINDEN gyermek bevonására és tanítására vonatkozik a formális vagy nem formális tanulási környezetekben, tekintet nélkül a nemre, fizikai, szellemi, szociális, érzelmi, nyelvi, kulturális, vallási vagy egyéb jellemzőkre.
2. *A fogyatékossgal élő gyermekek nem rendelkeznek olyan kompetenciákkal vagy tapasztalatokkal, amelyekkel részt vehetnének a normál oktatásban és/vagy a közösségi környezetben. Ez megfelel egy MÍTOSZ-nak!* A fogyatékossgal élő gyermekek már kisgyermekkortól kezdve rendelkeznek olyan kompetenciákkal, amelyekkel bizonyos mértékig részt vehetnek az oktatási és egyéb közösségi tevékenységekben. Megfelelő támogatásra lehet szükségük ahhoz, hogy hozzáférjenek és másokkal azonos alapon vehessenek részt, és teljes mértékben kiaknázhassák a bennük rejlő lehetőségeket.
3. *Ahhoz, hogy egy fogyatékossgal élő gyermeket be lehessen vonni a programba, elegendő a jelenlétét garantálni. Ez egy MÍTOSZ-nak felel meg!* Nem elegendő, ha egy gyermek részt vesz egy tanórán vagy például egy iskolán kívüli tevékenységen, ha nem vesz részt és nem kap megfelelő támogatást. A

hozzáférés biztosítása mellett (a gyermekek számára a tanulási lehetőségek, tevékenységek, helyszínek és környezetek széles skálájához való hozzáférés biztosítása) elengedhetetlen a **részvétel** biztosítása (a gyermekek számára egyénre szabott és megfelelő támogatás nyújtása és a tanulás változatos megközelítéseinek alkalmazása, lehetővé téve számukra, hogy teljes mértékben részt vegyenek és bevonják őket a játékba és a tanulási tevékenységekbe társaikkal együtt) és a **támogatás** (olyan szélesebb szempontok biztosítása, mint a szakmai fejlődés, a befogadás ösztönzése, valamint a családok, szakemberek és a közösség meglévő támogatói közötti kommunikáció és együttműködés lehetőségeinek biztosítása).

4. *A fogyatékkal élő és nem fogyatékkal élő gyermekek egyaránt profitálnak a befogadásból: hozzájárul az új készségek, az önbizalom, az erő és az öröm megszerzéséhez. Ez IGAZ és összhangban van a tudományos bizonyítékokkal!*
A leírások szerint az inklúzió minden gyermek számára előnyökkel jár, mint például a társadalmi kapcsolatok és hálózatok bővülése, az asszertivitás, az önkontroll és az empátia növekedése, valamint a sokféleség iránti tisztelet növekedése, ami befogadóbb közösségekhez vezet.
5. *A fogyatékossgal élő gyermekekkel rosszul bánnak az inkluzív oktatásban. Ez megfelel egy MÍTOSZ-nak!* Az inkluzív oktatási környezetek tiszteletben tartják minden egyes gyermek szükségleteit, kompetenciáit és érdeklődését. Ezekben a keretekben minden gyermeknek garantált a hozzáférés és a részvétel lehetősége, és megfelelő támogatásban részesül, figyelembe véve egyedi jellemzőit.
6. *Az inkluzív oktatás kizárólag a tanáron múlik. Ez egy MÍTOSZ-nak felel meg!* Az inkluzív oktatásnak a családok, a szakemberek és a politikai döntéshozók közös ügyének, felelősségének és elkötelezettségének kell lennie. Csak közös gondolkodással, együttműködéssel és cselekvéssel tudjuk garantálni az inkluzív oktatási politikák és gyakorlatok javulását, és biztosítani a magas színvonalú oktatási lehetőségeket mindenki számára.
7. *Az inkluzív oktatás egy leegyszerűsített, minden gyermek számára előnyös, mindenki számára megfelelő megközelítés. Ez egy MÍTOSZ-nak felel meg!* Az inkluzív oktatás soha nem leegyszerűsített, és nem is egy mindenre egyformán alkalmas megközelítés. Csak akkor lehet minden beavatkozó számára előnyös, ha lehetővé teszi a rugalmasságot, és az egyes gyermekek és családjaik egyéni szükségleteihez igazodik. Egy inkluzív és gyermekbarát környezetben hozzáférhető, változatos és differenciált tanulási módszerekre van szükség ahhoz, hogy minden gyermek, köztük a fogyatékkal élő gyermekek szükségleteit támogassák. A tanulási módszerek, anyagok és erőforrások sokszínűségének felajánlása lehetőséget ad a gyermekeknek, hogy a számukra legmegfelelőbb módon tanuljanak, lehetővé teszi minden gyermek számára a részvételt, és megtapasztalják az összetartozás érzését. Ezek az elvek összhangban

vannak az Egyetemes Tanulás Tervezésével (Universal Design for Learning, röviden: **UDL**) (az UDL-ről bővebben a 2.4. szakaszban olvashat).

8. *Ha a fogyatékossgal élő és nem élő gyermekek egyaránt megtapasztalják az inkluzív oktatást, akkor leginkább a fogyatékossgal élő gyermekek profitálnak az inkluzív gyakorlatokból. Ez megfelel egy MÍTOSZ-nak!* Az inkluzív oktatás előmozdítása nemcsak a fogyatékossgal élő, hanem a fogyatékossgal nem rendelkező gyermekek számára is előnyös, akik például tudatosabbá és tiszteletteljesebbé válnak minden gyermek szükségleteivel szemben, megtanulják elfogadni másokat és felismerni, hogy minden ember egyedi képességekkel és kompetenciákkal rendelkezik, és fejlesztik kognitív, szociális és érzelmi kompetenciáikat.
9. *A családok és a szakemberek közötti együttműködés kulcsfontosságú eleme az inkluzív oktatás sikerének és annak, hogy a gyermekek új kompetenciákat sajátíthassanak el. Ez IGAZ és összhangban van a tudományos bizonyítékokkal!* Az inkluzív oktatás biztosítása a szülők és a szakemberek közötti egyenes együttműködésen keresztül alapvető fontosságú az elvárások, az erőfeszítések és a közös elkötelezettség összehangolásához, ami végül a gyermekek kognitív, szociális és érzelmi fejlődésének javára válik.
10. *A minőségi inkluzív oktatás túl drága. Ez egy MÍTOSZ-nak felel meg!* Bizonyított, hogy a különleges oktatás hagyományos formáihoz képest alacsonyabb költségek társulnak az inkluzívabb modellekhez. Az iskolarendszer inkluzív oktatás felé történő átalakítása nem feltétlenül jelent sok erőforrást, hanem például a tanárok, szülők és diákok számára szervezett tudatosító kampányokkal, a rendelkezésre álló erőforrások maximalizálásával, valamint az iskolai szakemberek képzésének, gyakorlatának és támogatásának újratervezésével (például a csoportmunka és a kooperatív tanulás irányítása).
11. *A fogyatékkal élő gyermekek közösségbe való bevonása (például iskolán kívüli tevékenységek) lehetetlen. Ez egy MÍTOSZ-nak felel meg! A* fogyatékossgal élő gyermekek közösségi tevékenységekbe való bevonásának biztosítása nem csak lehetséges, mint ahogyan könnyebb is, ha szakemberek és más jelentős emberek (például családtagok, barátok, szomszédok, más szülők/gondviselők) támogatásával számolunk. Több szempontot lehet és kell figyelembe venni, amikor egy fogyatékossgal élő gyermek közösségben való részvételének támogatásán gondolkodunk, például a gyermek érdeklődési körét, jellemzőit és szükségleteit, azt, hogy a helyi közösségben milyen tevékenységek illenek hozzá, milyen típusú támogatásra lenne szüksége a gyermeknek, valamint a kívánt

tevékenység(ek)ért felelős személlyel való kommunikációt és együttműködést.

12. A fogyatékkal élő gyermekek közösségi tevékenységekben való részvétele alapvető fontosságú fejlődésük, tanulásuk, jólétük és szociális kompetenciáik szempontjából. **Ez IGAZ és összhangban van a tudományos bizonyítékokkal!** Amikor felismerjük és kihasználjuk a helyi közösségi lehetőségeket, azáltal, hogy lehetőséget adunk a gyermeknek arra, hogy hatékonyan részt vegyen az ilyen tevékenységekben, lehetőséget biztosítunk arra, hogy egyedi érdeklődése, képességei és személyisége közös nevezőre jusson más társaival! Sőt, megteremtjük a feltételeket ahhoz is, hogy a családon kívüli jelentős kapcsolatokat ápoljuk, több embert bevonva a gyermek életébe.

Az elmúlt évtizedekben a fogyatékossgal élőkkel és a fogyatékossgal élőkkel való szembenézés módjában változás következett be, amelyet nagymértékben a kutatás és a társadalmi mozgalmak fejlődése vezérelt ezen a területen. Az emberek azonban nem mindig értik egyformán, hogy mit jelentenek az inkluzív gyakorlatok. Annak tudatosítása, hogy mi számít mítosznak, és mi az, ami összhangban van a meglévő bizonyítékokkal, segíthet az előre meghatározott gondolatok és hiedelmek lebontásában, ami alapvető fontosságú a fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik jogainak és életminőségének biztosításához. Mindezek alapján most egy elmélkedést javasolunk.

Ideje elgondolkodni...

Elméldkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Felismeri ezek közül a mítoszok közül bármelyiket az iskolájában, a közösségében vagy akár a családjában? Mit gondolsz, hogyan befolyásolhatják ezek az értelmi fogyatékossgal élő és nem élő gyermekek, szülők, tanárok, más szakemberek és a közösségben élő emberek életét? Hogyan segíthetnek a szülők és a szakemberek az ilyen mítoszok leküzdésében? Kérjük, írja meg gondolatait.

Inkluzív kontextusok kialakítása

A befogadás a sokféleséggel, képességekkel és hozzájárulással kapcsolatos alapvető hiedelmeink, attitűdjeink és viselkedésünk megváltoztatását jelenti, valamint gyakorlati és hatékony változtatásokat a mindennapi iskolai és közösségi tevékenységekben annak érdekében, hogy minden gyermek részt vehessen, szórakozhasson, tanulhasson és

fejlődhessen. Az értelmi fogyatékossgal élő és nem élő gyermekek szüleinek, a tanároknak, a családoknak, az iskolai szakembereknek és hatóságoknak, az értelmi fogyatékossgal élő és nem élő gyermekeknek, az egészségügyi szolgálatoknak, a közösségi egyesületeknek és szolgálatoknak, valamint másoknak is részt kell venniük a befogadó közösség és tanulási környezet kialakításában.

Az egyik fontos tény, amelyet mindannyian el kell ismernünk és el kell fogadnunk, hogy minden gyermek más és más, és képességeiktől és háttérüktől függetlenül egyenlő joguk van az oktatáshoz, amint azt a gyermek jogairól szóló egyezmény, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és más vonatkozó európai és világszintű dokumentumok meghatározzák.

Bár minden gyermek képes tanulni, nem biztos, hogy ugyanazokat a dolgokat tanulják meg ugyanabban az időben, és nem érnek el ugyanazokat az eredményeket, és ez teljesen természetes. Manapság világszerte elismert, elfogadott és bevett tény, hogy minden gyermeknek különböző módon kell tanulnia, és hogy aktív résztvevői a tanulásnak.

Az **Egyetemes Tanulási Terv** egyértelműen és szándékosan foglalkozik ezzel, mivel olyan oktatási keretrendszer, amely a tanulást és a tanítást úgy közelíti meg, hogy minden gyermeknek egyenlő esélyt biztosít a tanuláshoz, a fejlődéshez és a sikerhez. Az UDL célja a tanterv és az osztálytermi gyakorlatok rugalmasságának és sokszínűségének elősegítése három alapelv felállításával:

- *Többféle eszközzel való **bevonás** a* tanulók érdeklődésének felkeltése, megfelelő kihívások elé állítása és a tanulásra való motiválás (például a tanulók számára kulturálisan vagy társadalmilag releváns tevékenységek javaslása, a tevékenységek időtartamának és sorrendjének variálása, valamint a tanulóknak a választás lehetősége).
- *Többféle **megjelenítési mód**,* hogy a tanulóknak különböző módjai legyenek az információ és a tudás elsajátítására (például az információk megosztása különböző formákban - vizuális, auditív, taktilis, kinaesztetikai).
- *Többféle **kifejezési mód**,* hogy a tanulóknak alternatív formákat biztosítsanak a tudásuk kifejezésére és bemutatására (például alternatívák a toll és/vagy ceruza használatára, szóbeli beszámoló, videó készítése, csoportos projekt).

Az UDL-en alapuló osztálytermi gyakorlatok megvalósítása a tanárok rugalmas és személyre szabott megközelítését feltételezi a tanulók tanulási helyzetekbe való bevonásának és motiválásának, az információk bemutatásának és a tanulók értékelésének operacionalizálásának módjában. Figyelembe véve a tanulók sokféleségét az osztályteremben, és azt, hogy minden tanuló egyedi módon tanul, csak a szándékos, proaktív és rugalmas tantervi megközelítésnek, valamint a hozzáférhető, változatos és differenciált tanulási módszerek, anyagok és források kínálatának van értelme, és csak ez lehet mindenki számára előnyös.

Sok iskola és közösség aktívan teremt befogadó és tanulás-barát környezetet. Nincsenek azonban gyors megoldások vagy egy mindenre alkalmazható formula. Ez valójában egy önfelfedező folyamat, ahol az ember folyamatosan tanul, új módszereket fedez fel az összes gyermek részvételének elősegítésére minden környezetben, ötleteket, stratégiákat és forrásokat oszt meg egymással. A családokkal, tanárokkal, iskolai és közösségi szervezetekkel való erős és szilárd partnerségek kialakítása, miközben a politikai döntéshozók támogatására és elszámoltathatóságára törekszünk, segít megkönnyíteni a folyamatot és leküzdeni az út során esetlegesen felmerülő kihívásokat.

A befogadásnak számos előnye van, és nem csak az értelmi fogyatékossgal élő gyermekekre, hanem a nem értelmi fogyatékossgal élő társaikra, a családokra, a tanárookra, az iskolára, más szakemberekre és a közösségekre is kiterjed. Egy inkluzív társadalom, ahol mindenki aktívan részt vehet és hozzájárulhat (a maga módján és egyedi képességeinek és kompetenciáinak megfelelően), egy tudatosabb, tudatosabb, tisztelteletudóbb, hatékonyabb, harmonikusabb és igazságosabb társadalom.

Egyes családok és a személyazonossági igazolvánnyal nem rendelkező gyermekek tanárai aggályosnak tarthatják a személyazonossági igazolvánnyal rendelkező gyermekek bevonását a normál iskolai és közösségi tevékenységekbe, attól tartva, hogy a többi személyazonossági igazolvánnyal nem rendelkező gyermek veszélybe kerülne. A kutatások egybehangzóan azt mutatják, hogy az értelmi fogyatékossgal élő gyermekek bevonása számos területen előnyös a személyi sérüléssel nem rendelkező gyermekek számára. Például a gyermekek megerősíthetik kognitív kompetenciáikat és a tanulásukat, amikor interakcióba lépnek és együttműködnek az értelmi fogyatékossgal élő gyermekekkel, megerősítik szociális és érzelmi kompetenciáikat, amikor új módokat tanulnak a különböző tulajdonságokkal és szükségletekkel rendelkező gyermekekkel való kapcsolatteremtésre. Továbbá már korán kialakul bennük annak megértése, hogy minden egyes ember egyedi tulajdonságokkal, képességekkel és kompetenciákkal rendelkezik, ami növeli azt az érzést, hogy minden gyermeket tisztelni, elfogadni és értékelni kell.

Ideje elgondolkodni...

Elmélkedhet egyedül, társával vagy kis csoportban.

Hogyan tud hozzájárulni a befogadással és az inkluzív oktatással kapcsolatos pozitív hiedelmek, attitűdök és gyakorlatok megerősítéséhez?

Mi? (Milyen intézkedéseket kell tenni?)	Ki? (Kit kell bevonni?)

Hol? (például az iskolában, közösségi tevékenységek)	Mikor? (például egy különleges időpontban, iskolai napokon)
Hogyan? (például szakmai továbbképzéssel, tudatosságnövelő kampányokkal)	Erőforrások (milyen erőforrásokra lesz szükségünk - anyagiakra, emberi erőforrásokra stb.)
Egyéb megjegyzések:	

Tippek a befogadás és az inkluzív oktatás előmozdítására a közösségben (ha szülő vagy):

- Ismerje meg a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményt és más, a fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik befogadására vonatkozó dokumentumokat;
- Kapcsolódjon be a szülői szövetségbe az iskolájában és/vagy a közösségében, ismerje meg a fő témákat és szükségleteket, amelyeken dolgoznak, és derítse ki, hogy vannak-e személyazonossági igazolvánnyal rendelkező gyermekek az iskolájában és a közösségében, és hogyan halad a befogadásuk;
- A befogadás és az inkluzív oktatás fontosságának tudatosítása azáltal, hogy beszélget az emberekkel erről;
- Támogassa azokat a kampányokat és projekteket, amelyek felhívják a figyelmet a fogyatékossgal élő gyermekek integrációjára és elősegítik azt (például a közösségi médiában, újságokban és az iskolai és közösségi tevékenységekben).
- Mondjon egy példát. Az, ahogyan viselkedünk, hangosabban beszél, mint a szavaink. Az Ön mindennapi cselekedetei az értelmi fogyatékossgal élő gyermekekkel és családjaikkal szemben megerősítik a befogadó társadalmat.

Tippek a befogadás és az inkluzív oktatás előmozdítására a közösségben (ha tanár vagy):

- Ismerje meg a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményt és más, a fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik befogadására vonatkozó dokumentumokat;

- Fektesse be a szakmai fejlődésébe (például a tanulás egyetemes tervezéséről és annak az osztályteremben való alkalmazásáról, partnerségek kialakításáról és a személyiségzavarral élő gyermekek családjával való együttműködésről);
- Gondolkozz el az osztálytermi gyakorlatodon: inkluzív-e? Melyek a legfőbb aggályai azzal kapcsolatban, hogy egy értelmi fogyatékossgal élő gyermek van az osztályában? Milyen kihívásokkal szembesülhet? Hogyan biztosíthatna mindenki számára tanulástartó környezetet? Milyen erőforrásokat kell mozgósítania?
- Egy tanári reflexiós csoport támogatása, amely az inkluzív oktatás előmozdításához szükséges gyakorlatokra és erőforrásokra összpontosít;
- Az inkluzív oktatást támogató, az iskolai hatóságokkal folytatott figyelemfelkeltő kampányok előmozdítása és/vagy támogatása.

2.4 Többszörös befogadás és egyetemes tanulási tervezés

Többszörös bevonás

Az inklúzió az oktatásban Európa-szerte forró téma. Számos kísérlet történt arra, hogy különböző csoportok számára inklúziós stratégiákat dolgozzanak ki, például a fogyatékkal élő tanulók, az újonnan érkezett migránsok, a speciális szükségletekkel rendelkezők és mások befogadására. A MultInclude, egy Erasmus+ projekt, a diákok többszörös befogadási igényeire összpontosított, szem előtt tartva a középfokú oktatás befejezését és a tanulmányok felsőfokú szinten való folytatását. Röviden, a célunk az élethosszig tartó tanulás oktatása volt az egyes tanulók egyéni befogadási igényeinek figyelembevételével.

Egy diák akkor kerül be sikeresen, ha teljes mértékben ki tudja aknázni a benne rejlő lehetőségeket, szívesen jár iskolába, és egy bizonyos ponton boldog részecskefizikus, zenész vagy pék lesz belőle, vágyaitól függően. Pályaválasztásukat a közösség megbecsüli, és van lendületük és készségeik a későbbi életükben is fejleszteni a képességeiket.

Az oktatáspolitikai csodálatos célokat tűzött ki, amelyek közül az egyik a minőségi, inkluzív oktatás biztosítása mindenki számára. Egész könyvtárakat tölthetünk meg azzal, hogy mit értünk minőség alatt, és még mindig nem lesz egyértelmű a meghatározás, de az sem teljesen egyértelmű, hogy mit értünk inkluzív alatt. Egyes iskolák akkor nevezik magukat inkluzívnak, ha bárki, aki fogyatékkal él, boldogulni tud, vagy ha készek fogadni az újonnan érkezett menekülteket. De vajon ugyanez az iskola tud-e válaszokat adni mások befogadási igényeire? A valódi inklúzió az oktatásban közel áll a teljesen egyénre szabott oktatáshoz, és csak akkor válhat valósággá, ha több tényező jó konstellációban összejön.

A diákok mindig is sokszínűek voltak, de a digitális korban a sokszínűség szélesebb, mint korábban. Azt is figyelembe kell vennünk, hogy az oktatás célja újraértelmeződik. A világnak egyre kevesebb engedelmes, egyforma emberre van szüksége - az ő munkájukat a robotok veszik át. Sokféle készségekkel és gondolkodásmóddal rendelkező emberekre van szükségünk, de nem ez az egyetlen változás a tömegoktatás eredeti céljához képest. A régi időkben az volt a cél, hogy mindenki elsajátítson néhány alapkészséget a futószalaghoz vagy a bank pénztárosához, ma még abban sincs egyetértés, hogy mik azok az alapkészségek. Még kevésbé van szükségünk arra, hogy az embereket egy szervezet követelményeihez igazítsuk. Az integrációs erőfeszítéseknek a készségek, a tudás és a gondolkodásmód sokféleségének megőrzésére kell irányulniuk.

A legfontosabb érv az otthon tanítás és az iskolán kívüli oktatás ellen az, hogy ezeknek a gyerekeknek nem lesz lehetőségük arra, hogy egy sokszínű közösségben élve tanuljanak. A legtöbb családnak van egy olyan baráti köre, amely nem nagyon különbözik tőlük, így ez bizonyos mértékig igaz. De azok, akik iskolába küldik a gyerekeiket, ritkán vagy soha nem szembesülnek ezzel a nevelési céllal. A szakembereknek szükségük van arra, hogy a családok megértsék, hogy bár a tanulmányi készségek később, akár otthon, a számítógép segítségével is fejleszthetők, a nagyon különböző emberekkel való közös munka tanulási eredményei rendkívül értékesek. És ez csak az egyik elem, amiért a szülőket és a családokat be kell vonni, és képessé kell tenni őket arra, hogy megértsék a befogadást a siker érdekében.

Lehet célul kitűzni a korai iskolaelhagyás csökkentését vagy a felsőoktatásban részt vevők bizonyos százalékanak elérését, ahogyan azt az EU is tette, de végső soron olyan embereket kell nevelnünk, akik nem veszítik el a tanulás iránti kedvüket és örömeiket. Az inkluzív oktatást tehát korán kell kezdeni. Minden olyan beavatkozást, programot vagy projektet a kora gyermekkori nevelésben vagy az általános iskolában, amely megvédi és tovább fokozza a tanulás örömét, amely minden gyermekben a formális oktatás megkezdése előtt jelen van, inkluzív kísérletként kell ünnepelni. (Ebbe beletartoznak a szülők szerepvállalását erősítő programok is, mivel a szülők iskolai végzettségétől függetlenül 11-12 éves korig a szülők gyakorolják a legnagyobb hatást a tanulási eredményekre.) Az alapkészségek és az önbecsülés erős megalapozása ebben az életszakaszban megvédi a gyermekeket a későbbi iskolai életben is, még ha a magasabb szintek nem is olyan inkluzívak.

Az oktatási infláció egy másik jelenség, amely megakadályozhatja a befogadást. Európa számos országában és azon kívül is egyre több olyan tudományos tartalom van, amelynek ismeretét a gyermekeknek bizonyítaniuk kell, mielőtt a személyes útjukra összpontosíthatnának. Egy valóban inkluzív rendszerben a tanulóknak nagyfokú rugalmasságot kell biztosítani a követelmények terén is, és meg kell védeni őket a kudartól azokon a területeken, amelyekhez nem vagy csak kevésbé kötődnek. Erre találhat példákat esettanulmányaink között.

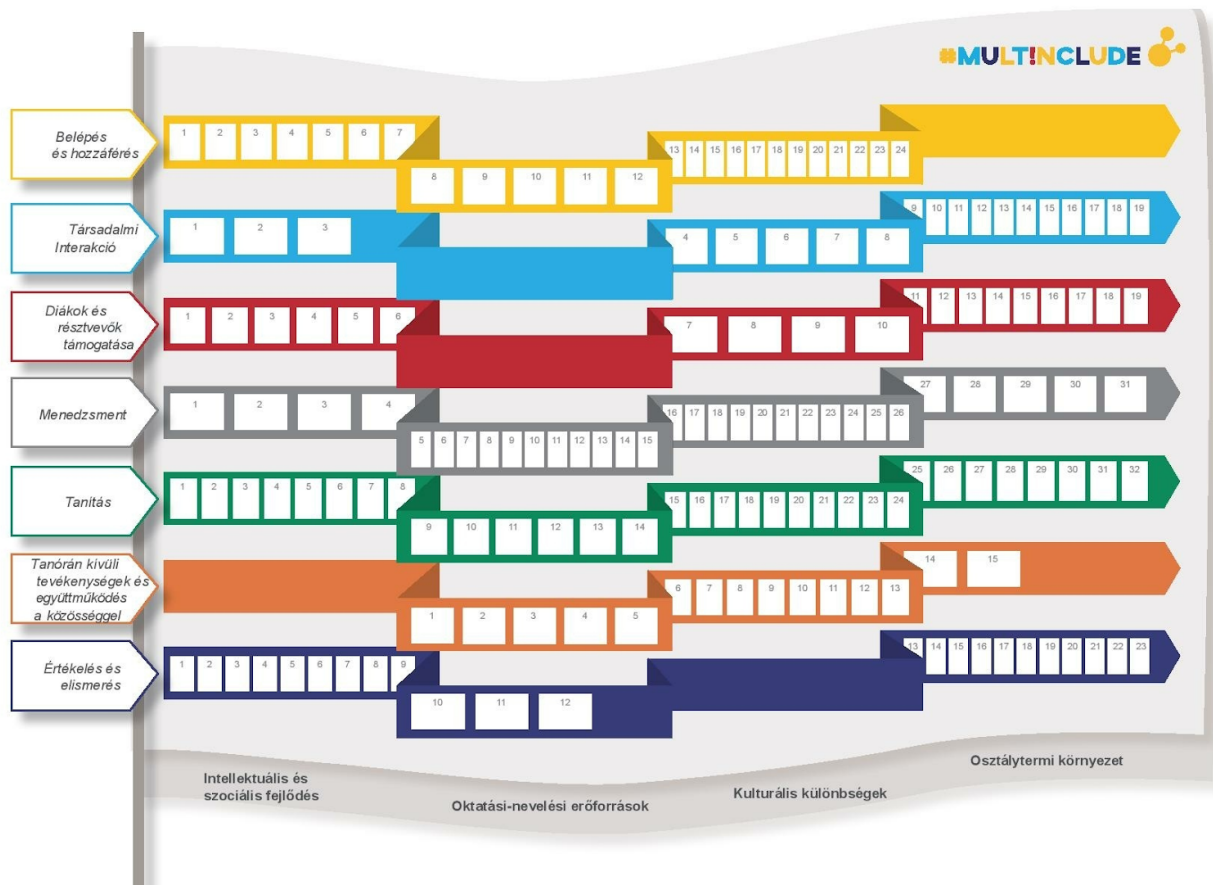
Hogyan történhet ez egy olyan iskolában, ahol nagy létszámú osztályok vannak? A válasz a tanárok szerepének újradefiniálásában rejlik, és abban, hogy elfelejtik a tanítás gondolatát. Tanulás-segítőkké kell válniuk.

Az utolsó tényező, amit itt meg akarok említeni, a formális, informális és nem formális oktatás közötti együttműködés szükségessége. A nyílt iskolapolitika elengedhetetlen a valódi befogadás eléréséhez. Mindig lesznek olyan tanulók, akiknek az igényeit nem lehet kielégíteni anélkül, hogy az iskola megnyílna és más pedagógusokhoz fordulna támogatásért, legyen az egy civil szervezet, egy másik iskola, egy helyi vállalkozás vagy a szülők/nagyszülők. Ez nem történhet meg az iskolavezetés bizonyos szintű autonómiája nélkül. Ideális esetben ezt az iskolapolitika biztosítja, és a vezetőket képzéssel is támogatják ebben a szerepben, de a közelmúltban végzett kutatásaink azt mutatják, hogy ez nagyon gyakran még a túlságosan központosított, kevésbé rugalmas rendszerekben is megvalósítható, ha a megfelelő szakemberek állnak rendelkezésre.

Néhány olvasó számára ez utópiának tűnhet. A korábban említett célok érdekében azonban minden lehetséges erőfeszítést meg kell tennünk, hogy ez valósággá váljon: SDG4, a minőségi, inkluzív oktatás biztosítása. Ez valóban egyre több helyen válik valósággá, tehát nem szabad kizárnunk, hogy utópia. Lehetséges.

A helyi iskolai befogadási stratégiák kidolgozása nagymértékben függ az iskolai szakemberek gondolkodásmódjától és kompetenciáitól, valamint a vezetői elképzelésektől. Mindenekelőtt azonban diagnózisra van szükség annak feltárásához, hogy hol tart az iskola, és mely területeken van szükség további fejlesztésre. A MultInclude keretében egy diagnosztikai eszközt fejlesztettek ki egy pontozási mátrix formájában, amelyet az iskolák erre a célra használhatnak. Az eszközt több mint 60 iskolában próbálták ki Európa-szerte, és támogatta az iskolákat abban, hogy különböző dimenziók mentén értékeljék befogadási stratégiáikat és gyakorlataikat. A honlapon a gyakorlatok gyűjteménye és elemzése is megtalálható, hogy inspirációt nyújtson az iskoláknak az inkluzivitásuk javításához.

A mátrix kérdőíve 163 tételből áll, és a következő 7 dimenzió és 4 terület mentén került kidolgozásra:

Dimenziók:

1. Befogadás és hozzáférés
2. Társadalmi interakció
3. Hallgatói és résztvevői támogatás
4. Menedzsment
5. Tanítás
6. Tanórán kívüli tevékenységek és közösségi tevékenység
7. Értékelés és elismerés

Terület:

1. Szellemi és társadalmi fejlődés
2. Oktatási források
3. Kulturális különbségek
4. Osztálytermi környezet

E mátrix segítségével az iskola vagy az iskola tanárainak egy csoportja feltárhatja azokat a területeket, amelyeken az iskola jelenleg alacsony pontszámot ér el, és eldöntheti, hogy az adott terület mennyire fontos az iskola számára. Ez egy pillanatkép, amelyet

aztán kiindulópontként lehet használni a belső stratégiák és folyamatok kidolgozásához vagy javításához, valamint a javító intézkedésekről való döntéshez. Ha például egy iskola megállapítja, hogy a kulturális különbségek figyelembevételének területén frissíteni kell a vezetési vagy tanítási gyakorlatot, akkor kidolgozhat egy erre vonatkozó tervet.

A MultInclude pontozási mátrix hasznos eszköznek bizonyult még a leginkább befogadó iskolák számára is az intézményi befogadási stratégiák értékeléséhez és későbbi javításához. Mindig vannak új kihívások és további fejlesztési lehetőségek. Mivel az eszközt úgy tervezték, hogy az inklúziós szempontok igen széles körét lefedje, rendszerszerűbb gondolkodáshoz vezet azokon a területeken, amelyeket az inklúziós gyakorlat eddig lefedett, de a stratégia még nem. Az angol nyelvű változatot a MultInclude tanulási közösségben való regisztráció után használhatja, de papíron is használható, az innen letölthető források segítségével: <https://multinclude.eu/activities/impact/inclusion-matrix-toolkit/>.

Egyetemes tanulás tervezése (Universal Design for Learning - UDL)

Az egyetemes tanulási tervezés olyan tanítási megközelítés, amely minden tanuló igényeinek és képességeinek figyelembevételével dolgozik, és megszünteti a tanulási folyamat szükségtelen akadályait. Ez egy tökéletes megközelítés, amelyhez rengeteg szakirodalom és eszköz áll rendelkezésre, hogy az oktatás megvalósítását a többszörös befogadás szemléletével tervezzük meg.

Az UDL célja egy olyan rugalmas tanulási környezet kialakítása, amelyben az információk többféleképpen kerülnek bemutatásra, a tanulók többféleképpen vesznek részt a tanulásban, és a tanulóknak lehetőségük van a tanulásuk bemutatására. Az egyetemes tervezés (UD) definícióján és 7 alapelvén alapul (Connell et al., 1997).

A Center for Universal Design szerint az Egyetemes tervezés "a termékek és környezetek tervezése úgy, hogy a lehető legnagyobb mértékben minden ember számára használhatóak legyenek, anélkül, hogy alkalmazkodásra vagy speciális tervezésre lenne szükség". A hatókör szűkítése érdekében ez a meghatározás módosítható, és az egyetemes tanulási tervezés esetében módosítva is lett.

Történelmileg az akadálymentes tervezés elsősorban a bíróság által kikényszerített előírásoknak való megfelelésről szólt. A rendeletek célja, hogy megszüntessenek bizonyos fizikai akadályokat, amelyek korlátozzák a környezet használhatóságát a fogyatékkal élők számára. Ez az állami vagy helyi építési szabályzatoknak való megfelelésre összpontosított. Ezek jellemzően az Amerikai Nemzeti Szabványügyi Intézet követelményein alapultak. A fogyatékkal élő amerikaiakról szóló törvény (ADA) 1990-es elfogadásával és az azt követő ADA akadálymentesítési irányelvek kidolgozásával az akadálymentes tervezés újabban ezeknek a minimális műszaki kritériumoknak a teljesítésére összpontosít, hogy a legtöbb fogyatékkal élő ember számára lehetővé tegye a tervezett környezet nagy részének használatát (Salmen, 1996).

Az egyetemes tervezés általában egy piacvezérelt folyamat, amelynek célja olyan környezet kialakítása, amely minden ember számára használható. Míg a fogyatékkal élőkre vonatkozó megfontolások természetesen szükségesek az egyetemes tervezéshez, nem elegendők a teljes lakosság számára történő tervezéshez és kialakításhoz. Az

egyetemes tervezéshez az is szükséges, hogy mindenki - pl. gyermekek, idősek, nők és férfiak - igényeit és kívánságait figyelembe vegyük. Ezt a nagyobb fokú befogadást felismerve az 1990-es évek közepén a Raleigh-ben (NC) működő Center for Universal Design tíz vezető szöszlőt kért fel arra, hogy határozzák meg az egyetemes tervezés mögöttes teljesítmény követelményeit. Az ennek eredményeként született Principles of Universal Design (Connell, et al, 1997), amelyet az Egyesült Államok Oktatási Minisztériumának Nemzeti Fogytékosságügyi és Rehabilitációs Kutatóintézete finanszírozásával dolgoztak ki, azóta a nemzetközileg hivatkozott meghatározássá vált.

Az Egyetemes Tervezés 7 alapelve:

1. Egyenlő használat (A tervezés hasznos és jelölhető a különböző képességű emberek számára)

Irányelvek:

- a) Minden felhasználó számára ugyanazt a használati eszközt kell biztosítani: azonosat, amikor csak lehetséges, egyenértékűt, amikor nem.
- b) Kerülni kell a szegregációt vagy a felhasználók megbélyegzését.
- c) A magánélet védelmére, a biztonságra és a védelemre vonatkozó rendelkezéseknek minden felhasználó számára egyformán elérhetőnek kell lenniük.
- d) A design minden felhasználó számára vonzóvá kell tenni.

2. Rugalmas használat (A kialakítás az egyéni preferenciák és képességek széles skáláját alkalmazza).

Irányelvek:

- a) Választási lehetőség biztosítása a felhasználási módok között
- b) Jobb- vagy balkezes hozzáférés és használat lehetővé tétele
- c) A felhasználó pontosságának és precizitásának elősegítése
- d) A felhasználó tempójához való alkalmazkodóképesség biztosítása

3. Egyszerű és intuitív használat (A design használata könnyen érthető, függetlenül a felhasználó tapasztalatától, tudásától, nyelvtudásától vagy aktuális koncentrációs szintjétől).

Irányelvek:

- a) A felesleges bonyolultság megszüntetése
- b) Legyen összhangban a felhasználói elvárásokkal és intuícióval
- c) Az írás-olvasási és nyelvi készségek széles skálájának figyelembevétele.
- d) Rendezze az információkat a fontosságuknak megfelelően
- e) Hatékony ösztönzés és visszajelzés a feladat elvégzése közben és után.

4. Érzékelhető információ (A tervezés hatékonyan közvetíti a szükséges információt a felhasználó felé, függetlenül a környezeti körülményektől vagy a felhasználó érzékszervi képességeitől).

Irányelvek:

- a) Különböző módok (képi, szóbeli, tapintható) használata a lényeges információk redundáns bemutatására.
- b) Megfelelő kontrasztot kell biztosítani a lényeges információk és a környezetük között.
- c) Az alapvető információk "olvashatóságának" maximalizálása.
- d) Különböztesse meg az elemeket olyan módon, hogy azok leírhatóak legyenek (azaz megkönnyítse az utasítások vagy útbaigazítások megadását).
- e) Kompatibilitás biztosítása az érzékszervi korlátozásokkal élő emberek által használt különböző technikákkal vagy eszközökkel.

5. Hibatűrés (A tervezés minimalizálja a veszélyeket és a véletlen vagy nem szándékos cselekvések káros következményeit.)

Irányelvek:

- a) Az elemek elrendezése a veszélyek és hibák minimalizálása érdekében; a leggyakrabban használt elemek, a legkönnyebben hozzáférhető, a veszélyes elemek kiküszöbölése, elszigetelése vagy árnyékolása.
- b) Figyelmeztetés a veszélyekre és hibákra
- c) Biztosítani kell a meghibásodás elleni védelmet
- d) Az éberséget igénylő feladatokban az öntudatlan cselekvéstől való visszatartás.

6. Alacsony fizikai megerőltetés (A kialakítás hatékonyan, kényelmesen és minimális fáradtsággal használható).

Irányelvek:

- a) Lehetővé teszi a felhasználó számára a semleges testhelyzet fenntartását
- b) ésszerű működési erő alkalmazása
- c) Az ismétlődő műveletek minimalizálása
- d) A tartós fizikai erőfeszítés minimalizálása

7. Megközelítéshez és használathoz szükséges méret és tér (Megfelelő méret és tér biztosított a megközelítéshez, eléréshez, kezeléshez és használathoz, függetlenül a felhasználó testméretétől, testtartásától vagy mozgékonyásától).

Irányelvek:

- a) Biztosítson tiszta látószöveget a fontos elemekhez minden ülő vagy álló felhasználó számára.

- b) Az összes alkatrész elérhetősége legyen kényelmes bármely ülő vagy álló felhasználó számára.
- c) A kéz és a markolat méretének változásaihoz igazodva
- d) Biztosítsanak megfelelő helyet a segédeszközök vagy személyes segítség használatához.

Az UDL - bizonyos értelemben - szintén egy piacvezérelt kezdeményezés, de az oktatás jellegéből adódóan a "piac" sokkal összetettebb, mivel az oktatási intézmények a szolgáltatók és a tanácsadók szerepét is betöltik, a szülők és a gyermekek pedig együttesen "vásárlóként" lépnek fel, és a gyermek legjobb érdekét tartják szem előtt. Az UDL a következőkön alapul:

- Az UD-elvek beépítése javítja a befogadó tanulási környezetet.
- Ha a tanfolyamot úgy tervezzük meg, hogy az igények szélesebb körének feleljen meg, kiküszöbölhetjük a potenciális tanulási akadályokat vagy a szükségtelen tanulási akadályokat.
- Ha a tanulóknak többféle eszközt biztosítunk a tanulás érzékeléséhez, megértéséhez és kifejezéséhez, akkor a tanulók a számukra legelőnyösebb módon foglalkozhatnak az anyaggal, és arra is ösztönözzük őket, hogy foglalkozzanak az anyaggal, hogy fejlődjenek azokon a területeken, amelyeken a képességeik nem olyan erősek.

A legfontosabb elem a választási lehetőségek biztosítása, de ez nem a tanulási célok vagy a végső követelmények megváltoztatását jelenti, hanem a tanulási folyamat lehető legjobb támogatását. Az UDL megvalósítása azt jelenti, hogy a tanulási környezet/oktatási intézmény

- Lehetőségek biztosítása az észleléshez - Ez az elv abból indul ki, hogy a tanulók különböző módon férnek hozzá az információkhoz, ezért rugalmas és többféle módon kell az információkat bemutatni.
- Kifejezési lehetőségek biztosítása - Mivel a tanulók különböző módon képesek bemutatni a tanultakat, ez az elv azt jelenti, hogy rugalmas és többféle módon kell biztosítani a tanulók számára, hogy kifejezhessék tudásukat vagy demonstrálhassák képességeiket.
- Lehetőségek biztosítása a megértéshez - A tanulókat különböző okok motiválják a tanulásra, és különböző típusú tanulási tevékenységek kötik le őket. Ez azt jelenti, hogy többféle lehetőséget kell biztosítani a tanfolyami tevékenységekben való részvételre.

2.5 Gyermekjogok, a szülők jogai és kötelezettségei, a fogyatékkal élők jogai

A fogyatékkal élő gyermekeknek ugyanolyan szükségleteik és jogaik vannak, mint minden más gyermeknek. Joguk van a következőkhöz:

- Élet
- Táplálkozás
- Megfelelő életszínvonal
- Egészségügy
- Van egy házam
- Inkluzív oktatásban részesüljön
- Részvétel az őket érintő döntéshozatalban
- Véleményük kifejezése
- Védelem az erőszaktól / bántalmazástól
- Foglalkoztatási jogok

Ideje elgondolkodni...

- Miért olyan fontos a gyermekek jogainak védelme?
- Tudsz más jogokat is felidézni?
- Ki tudja megvédeni az emberi jogokat?

Inkluzív részvétel

A befogadás azt jelenti, hogy minden gyermeknek ugyanazok a lehetőségei vannak:

- Játssz és tanulj
- Vegyen részt a közösségi életben
- Építsen kapcsolatokat fontos emberekkel
- Úgy érzik, hogy hozzátartoznak

Ha egy gyermeket bevonnak, akkor:

- Ugyanazok az oktatási lehetőségek és választási lehetőségek, mint a többi diáknak.
- Lehetősége van arra, hogy a közösségben olyan dolgokat csináljon, amiket szeret.
- Sikeres, mert a szülei magas elvárásokat támasztanak vele szemben.
- Az erősségeire tud támaszkodni
- Ki tudja fejezni az igényeit
- Szülők és szakemberek együtt dolgozó csapata támogatja.

Ideje elgondolkodni...

- Miért fontos, hogy a gyermeket bevonják?
- Kinek fontos a bevonás (a gyermeknek, a szülőknek, a szakembereknek, a közösségnek, a kortársaknak)?
- Tud valamilyen befogadó környezetet mondani?

A szülők jogai és kötelezettségei

Az ENSZ gyermekjogi egyezménye egyértelműen meghatározza a szülők (és a gyámok) jogait és kötelezségeit, akik egyedül felelősek gyermekeik neveléséért - beleértve az oktatást is -, és így ez az első olyan egyetemes dokumentum, amely minden európai országban (és az USA kivételével minden más országban is) alkalmazandó. Kimondja azt is, hogy az egyezményt ratifikáló államok kötelesek a szülőket ebben az általuk igényelt eszközökkel támogatni. Ez magában foglalja a megfelelő formális oktatási intézmények, támogató szolgáltatások létrehozását és fenntartását, de a pénzügyi támogatást, a szülői szabadságot és hasonló eszközöket is. A cél az Egyezményben meghatározott gyermeki jogok biztosítása, amely magában foglalja a minőségi, inkluzív oktatáshoz való jogot minden gyermek számára, valamint a fogyatékkal élő gyermekek támogatását.

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (további információkért lásd a 2.6. szakaszt) hangsúlyozta, hogy biztosítani kell a fogyatékossgal élő gyermekek és szüleik jogait, a megkülönböztetésmentességet és az egyenlőséget. Továbbá, az Egyesült Államokban például a fogyatékkal élők oktatásáról szóló törvény (Public Law 94-142) és a fogyatékkal élők oktatásáról szóló törvény (Individuals with Disabilities Education Act, IDEA) (Public Law 101-476) keretében elért eredményeket az 1997-es IDEA-módosítások (Public Law 105-17) egyértelműen megerősítették. E különleges oktatási törvények alapvető rendelkezése az, hogy minden szülőnek joga van részt venni az oktatási döntéshozatali folyamatban. Ezért minden szülőnek, nem csak azoknak, akiknek fogyatékkal élő gyermeke van, tisztában kell lennie azzal, hogy milyen fontos szerepet játszanak a befogadás előmozdításában és az összes gyermek és családjuk jogainak biztosításában.

Az ingyenes, megfelelő közoktatáshoz való jog
Az IDEA alapján rendelkezésre álló eljárási biztosítékok teljes körű magyarázatához való jog
A független oktatási értékeléshez való jog

A "tájékozott beleegyezéshez" való jog (ami azt jelenti, hogy Ön megértette és írásban beleegyezik a gyermeke értékelésével és az oktatási programmal kapcsolatos döntésekbe). Az Ön hozzájárulása önkéntes, és bármikor visszavonható.
Az iskola által hozott döntésekkel való egyet nem értés joga
A gyermeke egyéni oktatási programjának (IEP) kidolgozásában való részvételhez való jog, illetve négy évesnél fiatalabb gyermek esetében az egyéni családi szolgáltatási terv (IFSP) kidolgozásában való részvételhez való jog.
Joga van ahhoz, hogy legalább olyan gyakran tájékoztassák gyermeke fejlődéséről, mint a nem fogyatékossgal élő gyermekek szüleit.
Csatlakozzon egy szülői szervezethez. Amellett, hogy a szülők számára lehetőséget biztosít a tudásmegosztásra és a támogatás megszerzésére, egy szülői csoport hatékony erőt képviselhet gyermeke érdekében.

A szülők felelőssége(i)

Alakítson ki partnerséget az iskolával, és ossza meg a gyermeke oktatásával és fejlődésével kapcsolatos lényeges információkat (abban az esetben, ha a szülő úgy dönt, hogy gyermekét részben iskolában oktatja).
Kérjen felvilágosítást a program bármely olyan aspektusáról, amely nem világos az Ön számára.
Győződjön meg róla, hogy megértette az IEP-ben vagy IFSP-ben meghatározott programot, mielőtt beleegyezik vagy aláírja a nyomtatványt. Vigye haza az IEP vagy IFSP nyomtatványt, hogy át tudja nézni, mielőtt aláírja. Önnek 10 tanítási nap áll rendelkezésére, hogy döntést hozzon.
Fontolja meg és beszélje meg gyermeke tanárával, hogy gyermeke számára hasznos lenne-e, ha gyermekét bevonnák a rendszeres iskolai tevékenységek programjába, és hogyan történhet ez meg. Ne feledkezzen meg az olyan területekről, mint az ebéd, a szünet, a művészeti, a zenei és a testnevelés.
Figyelje gyermeke fejlődését, és rendszeresen kérjen jelentést. Ha gyermeke nem fejlődik, beszélje meg a tanárral, és döntse el, hogy a programot módosítani kell-e. Ha a jelentés nem felel meg a gyermeke fejlődéséről alkotott véleményének, kérheti a tanártól annak módosítását.

Beszélje meg az iskolával a gyermeke értékelésével, elhelyezésével vagy oktatási programjával kapcsolatban felmerülő problémákat. Ha bizonytalan a probléma megoldásával kapcsolatban, a legtöbb államban megtalálható érdekvédelmi szervezetekhez fordulhat az ügye folytatásához szükséges útmutatásért.

Nyilvántartás vezetése. Sok olyan kérdés és megjegyzés lehet a gyermekével kapcsolatban, amelyet meg akar majd beszélni, valamint olyan találkozóról és telefonbeszélgetésekről, amelyekre emlékezni szeretne.

Legyen kapcsolatban az iskolával, és alakítsa ki az általuk kínált program(ok)at, hogy az megfelelő legyen az Ön gyermeke és mások számára is.

Ideje elgondolkodni...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Miért olyan fontos a gyermekek jogainak védelme?	Tud más jogokat is mondani?
Ki védheti meg gyermeke jogait?	Milyen jogai vannak szülőként?

Mi a szülő felelőssége?	
-------------------------	--

2.6 Az oktatási integráció és a szülői szerepvállalás jogi kerete

Az ENSZ által 1989-ben elfogadott, a **gyermek jogairól szóló egyezmény** alapvető fontosságú volt a gyermekek jogainak elismerése szempontjából. Az egyezmény 2. cikke fontos, mivel megemlíti, hogy minden országnak biztosítani kell, hogy a gyermek, szülei vagy törvényes képviselői semmilyen megkülönböztetést ne alkalmazzanak, beleértve a fogyatékos is. A 3. cikk előírja, hogy a részes államoknak biztosítaniuk kell a gyermek védelmét és a gyermek jólétéhez szükséges gondoskodást, figyelembe véve a szülők vagy más, jogilag felelős felnőttek jogait és kötelességeit. Az 5. cikk kimondja, hogy a gyermekek neveléséért kizárólag a szülők (és nem az állam vagy az iskola) felelősek. A 18. cikk meghatározza az állam feladatait a szülők támogatásában minden területen, beleértve a gyermekek oktatását is. A 27. cikk azt is megemlíti, hogy minden országnak el kell ismernie minden gyermek jogát a gyermek testi, szellemi, lelki, szellemi, erkölcsi és szociális fejlődésének megfelelő életszínvonalhoz. A 28. cikk elismeri a gyermek oktatáshoz való jogát, hogy ezt a jogot fokozatosan és mindenki számára egyenlő esélyek alapján kell megvalósítani. Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága egy 18 független szakértőből álló testület, amelynek feladata a gyermek jogairól szóló egyezmény végrehajtásának ellenőrzése.

Nemrégiben az Európai Unió (EU) elfogadta a **gyermek garanciát**, amely kiegészíti a többi uniós kezdeményezést, és összhangban van azokkal, és célja a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett emberek számának csökkentése. A gyermek garancia konkrétan azt ajánlja minden országnak, hogy adott esetben vegyék figyelembe a hátrányos helyzet sajátos formáit, például a fogyatékkal élő gyermekek szükségleteit, és tegyenek meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a fogyatékkal élő gyermekek a többi gyermekkel azonos alapon élvezhessék az összes emberi jogot és alapvető szabadságot. Az UNICEF becslései szerint világszerte 93 millió gyermek él fogyatékos ssgal. Mindazonáltal a fogyatékos ssg nem lehet akadály a oktatásnak, sem a minőségi oktatásnak. Mint minden más gyermeknek, a fogyatékkal élő gyermekeknek is vannak elvárásai, álmaik és ambícióik, és joguk van a minőségi oktatáshoz és tanuláshoz, ami alapvető fontosságú ahhoz, hogy fejleszthessék kompetenciáikat és teljes mértékben kiaknázhassák lehetőségeiket. Hasonlóképpen, a fogyatékkal élő gyermekek szüleinek is vannak jogaik, mint bármely más szülőnek! Hogy csak néhányat említsünk, a szülőknek joguk van a megfelelő tájékoztatáshoz, joguk van ahhoz, hogy gyermeküket minőségi

oktatásba vonják be, joguk van a gyermeküket érintő valamennyi döntésben való részvételhez, és joguk van a gyermeküket támogató szakemberekkel való szoros együttműködéshez.

Tehát egy fontos dolog, amit mindannyiunknak szem előtt kell tartanunk, hogy a befogadás jogok kérdése! Az évek során világszerte különböző szerződéseket és más vonatkozó dokumentumokat dolgoztak ki a befogadás támogatására és a fogyatékkal élő gyermekek és családjaik jogainak védelmére. Ezek alapvető fontosságúak az egyre inkább befogadó társadalom szempontjából, és felelősségre vonják a kormányokat, intézményeket, iskolákat, közösségi szolgáltatásokat és az embereket tetteikért.

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény, egy nemzetközi emberi jogi szerződés (kormányok közötti megállapodás), amely kimondja, hogy a fogyatékossgal élő embereknek (gyermeknek, fiataloknak és felnőtteknek) bizonyos jogaik vannak. Minden kormánynak, amely ratifikálja ezt az egyezményt, hozzá kell igazítania törvényeit, politikáit, és konkrét intézkedéseket kell elfogadnia a fogyatékkal élő gyermekek jogainak biztosítása érdekében. Az egyezmény 24. cikke különösen fontos, mivel az oktatással kapcsolatos jogokat szabályozza. Konkrétan az oktatáshoz való jogra (a minden szinten inkluzív oktatási rendszer és az egész életen át tartó tanulás előmozdítása), valamint az oktatás 3 fő céljára utal: a) annak biztosítása, hogy minden ember teljes mértékben emberként fejlődhessen, és hogy tisztelve és megbecsülve érezze magát; b) annak biztosítása, hogy minden fogyatékkal élő ember teljes mértékben emberként fejlődjön; és c) annak biztosítása, hogy a fogyatékkal élő emberek a társadalom minden részébe beilleszkedjenek.

Európai szinten más fontos dokumentumok is léteznek:

- **A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló uniós stratégia (2021-2030)** megerősítette, hogy sürgősen javítani kell a fogyatékossgal élő személyek életkörülményeit az EU-ban és azon kívül, egy teljesen befogadó (mindenfajta megkülönböztetéstől mentes) társadalom felé, és interszekcionális szemléletet javasol a fogyatékossgal élő gyermekek szükségleteinek kielégítésére.
- Az **Európai Tanács 2019. évi ajánlása a magas színvonalú kisgyermekkori nevelési és gondozási rendszerekről (ECEC)** minőségi keretet kínál a kisgyermekkori nevelési és gondozás számára, hogy támogassa a tagállamokat a magasabb színvonalú és inkluzívabb kisgyermekkori nevelési és gondozási rendszerek megvalósításában [10]. Ehhez kapcsolódóan az Inkluzív kisgyermekkori nevelési és gondozási eszköztára felidézi a politikai kötelezettségvállalásokat és szakpolitikai ajánlásokat, valamint gyakorlati megoldásokat és intézkedéseket tartalmaz, hogy inspirálja a nemzeti, regionális vagy helyi szintű ECEC-politikai döntéshozókat és szakembereket.
- Vannak olyan európai testületek is, amelyek felhívják a figyelmet, figyelemmel kísérik, és szükség esetén felelősségre vonják az országokat, kormányokat és más intézményeket, ha a fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik jogainak és befogadásának irányelveivel nem törődnek. A Fogyatékossgal élő személyek jogainak bizottsága például jogosult arra, hogy a joghatósága alá tartozó olyan személyektől vagy személyek csoportjaitól vagy azok nevében érkezzenek és

vizsgálják meg a közleményeket, akik azt állítják, hogy az adott részes állam által elkövetett jogsérelem áldozatai (a részes állam olyan ország/kormány, amely ratifikálta a Fogyatékossggal élő személyek jogairól szóló egyezményt, és elismerte a bizottság szerepét). Ebben az esetben a bizottság tájékoztatja a részes államot arról, hogy közlemény érkezett (fenntartva annak bizalmas jellegét), és hat hónapot ad a részes államnak arra, hogy írásos magyarázatot nyújtson be a téma tisztázására. A közlemény elemzése mellett, és ha szükséges, a bizottság további vizsgálatokat kérhet, amelyek magukban foglalhatják a részes állam területén tett látogatást is. Ezzel párhuzamosan minden részes állam köteles rendszeres jelentéseket benyújtani a bizottságnak, amelyekben kifejti, hogyan valósulnak meg a jogok. Ami az időszakosságot illeti, az államoknak az egyezmény ratifikálását követő két éven belül, majd ezt követően négyévente, vagy amikor a bizottság kéri, jelentést kell tenniük. A bizottság feladata ezután a jelentések megvizsgálása, valamint észrevételeinek és ajánlásainak megküldése az egyes részes államoknak. A bizottság emellett félévente/szekciónként jelentést készít a főbb tevékenységeiről és döntéseiről. Ha többet szeretne megtudni erről a témáról, kérjük, látogasson el a következő oldalra

Ideje elgondolkodni (ha szülő)...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Ismeri a fogyatékossggal élő gyermekek és családjaik jogaira vonatkozó törvényeket és egyéb fontos (nemzeti és nemzetközi) irányelveket? Ha nem, mit tehetne? Milyen egyéb forrásokat (például informatív weboldalat) használhat további információszerezéshez?

Volt-e már tanúja olyan helyzetnek (például az iskolában vagy a közösségben), amely nem tartotta tiszteletben a fogyatékkal élő gyermekek és családjaik jogait, és nem biztosította a fogyatékkal élő gyermekek és családjaik befogadását? Ha igen, milyen helyzetről volt szó? Mit tehetne a hasonló helyzetek megelőzése érdekében? Kivel tudsz beszélni? Milyen kezdeményezéseket tudsz tenni?

Emlékszik jó példákra a fogyatékkal élő gyermekek és családjaik befogadására gyermeke iskolájában vagy a közösségben? Ha igen, kérjük, jegyezze fel azokat a szempontokat, amelyek hozzájárultak a befogadáshoz.

Hogyan lehet aktív támogatója a fogyatékkal élő gyermekek és családjaik befogadásának?

Ideje elgondolkodni (ha tanár vagy)...

Elmélkedhet egyedül, társával vagy kis csoportban.

Ismeri a fogyatékossggal élő gyermekek inkluzív oktatásához való jogokkal kapcsolatos törvényeket és egyéb fontos (nemzeti és nemzetközi) irányelveket? Ha igen, hogyan és hol szerezte ezeket az ismereteket? Ha nem, mit tehetne annak érdekében, hogy

elsajátítsa ezeket az ismereteket? Milyen kezdeményezéseket és forrásokat tudsz felhasználni az iskolában és/vagy a közösségben, hogy több információt találj?

Úgy gondolja, hogy az osztályterme befogadó? Ha igen, kérjük, osszon meg néhány példát. Ha nem, gondolkodjon el azon, hogy Ön szerint milyen helyzetekben és hogyan kell javítani a befogadáson.

Úgy gondolja, hogy az iskolája befogadó? Ha igen, kérjük, mondjon néhány példát. Ha nem, gondolkodjon el azon, hogy Ön szerint milyen helyzetekben és hogyan kellene javítani a befogadáson.

Hogyan lehetne aktív támogatója a fogyatékkal élő gyermekek befogadásának az iskolában?

A szülők szerepe és szülői szerepvállalás

A jogszabályi kerettel és egyéb iránymutatásokkal párhuzamosan a szülők bevonása kulcsfontosságú a hatékony társadalmi befogadáshoz. A szülői szerepvállalás – a fogyatékkal élő és nem fogyatékkal élő gyermekek szüleinek bevonása - arra utalhat, hogy a családok mit tesznek otthon és a közösségükben a gyermekek befogadásának, fejlődésének, tanulásának, jólétének és sikerességének támogatása érdekében. A szülői szerepvállalás magában foglalja a család, az iskola és más közösségi szervezetek közötti partnerségek és megosztott felelősségvállalás kialakítását. Mint ilyen, a szülői szerepvállalás számos formát ölthet, például a család aktívan részt vesz a fogyatékkal élő gyermek otthoni vagy iskolai támogatásáért felelős csapatban, egy iskolán kívüli programban vagy egy helyi szülői szövetségben.

A család-iskola partnerség kialakítása interaktív és együttműködő folyamat, amelyben különböző résztvevők (például szülők, tanárok, egyéb szakemberek) vesznek részt. Ez a partnerség alapvető szempontokat foglal magában, nevezetesen az egyes résztvevők tudásának és hozzájárulásának tiszteletben tartását és megbecsülését; az információk és felelősségek megosztását; a kölcsönös bizalom biztosítását és a folyamatos rugalmasságot a célok, stratégiák és erőforrások kiigazítása és felülvizsgálata érdekében, a gyermek és a család szükségleteinek és prioritásainak megfelelően.

Ezen túlmenően alapvető fontosságú, hogy szilárd partnerséget alakítsunk ki a gyermekeket gondozó szakemberekkel. A szülők alapvető szerepet játszanak a gyermekek jogainak és szükségleteinek védelmében, és vezető szerepet kell vállalniuk minden döntéshozatalban. Ennek érdekében a szülőknek hozzáférést kell biztosítani minden olyan információhoz, támogatáshoz és felvilágosításhoz, amelyet a szakemberek nyújthatnak, hogy megalapozott döntéseket hozhassanak. Ezen túlmenően valamennyi szülő hozzájárulása elengedhetetlen a nemzeti és nemzetközi politikák kidolgozásához és újraszabályozásához.

A fogyatékossgal élő gyermekek és családjaik jogai és az ajánlott gyakorlatok elfogadása terén elért jelentős eredmények valójában olyan egyéni és családi kezdeményezésekből születtek, amelyek közösen javasolták a politikák, programok,

szolgáltatások és gyakorlatok megváltoztatását. Fontos, hogy a szülői szerepvállalás és az önérték-értékesítési kezdeményezések (például helyi/nemzeti szövetségek által támogatott) három, egymással összefüggő szintet foglalhatnak magukban: az egyéni, a rendszerszintű és a szakpolitikai szintet.

Az egész közösség, a fogyatékkal élő és nem fogyatékkal élő gyermekeket nevelő szülőktől a tanárokig és a közösségen belüli egyéb szakemberekig alapvető fontosságú a fogyatékkal élő gyermekek szüleinek és családjainak támogatásában. Tény, hogy néha például a fogyatékkal élő gyermekek családjai úgy érzik, hogy túlterheltek az orvosi helyzetek, a felelősségek, a családi igények, a tanárokkal, az egészségügyi és más szakemberekkel való kapcsolatok, vagy akár a pénzügyi feladatok kezelésével. Ezért a kölcsönös bizalom és támogatás az összes gyermek jogaiért való kiállásban döntő fontosságú lehet ahhoz, hogy segítsen pozitívabb és sikeresebb módon leküzdeni ezeket a kihívásokat.

Ha többet szeretne megtudni a szülői elkötelezettségről, gyakorlati eszközökről és stratégiákról, akkor kérjük, látogasson el erre az erőforrásra: <https://library.parenthelp.eu/a-playbook-for-family-school-engagement-by-brookings/>.

Ideje elgondolkodni (ha szülő vagy tanár vagy)...

Elmélkedhet egyedül, társával/kollégájával vagy kis csoportban.

Szülőként vagy tanárként hogyan tudja segíteni és támogatni a szülői elkötelezettséget és érdekvédelemért a fogyatékkal élő gyermekek családjai érdekében? Támogatja és támogatja-e az iskola a szülők bevonását és érdekvédelemért a fogyatékkal élő gyermekek családjai érdekében? Vannak-e olyan kezdeményezések és/vagy egyesületek a helyi vagy a tágabb közösségben, amelyekbe bekapcsolódhat? Melyek lennének azok az apró, mindennapi tevékenységek, amelyeket biztosíthatna? Min kellene változtatni? Kit kellene bevonni? Milyen szerepet tudna vállalni?

2.7 Inkluzív (gyermek)részvétel

A gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény egyik alapvető dimenziója a gyermek véleményének tiszteletben tartása elvén keresztül jut kifejezésre. Ahhoz, hogy megtudjuk, mi a gyermek érdeke, logikus, hogy meghallgassuk őt. Ezt az elvet a 12:1. cikk fogalmazza meg, amely szerint *"A részes államok biztosítják a saját véleményének kialakítására képes gyermek számára a véleményének szabad kifejezéséhez való jogot minden, a gyermeket érintő kérdésben, a gyermek véleményének a gyermek életkorának és érettségének megfelelő súlyt adva.*

A gyermekek részvételének definíciói az adott kontextus bizonyos jellemzőitől függően változnak. Egy tágabb meghatározás például a részvételt "a társadalmi szerepvállalás

bármely formájaként" írja le, másrészt egy konkrétabb meghatározás a részvételt "a döntéshozatali folyamatokban való részvételként".

A mi kontextusunkban a gyermekek részvétele az, amikor a 18 év alatti gyermekek hozzájárulnak a döntésekhez és lépéseket tesznek az életüket érintő kérdésekben. Ez leginkább a gyermekek felhatalmazásával és a gyermekek, felnőttek és közösségek közötti pozitív kapcsolatok ápolásával érhető el, amelyek a kölcsönös tiszteleten és partnerségen alapulnak családi, helyi, nemzeti és nemzetközi szinten. Ez a meghatározás összhangban van más nemzetközi meghatározásokkal, amelyek új paradigmát hoznak létre a gyermekek és fiatalok státuszát illetően azáltal, hogy jogalanyként ismerik el őket.

Az UNCRC 12. cikke két alapvető jogot tartalmaz: a véleménynyilvánításhoz való jogot és a vélemény megfelelő figyelembevételéhez való jogot. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog azt jelenti, hogy a gyermekeknek joguk van kifejezni releváns nézőpontjaikat és tapasztalataikat a döntéshozatal befolyásolása érdekében. Ebben az összefüggésben a "szabadon" azt jelenti, hogy a véleménynyilvánítás választási lehetőség, nem pedig kötelezettség, és kényszerítés-mentes. Továbbá ez a jog magában foglalja azt a követelményt is, hogy meg kell hallgatni a gyermekek véleményét, és meg kell könnyíteni részvételüket minden őket érintő ügyben a családban, az iskolában, az intézményekben és a bírósági eljárásokban.

A vélemény kellő súlyozásához való jog azt jelenti, hogy amikor a gyermekek kifejezik véleményüket, ezt sokféle módon és életkor vagy érettségi szint nélkül megtehetik, és véleményüket ettől függetlenül figyelembe veszik. A gyermekeknek nem kötelességük bizonyítani érettségüket ahhoz, hogy elmondhassák véleményüket; éppen ellenkezőleg, az országoknak és a döntéshozóknak kötelességük biztosítani e jog érvényesülését azáltal, hogy meghallgatják a gyermekek véleményét, és megtalálják a gyermekek számára a véleménynyilvánítás legjobb módját. A 12. cikkben felvázolt részvétel fogalmának bővítése érdekében az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága a 12. Általános megjegyzéseiben a gyermekek részvételét "folyamatos folyamatként határozta meg, amely magában foglalja a gyermekek és felnőttek közötti, kölcsönös tiszteleten alapuló információcserét és párbeszédet, és amelynek során a gyermekek megtanulhatják, hogyan veszik figyelembe az ő és a felnőttek véleményét, és hogyan alakítják az ilyen folyamatok eredményét".

Ez a meghatározás magában foglalja a gyermekek részvételének mint folyamatnak, de mint eredménynek a fogalmát is, amelynek három kulcsfontosságú összetevője van:

1. Hatás a döntéshozatalra;
2. Kölcsönös tisztelet a gyermekek és a felnőttek között;
3. Közös tanulási folyamat.

Az EGSZB meghatározása szerint különbséget kell tenni a gyermekek egyéni vagy kollektív részvétele között annak érdekében, hogy a másokkal való interakcióik eredményeit meg lehessen határozni. Ezzel szemben a döntéshozatali funkció beillesztése kollektív komponens jelenlétét feltételezi, ahol az egyének csoportjai igyekeznek befolyásolni a döntéshozatalt és változást elérni. Ez a komponens nem azt jelenti, hogy a gyermekek részvétele az eredményt meghatározó tényező, hanem azt jelzi, hogy a részvétel annak tudatában történik, hogy a cselekvéseket figyelembe veszik, és azok alapján cselekedni lehet.

A második összetevő, a gyermekek és felnőttek közötti kölcsönös tisztelet, a gyermekek, fiatalok és felnőttek közötti információmegosztás iránti etikai és politikai elkötelezettségre utal, ami kölcsönös függőséget feltételez. A közös tanulási folyamatok maguk a gyermekek és fiatalok közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti információcseréről szólnak. Ezt a koncepciót több gyermekközpontú szervezet is magáévá tette.

A gyermekjogi egyezmény és a Gyermekjogi Bizottság meghatározása a részvételről új státuszt ad a gyermekeknek és a fiataloknak, mivel olyan jogalanyokként ismeri el őket, akiknek joguk van a meghallgatásra, és részt vehetnek a döntéshozatalban. Ez a meghatározás jelentős változást eredményez a gyermekek, fiatalok és felnőttek közötti kapcsolatok jellegében, ahol a történelemben először ismerik el, hogy joguk van a részvételhez. A részvételi jogokat folyamatos kritika érte a generációk közötti kapcsolat összetettsége és korlátai, a fenntarthatóság hiánya, a jelképeség és a kirekesztés miatt. A kutatás és a gyakorlat feltárta e jogok gyakorlásának nehézségeit. A 12. cikk szándéka ellenére a gyermekek még mindig óriási korlátokat, diszkriminatív hagyományos gyakorlatokat és kirekesztést tapasztalnak, amelyek megakadályozzák őket abban, hogy gyakorolják a döntéshozatalban való részvételhez való jogukat. A gyakorlati szakemberek és tudósok számos modellt dolgoztak ki e problémák kezelésére.

A gyermekek részvételével kapcsolatos jelenlegi szakirodalom számos részvételi modellt kínál, mint például a Hart-féle részvételi létra, Treseder részvételi fokozatok, Shier részvételi utak, Lansdown részvételi modellje és Lundy részvételi modellje. Ebben a dokumentumban a Hart-féle létrát fogjuk használni.

Ezek a különböző iskolai vonatkozású példák segítenek megérteni, hogyan lehet növelni a gyermekek részvételének szintjét az Ön iskolai környezetében:

A gyermekek részvételének szintje	Óvoda	6-10 éves korig	11-14 éves korig	14-18 évesek
1.) Kijelölt, de tájékoztatott A felnőttek döntenek a projektről, a gyerekek pedig önként jelentkeznek rá. A gyerekek megértik a projektet, és tudják, ki és miért döntött úgy, hogy részt vesznek benne. A felnőttek tiszteletben tartják a véleményüket.	- <i>A játszótér szabályai.</i> A tanár azt szeretné, ha a gyerekek megtanulnák a nyáron épült új játszótér szabályait. A gyerekeket megkéri, hogy egyenként próbálják ki a nekik tetsző eszközöket (majomrács, csúszda, hinta, homokozó stb.), a tanár	- <i>Az iskola területén.</i> A tanárok létrehoznak egy környezeti nevelési projektet, amelyben a gyerekek önkéntesként különböző feladatokra jelentkezhetnek, hogy zölddebbé tegyék az iskola területét.	- <i>Az iskolai menza.</i> Az iskola igazgatója úgy dönt, hogy megreformálja az iskolai menzát. A gyerekek szervezésében az iskola vezetője által készített felmérést végeznek, amelyben megkérdezik a diákokat a preferenciáikról,	- <i>A kirándulás.</i> A tanár úgy dönt, hogy kirándulni viszi az osztályt egy olyan múzeumba, amelynek gyűjteménye a tantárgy szempontjából fontos. A tanár témákat ajánl fel, és a gyerekek önként jelentkezhetnek, hogy a kirándulás során

	pedig elmagyarázza a szabályokat. A gyerekeknek lehetőségük van kérdéseket feltenni.		és a felmérés eredményét figyelembe veszik, amikor az iskola vezetője megteszi a szükséges reformlépéseket.	rövid prezentációkat készítsenek a különböző tárgyakról, hogy elmagyarázzák azok jelentőségét. A tanár megszervezi a kirándulást, és kisebb feladatokat ad az önkénteseknek.
2.) Konzultáció és tájékoztatás A projektet felnőttek tervezik és vezetik, de a gyerekekkel konzultálnak. Teljes mértékben megértik a folyamatot, és véleményüket komolyan veszik.	- <i>A játszótér szabályai.</i> A tanárnő azt szeretné, ha a gyerekek megtanulnák a nyáron épült új játszótér szabályait. A gyerekeket arra kéri, hogy egyenként próbálják ki a nekik tetsző eszközöket (majomrács, csúszda, hinta, homokozó stb.), és adjanak visszajelzést arról, hogy szerintük mi lehet veszélyes. Közösén megbeszéljük, hogyan lehet a legjobban elkerülni ezeket a veszélyeket, és milyen szabályokban kell megállapodniuk a játszótér	- <i>Az iskola területén.</i> A tanárok környezeti nevelési projektet hoznak létre, hogy zölddebbé tegyék az iskola területét. Az önkéntes gyerekek csoportokat alkotnak, és lehetőségük van arra, hogy ötleteket javasoljanak a projekt különböző részeire, amelyeket figyelembe vesznek.	- <i>Az iskolai menza.</i> Az iskola igazgatója úgy dönt, hogy megreformálja az iskolai menzát. A gyermekeket felkérjük, hogy járuljanak hozzá egy felmérés elkészítéséhez a preferenciáikról, amelyet aztán az iskolában végeznek el, és a felmérés eredményét figyelembe veszik, amikor az iskola vezetője megteszi a szükséges reformlépéseket.	- <i>A kirándulás.</i> A tanár úgy dönt, hogy kirándulni viszi az osztályt egy olyan múzeumba, amelynek gyűjteménye a tantárgy szempontjából fontos. A gyerekek témákat javasolhatnak, és a kirándulás során rövid prezentációkat készíthetnek a különböző tárgyakról, hogy elmagyarázzák azok jelentőségét. Ezek a prezentációk jelentős részét képezik a később megírandó iskolai tesztnek. A gyerekekkel való konzultációt követően a tanár megszervezi a kirándulást, a

	biztonságos használatához.			kisebb feladatokat pedig önkéntesek irányítják.
3.) Felnőttek által kezdeményezett, a gyermekekkel közösen hozott döntések Az eredeti ötlet a felnőtteké, de a gyerekeket a tervezés és a megvalósítás minden lépésébe bevonják. Nemcsak a véleményüket veszik figyelembe, hanem a döntések meghozatalába is bevonják őket.	- <i>A játszótér szabályai.</i> Mielőtt az új játszótér megépülne, a gyerekeket megkérdezik a kedvenc eszközeikről, és a válaszokat figyelembe veszik. Amikor a játszótér elkészül, a gyerekeket megkérlik, hogy teszteljék a berendezéseket, és visszajelzést adnak arról, hogy szerintük mi lehet veszélyes. A visszajelzések alapján kisebb módosításokat lehet végrehajtani, hogy biztonságosabbá/szórakoztatóbbá tegyék. Közösen megbeszéljük, hogy milyen szabályokban kell megállapodniuk a játszótér biztonságos használatához.	- <i>Az iskola területén.</i> A tanárok környezeti nevelési projektet hoznak létre, hogy zöldebbé tegyék az iskola területét. Az önkéntes gyerekeket csoportokba osztják, és a projekt minden fontos szempontjáról konzultálnak velük: az igények felméréséről, a tervezésről, az erőforrások elosztásáról és a feladatokról.	- <i>Az iskolai menza.</i> Az iskola igazgatója úgy dönt, hogy megreformálja az iskolai menzát. A gyerekeket felkérlik, hogy járuljanak hozzá egy felmérés elkészítéséhez a preferenciáikról, amelyet aztán az iskolában végeznek el. A felmérés eredményét figyelembe veszik, és az iskola vezetője "kóstolót" szervez, ahol a gyerekeknek lehetőségük van megkóstolni az ételeket és visszajelzést adni. Az ő visszajelzésük fontos elem, amikor az iskola vezetője megteszi a szükséges reformlépéseket.	- <i>A kirándulás.</i> A tanár felajánlja a tantárgyuk szempontjából releváns kirándulás lehetőségét. A gyerekek felkutatják a lehetőségeket, és javaslatokat tesznek az úti célra. Közösen döntenek, hogy melyik a legjobb megoldás. A gyerekek témákat javasolhatnak és rövid prezentációkat készíthetnek a kirándulás során. Visszajelzést adnak a prezentációkról, és közösen döntenek arról, hogy a prezentációk közül melyik kerüljön be a később megírandó iskolai dolgozatba. Egy megbeszélést követően a tanár és a gyerekek megállapodnak a szervezési feladatok elosztásáról.

4.) Gyermek által kezdemenyezett és irányított A gyerekek az eredeti ötlet, és ők döntenek a projekt megvalósításának módjáról. A felnöttek rendelkezésre állnak, de nem vállalnak felelősséget.	- A játszótér szabályai. Az új játszótér építése előtt a gyerekekkel konzultálnak a preferenciáikról . A gyerekek kipróbálhatják, visszajelzést adhatnak, majd a biztonságosabb á/szórakoztató bbá tétel érdekében kiigazításokat végeznek. A gyerekek javasolják a figyelmeztető táblák kihelyezését. Megbeszéljük, hogymilyen táblákra van szükség, és közösen lerajzolják azokat.	- Az iskola területén. A gyerekek környezeti nevelési projektet javasolnak az iskola területének zöldebbé tételére. Munkacsoport kat alakítanak, kiosztják a feladatokat, és döntenek a projekt minden fontos szempontjáról.	- Az iskolai menza. A gyerekek elhatározzák, hogymegreformálják az iskolai menzát. Felmérést készítenek a preferenciáikról, amelyet aztán az iskolában végeznek el. A felmérés eredményei alapján "kóstolót" szerveznek, ahol lehetőségük van az ételek megkóstolására és a visszajelzések leadására. A visszajelzések alapján a gyerekek javaslatokat tesznek az iskolai menza megreformálásár a. Az iskola vezetője elfogadja a kutatáson alapuló döntéseiket, és megteszi a szükséges lépéseket.	- A kirándulás. A gyerekek a tantárgyukhoz kapcsolódó kirándulás lehetőségét javasolják. Utánanéznak a lehetőségeknek, és javaslatokat tesznek az úti célra. Eldöntik, hogymelyik a legjobb megoldás, témákat javasolnak, és rövid prezentációkat készítenek a kirándulás során. Visszajelzést adnak a prezentációkról, és eldöntik, hogy a prezentációk közül melyik kerüljön be a később megírandó iskolai tesztbe. A gyerekek megszervezik a kirándulást és tájékoztatják a tanárt.
5.) Gyermek által kezdemenyezett, felnöttekkel közösen hozott döntések	- A játszótér szabályai. Az új játszótér építése előtt a gyerekekkel konzultálnak a preferenciáikról . A gyerekek	- Az iskola területén. A gyerekek környezeti nevelési projektet javasolnak az iskola	- Az iskolai menza. A gyerekek elhatározzák, hogymegreformálják az iskolai menzát. Felkérlik	- A kirándulás. A gyerekek a tantárgyukhoz kapcsolódó kirándulás lehetőségét javasolják. Utánanéznak a

A gyerekek rendelkeznek az ötletekkel, létrehozzák a projektet, és felkérlik a felnőtteket, hogy csatlakozzanak hozzájuk a döntések meghozatalában.	kipróbálhatják, visszajelzést adhatnak, majd a biztonságosabb á/szórakoztatóbbá tétel érdekében kiigazításokat végeznek. A gyerekek javasolják a figyelmeztető táblák kihelyezését. Felkérlik a tanárt, hogy tegyen észrevételt a lehetséges veszélyekről. Közös megbeszélés, hogy milyen táblákra van szükség, hová helyezzék el őket, és hogyan rajzolják meg a legjobban.	területének zöldebbé tételére. Munkacsoportokat alakítanak, és tanárokat vagy külső szakértőket hívnak meg, hogy ötletekkel járuljanak hozzá. Az összegyűjtött ötletek és információk alapján kiosztják a feladatokat, és döntenek a projekt minden fontos szempontjáról.	a tanárokat és a szülőket, hogy járuljanak hozzá egy felméréshez a preferenciáikról, amelyet aztán az iskolában végeznek el. A felmérés eredményei alapján "kóstolót" szerveznek, ahol a gyerekek és a felnőttek megkóstolhatják az ételeket, és visszajelzést adhatnak. A gyerekek javaslatokat tesznek az iskolai menza megreformálására. Az iskola vezetője elfogadja a kutatáson alapuló döntéseiket, és megteszi a szükséges lépéseket.	lehetőségeknek, és javaslatokat tesznek az úti célra. Meghívják tanáraikat, bemutatják ötleteiket, és meghallgatják visszajelzéseiket. A visszajelzések alapján eldöntik, melyik a legjobb megoldás, témákat javasolnak, és rövid prezentációkat készítenek a kirándulás során. Visszajelzést adnak a prezentációkról, és a tanártól is kérnek észrevételt. Közös döntik el, hogy a prezentációk közül melyik kerüljön be a később megírandó iskolai tesztbe. A gyerekek terveket készítenek a kirándulás megszervezéséről, kikérlik a tanár észrevételeit, döntéseket hoznak és tájékoztatják a tanárt.
--	---	--	---	---

2.8 A mentorálás elmélete és gyakorlata

A mentorálás olyan folyamat, amelyben egy olyan személy, aki életútja során (szakmailag, személyesen vagy társadalmilag) már túljutott egy bizonyos helyzeten, és olyan készségekre és tudásra tett szert, amelyek lehetővé tették számára, hogy elismert sikert érjen el, arra törekszik, hogy ezt a tudást és készségeket megossza egy másik, kiszolgáltatott helyzetben lévő személlyel.

A Mentor küldetésének célja, hogy segítse a mentoráltakat önbizalmuk növelésében, bátorítsa és pozitívan megerősítse a fejlődésüket. A mentornak ösztönöznie kell a mentoráltakat arra, hogy saját döntéseket hozzanak. A mentornak tehát érzelmileg "készen" kell állnia egy másik személy támogatására, és képesnek kell lennie arra, hogy hatékony kapcsolatot alakítson ki a mentee-vel, biztosítva a titoktartást, valamint hiteles tanácsot és gondoskodást nyújtva.

E szakasz célja annak feltárása, hogy mit tehetnek a jó mentorok és a jó mentoráltak a sikeres eredmények elérése érdekében az átalakulás útján, valamint a hatékony mentorálás sajátos jellemzőinek bemutatása, és annak ismertetése, hogy a mentorálás hogyan segítheti a társadalmi befogadást.

A mentorálás egy olyan kompetencia-fejlesztésen alapuló folyamat, amely az útmutatást, a tanácsadást és a coachingot ötvözi, és amely sikeresnek bizonyult a kirekesztett csoportok foglalkoztathatóságának és társadalmi befogadásának előmozdítása terén. A mentorálás nem szakmai kapcsolat az ügyféllel, és nem is formális oktatás. Ez egy bizonyos időn át tartó kapcsolat egy nagyobb tapasztalattal, tudással vagy hatalommal rendelkező egyén és egy mentee (befogadó) között, aki a legtöbb esetben kiszolgáltatott helyzetben van, és a mentor készségeiből és képességeiből profitálhat (Tolan et al, 2008).

A mentorálás olyan folyamat, amely két személy közötti interakciót jelent, amelyben a mentorált (tanonc) olyan helyzetben van, hogy hasznot húzhat a mentor tudásáról, készségéről, képességéről vagy tapasztalatáról. A mentorálási folyamatot az egyenlőtlen szerepek hiánya jellemzi (Finnegan et al, 2010).

A KPMG (2013) által készített szakirodalmi áttekintés arra a következtetésre jutott, hogy a mentorálás pozitív és tartós hatást gyakorolhat a fiatalokra. A megállapítások többsége a fiatalokon kívüli célcsoportok esetében is releváns. A jelentésben áttekintett szakirodalom összesített megállapításai szerint a fiatalok mentorálása többek között a következő előnyökkel járhat:

- Pozitív hatások a köztes eredményekre, például a mentális egészségre, ami viszont pozitív hatással lehet az olyan eredményekre, mint a visszaesés.
- A tanítványok hozzáállásának és viselkedésének javulása.
- Az interperszonális kapcsolatok és a közösségbe való beilleszkedés javulása.
- Fokozott társadalmi befogadás
- Jobb kapcsolatok a társaival és a szülőkkel.

- Javuló egészségügyi eredmények, beleértve a mentális egészség javulását és a kábítószerrel való visszaélés csökkenését.
- Csökkentett ifjúsági erőszak
- A visszaesés némi csökkenése
- Némi javulás a tanulmányi eredmények és az oktatásba és képzésbe való beilleszkedés terén.

A KPMG (2013) szakirodalmi áttekintése szerint a siker egyik tényezője, hogy olyan mentorokat alkalmaznak, akik már "megtapasztalták, amit megtapasztaltak". Emellett egy, az Egyesült Királyságban a BME fiataloknak szóló mentorprogram értékeléséből (Bartlett, 2012) kiderült, hogy minél régebb óta volt mentor az illető, annál jobban javultak a mentoráltak eredményei.

A mentorálás olyan kulcsfontosságú készséggé vált, amelyet hosszú távú felnőttkori fejlődési folyamatnak tekintenek, és amelyet számos kontextusban használnak a támogatás és az interperszonális fejlődés elősegítése, a tanulás támogatása, a gyengébb tanulók vagy a speciális tanulási szükségletekkel vagy nehézségekkel küzdők segítése, a résztvevők közötti közösségi kapcsolatok fejlesztése stb. érdekében. Ezért a résztvevők kapcsolatai köré összpontosító, az intellektuális és érzelmi erőforrások megosztására irányuló stratégiának tekintik; aktív folyamatként és tranzakciós kapcsolatként is definiálják, amely magában foglalja a magasabb szintű szakmai fejlődést és az élethosszig tartó tanulást az érintett felek között: mentor, mentee/protekcio, szervezet.

Wagh, D. (2015:98) szerint "a mentorálás egy tapasztaltabb személy és egy kevésbé képzett személy tervezett párosítása a kölcsönösen elfogadott eredmények elérése érdekében. Ez egy olyan partnerség, amelyben mindkét személy osztozik a növekedési folyamatban és egymás személyes fejlődésében".

A mentorálás továbbá kontextus, jellemzők és szerepek szerint is különbözik. Lehet feladatközpontú, szociális támogatás-központú vagy pályaorientáció-központú. Befolyásolhatják szervezeti, foglalkozási, pozíciós és személyközi változók. A mentorálási folyamatot gondosan meg kell tervezni és végre kell hajtani; eredményalapúnak kell lennie, mivel az érintett partnerek céljaira és befektetéseire épül. A mentori kapcsolat áll a sikeres mentorálás középpontjában. Ez a kapcsolat segít a hatékonyabb kommunikációs készségek, az elméleti fogalmak és ismeretek alkalmazása felé való elmozdulás, a társaival való egészséges kapcsolatok, a kritikai gondolkodás, az önállóság és a szakmai identitás és szerep mély megértése felé való elmozdulás kialakításában. A mentorálási rendszerek segítenek az érintett feleknek abban, hogy alternatívákat és lehetőségeket vizsgáljanak meg, segítséget és tanácsot nyújtsanak, valamint hogy valaki más szemszögéből is megismerjék a problémát. A hatékony mentorálás tehát megköveteli a mentorált szükségleteinek megértését.

Schafer The Vanishing Physician-Scientist (2009) című könyvében a kutató a mentor hat szerepére utal, aki tanácsadóként, ügynökként, bizalmasként, példaképként, szponzorként és tanárként működik. Tanácsadóként a mentor segít a mentee-nek "az ötletek finomításában és a gondolatok tisztázásában" (Schafer, 2009).

Cluttebuck (2017:6) véleménye szerint "a hatékony mentorok segítenek a mentee-nek megérteni a belső világukat, elősegítik, hogy a mentoráltak jobban megismerjék saját érzelmeiket, erősségeiket, gyengeségeiket, értékeiket, törekvéseiket, félelmeiket, önkorlátozó hiedelmeiket és így tovább". Például a "Természetes útmutató mentorok számára" című cikk (Lee, A. et al. 2007) szerzői a jó mentorok általános jellemzőit emelik ki, mint például a lelkesedés, a rendelkezésre állás, a szorgalom és a mások iránti inspiráló munka, a készségfejlesztés ösztönzése, valamint az olyan személyes tulajdonságok, mint a tisztelet, az önzetlenség, az egyéni különbségek megbecsülése, a támogatás stb. Hasznos önértékelési kérdéseket is tartalmaz, amelyek célja, hogy ösztönözze az egyén mentori tevékenységének átgondolását és a fejlesztendő területek azonosítását. A sikeres mentornak olyan személynek kell lennie, aki folyamatosan a mentorált rendelkezésére áll útmutatásért és tanácsért, következetes, leleményes és megbízható a munkájában, és a visszajelzéseket szakszerűen adja a mentori kapcsolaton belül és kívül is (Price, 2004). A jó mentor hatása messze túlmutat saját korlátain.

A felnőtt mentorok fő szerepe az, hogy támogassák a fiatalokat az önhatékonyság, azaz az önmagukba vetett hit kialakításában. Így a mentorok ezt olyan stratégiák széles skálájával érik el, mint például: támogatás és bátorítás; meghallgatás; magas elvárások felállítása és ösztönzés; érdeklődés mutatása a fiatalok mint személyek iránt, függetlenül a tudományos vagy civil tevékenységeiktől; az önmeghatározás elősegítése és egy másik nézőpont biztosítása a problémamegoldás során (Price-Mitchell, M. 2015).

Következésképpen az alábbiakban összefoglaljuk azokat a konkrét tulajdonságokat, amelyek a felnőtteket kivételes mentorokká teszik, segítve a fiatalok növekedését és fejlődését:

- a) "messzemenően támogató és bátorító [...], különösen, amikor a fiatalok az akadályok leküzdéséért és a problémák megoldásáért küzdenek. Amikor a fiatalok depressziósnak érzik magukat, idegesek a családjukkal vagy boldogtalanok az élethelyzetükben, a mentorok mellettük állnak, hagyják, hogy bármit megbeszéljenek, és emlékeztetik őket veszélyeztetett emberi értékeikre".
- b) "aktív hallgatók. A mentorok először hallgatnak, és utoljára beszélnek. Sok tinédzser említette, hogy a legtöbb felnőtt milyen kevésbé érzi úgy, hogy meghallgatják. Gyakran még akkor is alsóbbrendűnek érzik magukat, ha jó ötleteik vannak. A mentorok azonban mások. Ők mindig meghallgatnak, még akkor is, ha nem kötelességük".
- c) "olyan emberek, akik éppen eleget nyomulnak [...] A tizenévesek szeretik, ha magas elvárásokat támasztanak velük szemben - mind tudományos, mind személyes téren. Nagyra értékelik, ha a mentorok túllépik azt, amit elképzeléseik szerint el tudnak érni".
- d) "hitelesen érdeklődnek a fiatalok mint egyének iránt [...] A mentorok bevonják a fiatalokat, hogy megértsék életük és érdeklődésük minden aspektusát. Értékelik a fiatalok ötleteit, és tiszteletben tartják változó érzéseiket és hangulataikat".
- e) "az önrendelkezés elősegítői; a jó mentorok nem ítélik meg a fiatalok felett, és nem erőltetik rájuk saját meggyőződésüket. Ehelyett a fiatalok szerint emlékeztetik

őket arra, hogy kik is ők valójában, és segítenek nekik abban, hogy elhiggyék, megvan bennük a rálátás ahhoz, hogy jó döntéseket hozzanak. A tudat, hogy nem ítélik el őket, segít a fiataloknak kritikusan végiggondolni a döntéseket, átszűrve azokat a mélyebb értékeket, amelyek a felnőttekké válásuk során meghatározzák őket."

f) "a perspektíva forrásai. A felnőtt mentorok további élettapasztalatukból adódóan perspektívát nyújtanak a fiataloknak. Amikor az akadályok nyomasztónak tűnnek, a mentorok segítenek perspektívába helyezni ezeket a kihívásokat. Emellett segítenek a fiataloknak abban is, hogy egy-egy helyzet mindkét oldalát meglássák, segítve a pozitív szkepticizmus készségének modellezését."

A szakirodalom áttekintése szerint az ideális mentorok más tulajdonságokkal is rendelkezhetnek, mint például: "képesnek kell lenni arra, hogy a mentoráltat különleges egyéniségnek tekintse, és elviselje a kulturális vagy társadalmi-gazdasági "távolságot"; magasra kell tenni a mércét, és képesnek kell lennie arra, hogy magabiztosan magasra törjön; tiszteletben kell tartani a mentorált képességét és jogát arra, hogy saját döntéseket hozzon; együtt érezzen és megértse a tanítványa küzdelmét; ne csak a problémákat, hanem a megoldásokat is lássa; legyen rugalmas és nyitott; legyen képes elfogadni más értékeket, kultúrákat és nézőpontokat és kapcsolódni hozzájuk; ossza meg erőforrásait, tapasztalatait és tudását; mutasson érdeklődést, kölcsönös tiszteletet és szeretetet; mutasson lelkesedést bizonyos témák, érdeklődési területek és erkölcsi kérdések iránt." (Miller, A. 2002:198)

A mentori magatartásformák meghatározásának hasznos módja továbbá az, hogy leírjuk azokat a magatartásformákat, amelyeket a mentoroknak mindig, néha vagy soha nem kellene tanúsítaniuk. Például: "**A mentoroknak:**

a) **mindig:** empátiával hallgatni; megosztani a tapasztalatokat; kölcsönös tanulási barátságot kialakítani; a reflexió révén belátást fejleszteni; hangadó fórum lenni; és bátorítani.

b) **néha:** coaching viselkedésmódokat alkalmazzon; tanácsadási viselkedésmódokat alkalmazzon; megkérdőjelezze a feltételezéseket; legyen példakép; nyisson ajtókat vagy szponzoráljon.

c) **soha:** fegyelmezni; elítélni; hivatalosan értékelni; harmadik fél számára értékelni; felügyelni." (Miller, A. 2002:198)

Különböző szerzők, akik különböző nézőpontokból közelítették meg a mentorálás témáját, a mentorálás terét tárgyalják. Ez a fogalom a mentorálás helyének/helyének kialakítását jelenti. Ez a hely lehet informális vagy formális, virtuális vagy személyes, és lehet a szervezet vezetése által fizikailag strukturált, vagy a munkavállalók által kevésbé formális keretek között kialakított. A mentorálás helyének olyan helynek kell lennie, ahol az egyének betekintést nyerhetnek egymás szükségleteibe; egy hely, ahol meg lehet állni, tanulni, reflektálni, kapcsolódni; ahol a kapcsolatok megerősödhetnek. Továbbá, ezekben a terekben a mentor és a mentee szerepe flipálódhat, a megbeszélésüktől és az igényeiktől függően.

A mentorálási terek nagy lehetőségeket teremthetnek az egyének és szervezeteik számára. Olyan helyekké kell válniuk, ahol az egyénekbe vetett bizalom és a szervezetbe vetett bizalom épül, és ennek eredményeképpen javíthatják a szervezet általános kapacitását. Ugyanakkor az ilyen típusú helyszínek lehetnek rögtönzött helyszínek is, így figyelembe véve a potenciális mentor és a mentorált jellemzőinek hasonlóságait, mint például a társadalmi-gazdasági tényezők, a nem, az etnikai hovatartozás, a karrier szintje vagy a társadalmi aktivizmus.

Egyrészt, ha a mentorálás térsége informális, akkor ezek a hasonlóságok természetes módon is kialakulhatnak a mentorrá váló személy és a mentorálásra szoruló személy között, egyszerűen az érdekekről folytatott közös beszélgetések révén. Másrészt, ha a mentorálás tere formális, akkor a szervezetben a vezetőségben dolgozó egyéneknek tisztában kell lenniük és segíteniük kell alkalmazottaikat bizonyos munkahelyi kérdések megértésében, mint például a nemek közötti mentorálás vagy az etnikumközi mentorálás.

A szülői nevelés területe az 1990-es évek óta jelentős változásokon és fejlődésen megy keresztül. A szülői támogatás "a szülőknek vagy gondozóknak nyújtott minden olyan beavatkozásra utal, amelynek célja a gyermekek szociális, fizikai és érzelmi jólétével kapcsolatos kockázatok csökkentése és/vagy védőfaktorok előmozdítása" (Moran, P. et al. 2004: 23). A szülőknek nyújtott támogatás többféle forrásból származik, például informális, amelyet a család, barátok stb. nyújtanak, félformális, például közösségi szervezetek és formális támogatás, azaz szervezett szolgáltatások. A Gardner (2003) által azonosított szülői támogatás két jelentős szempontja a "károk megelőzése" és az "erősségek előmozdítása". A szülők és a mentorálás eredményei közötti kapcsolatra vonatkozó kutatások azt sugallják, hogy a mentorálási programokra gyakorolt hatás nagy része a szülő szerepének köszönhető. J. Rhodes mentorálási kapcsolatokkal kapcsolatos kutatásában a szerző megállapította, hogy a mentorált fiatalok jobb szülői kapcsolatai közvetítőként hatottak a fiatalok eredményei szempontjából: "a mentori kapcsolatok a serdülők által a szüleik iránt érzett intimitás, kommunikáció és bizalom szintjének növekedéséhez vezettek. Ezek a javulások viszont pozitív változásokhoz vezettek számos területen, például a serdülők önértékelés-érzetében és iskolai teljesítményében" (Rhodes, 2002: 40-41).

A közösségi alapú oktatást a tanulók, az iskolák és közösségeik közötti partnerségnek kell tekinteni, mivel a fiatalokat a közterületen belül hiteles tapasztalatokkal ruházzák fel, amelyek értelmes tanulási eredményeket eredményeznek. E programok támogatásával a tanulóknál kialakul az az ösztönzés, tudás, elszántság és elkötelezettség, amely lehetővé teszi a magas oktatási és szakmai célok elérését (James, C.E. 2005). Egy szülői mentorálási projekt kidolgozása jelentős időt vesz igénybe a tervezés, a mentorok toborzása és képzése, valamint a tanítványok azonosítása során. A szülői mentorálási projekt működtetéséhez rugalmas és alkalmazkodó megközelítésre van szükség.

Mint ismert, közösségeinkben vannak olyan családok, amelyeknél fennáll a gyermekbántalmazás és/vagy elhanyagolás veszélye. Ezeknek a családoknak útmutatásra van szükségük ahhoz, hogy pozitív változást érjenek el saját maguk és családjuk számára. A szülői mentorprogramok a családokkal együtt dolgoznak, hogy

támogatás, útmutatás, oktatás és/vagy kezelés révén konstruktív változást idézzenek elő. A szülői mentor segíthet a családoknak abban, hogy a lehető legjobb munkát végezzék gyermekeik nevelésében. A program felismeri, hogy a biztonság, az állandóság és a jólét alapvető fontosságú a gyermekek pozitív kimenetelének eléréséhez. Így a gyermek sikeres felnőtté válása kétséges ezen alapvető családi erőforrások sértetlenül hagyása nélkül.

Milyen tulajdonságai vannak egy jó mentornak?

Tudás	A biztonságos kapcsolat kialakítását segítő tényezők
	A mentorálás fogalma, valamint a mentor és a mentorált vezető szerepe
	Mentorálási folyamat, stílusok és eszközök
	Reális és elérhető célok kitűzése (pl. SMART-célok)
	Motivációs stratégiák
	Különbség a támogatás és az irányítás között
	A kapcsolat jelentősége a mentorálási folyamatban
	A kulturális különbségek tudatosítása, és hogy ez hogyan befolyásolhatja a kapcsolatokat
Képességek	Kényelmes környezetet teremt az információmegosztáshoz
	Pozitív és biztonságos kapcsolatot hoz létre
	Elismeri a fejlődést
	Világos határokat állít fel, amelyek lehetővé teszik a biztonságos kapcsolatot és kapcsolatot.
	Kihívások gondolatmenet

	Tiszteletben tartja a félelmeket és a sebezhetőséget
	Koncentrálj mások eredményeire
	Kezdeményezőkézséget és józan ítélőképességet használ a problémamegoldás során.
	Elősegíti az autonómiát és az önhatékonyt
Attitudes	Figyelem a kérdésekre és problémákra
	Elfogadás
	Ítéletmentes
	Bizalmasság
	Megbízhatóság
	Ügyfélközpontú

Forrás: Parent'R'Us

3. Kompetenciák

Ebben a részben javaslatokat találhat a szülők és tanárok által különböző célcsoportok számára tartható, személyre szabott, kész tréningekre (javasolt tevékenységekkel és gyakorlati forrásokkal).

Ezek a foglalkozások 60-90 percesre lettek tervezve, és különböző kompetenciák/témák köré szerveződtek:

- 3.1. Asszertív kommunikáció
- 3.2. A sokféleség és a hasonlóságok megértése
- 3.3. A szülők bevonása, különös tekintettel a kihívásokkal küzdő szülőkre
- 3.4. Az ellenálló képesség kiépítése

3.5. Konfliktuskezelés

3.6. Közösségépítés és együttműködés

3.1 Asszertív kommunikáció

Modul címe	Asszertív kommunikáció
Időtartam	90 perc
Tanulási eredmények	- Fokozott verbális és nonverbális kommunikáció (hangszín, arckifejezés, gesztusok, testbeszéd, szemkontaktus, öltözködés). - Fokozott szóbeli és írásbeli kommunikáció - A kommunikációs akadályok megértése - Fokozott sokszínűségi tudatosság

A modul tevékenységterve

Tevékenység száma	Tevékenység címe	Időtartam percben	Források és anyagok
1.	Aktív hallgatás	10	Ideális esetben minden résztvevő számára szék, de nem szükséges.
2.	Szerepjáték	15	Nyomtatott kártyák a helyzetről, ideális esetben székek a résztvevők számára.
3.	Képek	15	A tevékenység leírásában szereplő képek nyomtatott vagy elektronikus változata.
4.	Személyes feltérképezés	20	Színes filctollak, papírlapok, székek és asztalok
5.	Véleményvonal	15	A nyilatkozatok listája

6.	Szüret	15	Flipchart papír és színes filctollak
----	--------	----	--------------------------------------

A tevékenységek részletes leírása

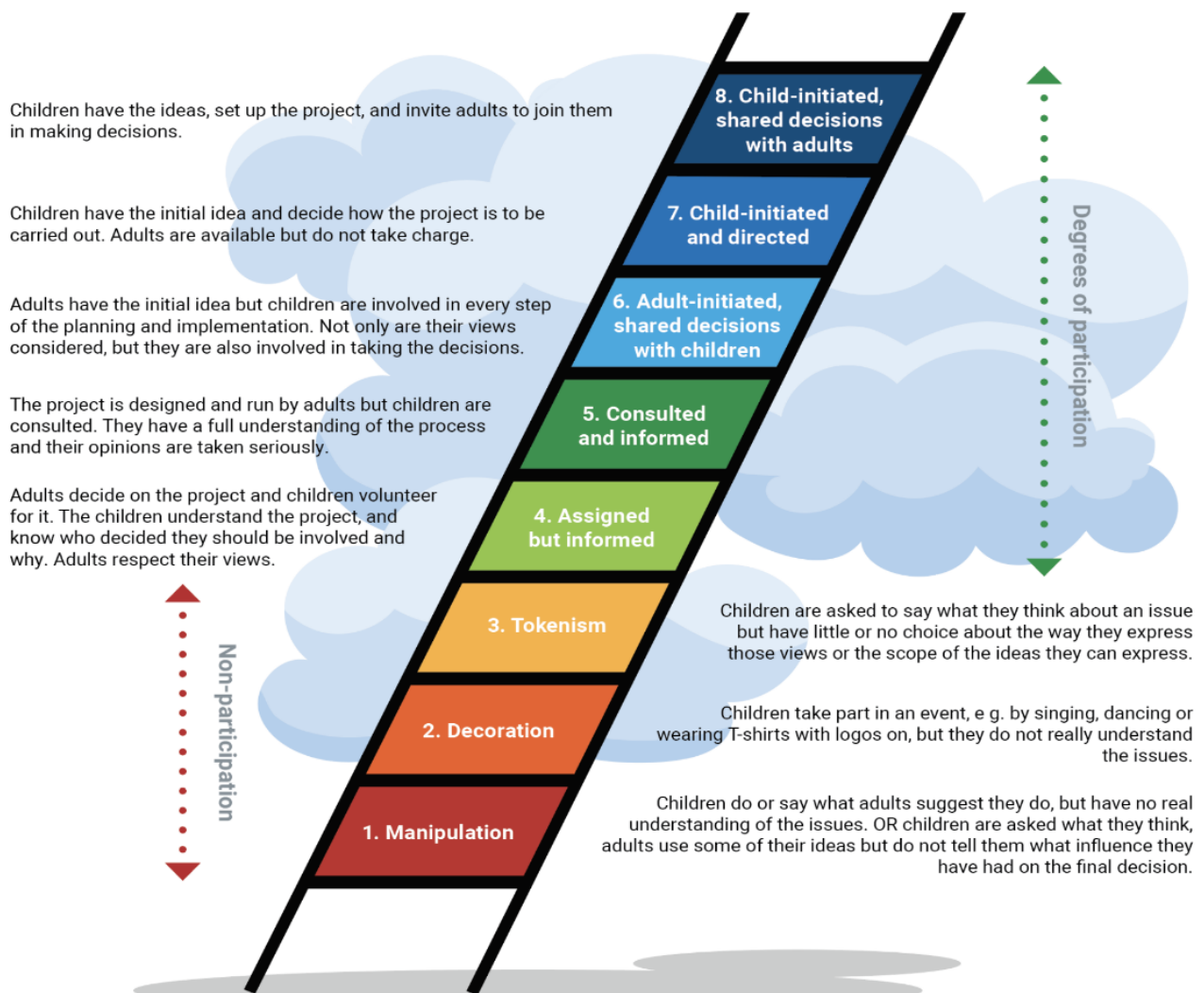
1. tevékenység: *Aktív hallgatás*

Kívánt tanulási eredmények:

1. Megtanulni odafigyelni.
2. Megtanulni olvasni a testbeszéd üzeneteit.

Tevékenység típusa: Pármunka

Hart's (1992) Ladder of Participation

Időtartam: Időtartam: 10 perc

Szükséges anyagok/források: Ideális esetben minden résztvevő számára egy-egy szék, de nem szükséges.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők párokat alkotnak, és eldöntik, ki lesz először a hallgató/beszélő.
2. A beszélőnek 2 perce van arra, hogy beszéljen egy olyan konfliktusról, amelyet nem tudott megoldani. A hallgató feladata, hogy aktívan figyeljen, ne kérdezzen, minél kevesebbet beszéljen, de folyamatosan dúdolással, bólogatással nyugtázza a beszélőt.
3. A párok helyet cserélnek.
4. A gyakorlat után a tréner kérjen visszajelzést, és beszélje meg, hogy miért fontos az aktív hallgatás ebben a projektben.

Alternatívák: A beszélgetés témája lehet valami konkrétabb is.

2. tevékenység: Szerepjáték

Kívánt tanulási eredmények:

1. Empátia kialakítása mások iránt.
2. Megtanulni más szemszögből nézni a helyzeteket.
3. A szülők/gyermek/pedagógusok különböző érdekeinek tudatosítása.

Tevékenység típusa: Pármunka

Időtartam: 15 perc

Szükséges anyagok/források: Nyomtatott kártyák a helyzetekkel, ideális esetben székek a résztvevők számára.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők párban dolgoznak. A kapott szituációtól függően kell eldönteniük, hogy milyen szerepet játszanak, de ennek különböznie kell attól, amit szakmai minőségükben játszanak. Ha pedagógusok, akkor szülőket játszanak, ha szociális munkások vagy szervezők, akkor választhatják a gyerekek szerepét.
2. A tréner kiosztja a helyzeteket a pároknak.

Szituációk:

- a gyermek rossz jegyet kap az iskolában
- a szülő nehezen tud segíteni a gyermeknek a házi feladatban

- az iskolai védőnő fejtetveket talál az osztályban (ismét)
- a gyermeket iskola után dohányzáson kapják
- a gyermek bántalmaz egy osztálytársát
- a gyermek nem szereti az iskolában/óvodában felszolgált ételeket
- a szülő felpofoz egy osztálytársat, aki zaklatja a gyermekét
- egy drága mobiltelefon eltűnik az osztályból
- az osztályterem ablaka betört
- a szülő beront az iskolába, mert a gyerek rossz jegyet kapott
- az iskolapszichológusnak bizonyítéka van arra, hogy egyes gyerekek vágják iskola utáni tevékenységként
- a tanárt megrovásban részesítik, mert nem az iskolai tankönyvet használja
- a tanár fenyegető üzeneteket kap egy szülőtől
- a szülők vitatkoznak az igazgatónak szánt karácsonyi ajándékokról.
- a gyermeknek azt mondják, hogy nem vehet részt az iskolai kiránduláson, mert a fogyatékosága miatt nem tudnak alkalmazkodni hozzá

1. A párok önállóan eljátsszák a helyzeteket.
2. A gyakorlat után a tréner megkér 2-3 párt, hogy mutassák be a helyzetüket a többieknek, és kérjenek visszajelzést.
3. A tréner arra ösztönzi a résztvevőket, hogy beszéljék meg, hogyan használhatják a szerepjátékot a projektben.

Alternatívák: Ha a tréner tud olyan különleges helyzetekről, amelyeket meg kell beszélni, akkor azt is be lehet vonni.

3. tevékenység: *Képek*

Kívánt tanulási eredmények:

1. Az erőszakos kommunikáció azonosítása.
2. A beavatkozás és az erőszakmentes kommunikáció lehetséges módjainak megvitatása.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (4 fős csoportok)

Időtartam: 15 perc

Szükséges anyagok/források: Képek kinyomtatva (a képeket lásd alább)

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők 4 fős csoportokban dolgoznak. Minden csoport megkapja a két képet.

2. Megbeszéljük az első képet, megválaszolva a következő kérdéseket: Mi történhetett? Hogyan tudtak volna beavatkozni? Milyen hasznos kommunikációs módok jutnak eszükbe?

3. A tréner megjegyzéseket kér.

4. Megvitatják a második képet, és ugyanazokat a kérdéseket teszik fel.

5. A tréner megjegyzéseket kér.

Alternatívák: Erőszakos kommunikációt, zaklatást ábrázoló különböző képek használhatók.

4. tevékenység: Személyes feltérképezés

Kívánt tanulási eredmények:

1. A konszenzuson alapuló együttműködésre való törekvés.
2. Az egyéni értékek megtapasztalása az együttműködésben.
3. A csapatépítés elősegítése.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (4 fős csoportok)

Időtartam: 20 perc

Szükséges anyagok/források: Nagy papírlapok, színes filctollak, asztalok, székek.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők 4 fős csoportokat alkotnak.
2. A tréner nagy papírlapokat és színes filctollakat oszt ki.
3. A résztvevők megbeszélik, hogy milyen képet szeretnének közösen létrehozni. Ez lehet portré, tájkép vagy akár nonfiguratív kép is, de minden résztvevőnek azonosulnia kell vele.
4. A csoportok bemutatják munkáikat a többieknek, és megbeszélik, hogy milyen nehézségekkel kellett szembenézniük a közös munka során, és hogy ezek a tapasztalatok milyen jelentőséggel bírnak a projektben.

Alternatívák: ehhez a tevékenységhez nincs alternatíva

5. tevékenység: Véleményvonal

Kívánt tanulási eredmények:

- Megtanulni véleményt alkotni és kifejezni.
- Megtanulni, hogyan kell elfogadni mások véleményét.
- A résztvevők attitűdjeivel kapcsolatos lehetséges problémák feltárása.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (egész csoport)

Időtartam: 15 perc

Szükséges anyagok/források: A tréner számára készült nyilatkozatok listája

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevőknek el kell képzelniük egy egyenes vonalat, amely átível a szobán. A vonal egyik vége 0%-ot, a másik vége 100%-ot jelent.

2. A tréner állításokat olvas fel, a résztvevőknek el kell dönteniük, hogy mennyire értenek egyet az adott állítással. Ha teljesen egyetértenek vele, akkor a 100%-os végére állnak, ha nem értenek vele teljesen egyet, akkor a 0%-os végére. Ha van ellenérvük, akkor választhatnak, hogy a 0 és 100 között bárhová álljanak.

Nyilatkozatok:

- *A problémamegoldás a kommunikációval kezdődik.*
- *A szülők beszélhetnek gyermekeik nevében.*
- *Azok, akik nem szólalnak meg, ne panaszkodjanak, ha nem veszik figyelembe a véleményüket.*

3. Minden egyes állítás után a tréner megkér néhány résztvevőt, hogy magyarázza meg a választását, és mindenki lehetőséget kap arra, hogy helyet cseréljen. A vitatkozást azonban nem szabad bátorítani, csak a különböző érveket kell kifejteni.

4. A résztvevők megvitatják, hogy miért fontos ebben a projektben egymás véleményének meghallgatása.

Alternatívák: Más kijelentések is használhatók.

6. tevékenység: Szüret

Kívánt tanulási eredmények:

- A közös gondolkodás elősegítése

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (egész csoport)

Időtartam: 15 perc

Szükséges anyagok/források: *flipchart* papír, *toll*

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A tréner felrakja az ábécé betűit a flipchartra.
2. A résztvevők felsorolhatják, hogy melyek az asszertív kommunikáció jellemzői, a betűket szókezdetként használva, de minden betűt csak egyszer használhatnak, például: C-t veszek el a tisztánlátásért, E-t a szemkontaktusért.
3. A tevékenység végére minden betűhöz tartozik egy szó.

Alternatívák: A résztvevők segíthetnek egymásnak javaslatokkal, ha nehéz megtalálni valamelyik betűvel kezdődő szót.

3.2 A sokféleség és a hasonlóságok megértése

Modul címe	A sokféleség és a hasonlóságok megértése
Időtartam	90 perc
Tanulási eredmények	A SEND (sajátos nevelési igényű és fogyatékossgal élő) nélküli gyermekek szülei és a tanárok továbbfejlesztik kompetenciáikat a következő területeken: - fogyatékossg és sokszínűség - a megkülönböztetésmentesség és a sajátos nevelési igényű gyermekek jogai, és - az inkluzív oktatás előnyei mindenki számára (gyermekek, szülők, tanárok és általában a közösség számára)

A modul tevékenységterve

Tevékenysé g száma	Tevékenység címe	Időtartam percben	Források és anyagok
1.	Bevezető tevékenység	Max 10 perc	Választható formátum (pl. kézirat, PowerPoint, matricák)
2.	Közös gondolkodás/megbeszélés	Max 70 perc (40 perc kiscsoport + 30 perc teljes csoport)	<i>World-café</i> módszertan - tollak, post-it-ek, törölköző/papír az asztalokra
3.	Összegzés	Max. 10 perc	Nincs szükség anyagokra

A tevékenységek részletes leírása:

1. tevékenység: *Bevezető tevékenység*

Tevékenység a fogyatékoságról és a sokszínűségről, a megkülönböztetés-mentességről, a fogyatékosággal élő gyermekek jogairól, valamint a mindenki számára elérhető inkluzív oktatás előnyeiről.

Kívánt tanulási eredmények:

- A tanárok és a szülők tudatosságának növelése a fogyatékosággal, a sokféleséggel, a megkülönböztetés-mentességgel és a mindenki számára elérhető inkluzív oktatás előnyeivel kapcsolatban, minden gyermek jogainak előmozdítása érdekében.

Tevékenység típusa: Információk bemutatása a tréner által

Időtartam: időtartam: Max 10 perc

Szükséges anyagok/források: PowerPoint prezentáció, kézikönyvek, matricák stb.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Üdvözljük a résztvevőket, bemutatjuk a tréner(ek)e)t, és megkérjük a résztvevőket, hogy röviden mutatkozzanak be.
2. Ismertesse a foglalkozás célkitűzéseit - a fogyatékoságról és a sokszínűségről, a megkülönböztetés-mentességről és a befogadásról, a szükségletekről, az esélyegyenlőségről, a méltányosságról és a fogyatékosággal élő gyermekek jogairól, valamint a mindenki számára elérhető befogadó oktatás előnyeiről szóló információk nyújtása (e fogalmak bemutatásához kérjük, tekintse meg e dokumentum ismeretekre vonatkozó részét).
3. Az információ bemutatása (pl. kézikönyvek, matricák, PowerPoint prezentáció vagy más előnyben részesített eszközök segítségével).
4. A résztvevők átirányítása a közös megbeszélésre a world café módszertan segítségével (kis- és egész csoportos megbeszélés).

2. tevékenység: *Közös gondolkodás/megbeszélés*

Kívánt tanulási eredmények:

- A fogyatékosággal és a sokszínűséggel, a megkülönböztetés-mentességgel és a fogyatékosággal élő gyermekek jogaival, valamint a mindenki számára elérhető inkluzív oktatás előnyeivel kapcsolatos gondolkodás elősegítése.

Tevékenység típusa: Kiscsoportos megbeszélés/reflexió, majd egész csoportos megbeszélés/reflexió.

Időtartam: (40 perc kiscsoportos megbeszélés + 30 perc teljes csoportos megbeszélés)

Szükséges anyagok/források: Kis papírok kinyomtatott mondatokkal, amelyeket a résztvevők megvitatnak; egyéb anyagok - tollak, post-it, törölköző/papír az asztalokhoz.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A tevékenység bemutatása - a résztvevők kis csoportokban megvitatnak néhány ötletet, majd az egész csoportban megosztják azokat.
2. A *World café* módszertanának bemutatása (bővebben lásd a <http://theworldcafe.com/key-concepts-resources/world-cafe-method/> oldalon)
- Példa-szituáció: Egy 15 résztvevős képzésen ideális esetben osszon szét 5 résztvevőt asztalonként, és kérje meg a résztvevőket, hogy válasszanak egy képviselőt (asztali házigazdát); az asztali házigazda ugyanannál az asztalnál marad, míg a többi résztvevő a többi asztalhoz jár; minden asztali házigazda felelős a kiscsoportos reflexiók megosztásáért az egész csoporttal.
3. Minden asztalnál kérje meg a résztvevőket, hogy 10 perc alatt olvassák el/vitassák meg a kinyomtatott mondatokat, és osszák meg gondolataikat az asztal többi résztvevőjével, és írják be hozzászólásaikat az asztali papírra. Minden asztal tehát egy másik általános témával foglalkozhat (különböző, a csoport igényei és érdeklődési köre alapján meghatározott, a gondolkodásra vonatkozó kérdésekkel), ahogyan azt javasolták:

1. táblázat - "Fogyatékoság és sokszínűség"
2. táblázat - "Megkülönböztetésmentesség és jogok"
3. táblázat - "Inkluzív oktatás és társadalmi befogadás"

1. A 10 perc elteltével kérjük meg a résztvevőket, hogy menjenek egy másik asztalhoz, és folytassák az első asztalnál leírtak szerint; ezt az eljárást addig kell ismételni, amíg a résztvevők meg nem látogatják az összes asztalt (10 percenként), majd visszatérnek az eredeti asztalukhoz (további 10 perc az összegzésre).
2. Közös megbeszélés az egyes táblázatokban bemutatott ötletekről, az adott házigazda megosztva a főbb gondolatokat (minden házigazda összefoglalhatja a hozzászólásokat, például egy dokumentumban bemutatva azokat).

3. tevékenység: Összegzés

Kívánt tanulási eredmények:

- A fogyatékoságról és a sokszínűségről, a megkülönböztetés-mentességről, a fogyatékosággal élő gyermekek jogairól és a mindenki számára elérhető inkluzív oktatás előnyeiről szóló csoportos megbeszélések összegzése.

Tevékenység típusa: Záró megbeszélés

Időtartam: Tartam: Max. 10 perc

Szükséges anyagok/források: Nincs szükség külön anyagokra (bár a különböző csoportok írásos anyagai felhasználhatók a megbeszélések illusztrálására/összefoglalására).

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása: Az egyes kiscsoportok által bemutatott ötletek összegzése.

3.3 A szülők bevonása, különös tekintettel a kihívásokkal küzdő szülőkre

Modul címe	Szülői elkötelezettség
Időtartam	90 perc
Tanulási eredmények	- Annak megértése, hogy mit jelent a szülői részvétel a szülői elkötelezettséggel szemben - Közös munka: otthoni feladatok vs. iskolai feladatok - Részvételi és demokratikus folyamatok - Innovatív otthoni-iskolai kapcsolatok: a szülők és az iskola közötti együttműködés erősítése

A modul tevékenységterve

Tevékenység száma	Tevékenység címe	Időtartam percben	Források és anyagok
1.	Bevonás és elkötelezettség	40	Tollak és papírok, székek, asztalok, tábla, táblafilc, táblamarker
2.	Kényelmi zónák	15	Kötelek, helyzetek listája
3.	Identitás-kerék	25	Azonosító kerék másolatai minden résztvevő számára, reflexiós kérdések a tréner számára
4.	Szüret	10	Kivágott családi képek, papír, toll, tábla, táblatoll, nyomtatott kártyák az érzéseket ábrázoló képekkel.

A tevékenységek részletes leírása

1. tevékenység: *Bevonás és elkötelezettség*

Kívánt tanulási eredmények:

1. A részvétel és elkötelezettség alapvető feltételeinek megértése.
2. Ötletek megosztása.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (4-5 fős csoportok)

Időtartam: Időtartam: 40 perc

Szükséges anyagok/források: Tollak és papírok, székek, asztalok, tábla, táblamarker.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők 4-5 fős csoportokban ülnek.
2. Arra kéri őket, hogy sorolják fel mindazokat a lehetőségeket, amelyekkel a szülők ebben a pillanatban részt vehetnek az iskola életében.
3. A tréner összegyűjti a listák elemeit egy fehér táblán (az esetleges duplikációk nélkül).
4. A résztvevőket arra kéri, hogy képzeljék el az ideális iskolát, és sorolják fel a részvétel egyéb módjait, amelyek valamilyen okból nem lehetségesek, de hasznosak lennének.
5. A tréner új listát készít ezekről, és megvitatja, hogy ezek miért lennének hasznosak, miért nem lehetségesek jelenleg, és mit tehetnének azért, hogy lehetővé váljanak.
6. A beszélgetés során a tréner elmagyarázza a szülői részvétel és a szülői elkötelezettség közötti gyakorlati és elméleti különbségeket, pl. „a szülőket megkérjük, hogy hozzanak süteményt az iskolabálra” kontra „a szülőket megkérjük, hogy vegyenek részt az iskolabál tervezésében”.
7. Minden csoport tervet készít arról, hogy egy ideális iskolának hogyan kellene közelednie a szülőkhöz.
8. Mindenkinek bemutatják stratégiáikat, és - a tréner segítségével - a résztvevők megvitatják, hogy mely módszerek életképesek.

Alternatívák: ehhez a tevékenységhez nincs alternatíva

2. tevékenység: *Kényelmi zóna*

Kívánt tanulási eredmények:

- Az önismeret növelése.
- A kényelem/kihívás/pánik zónák megismerése.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (egész csoport)

Időtartam: 15 perc

Szükséges anyagok/források: 2 kötélt vagy más anyag két nagy kör kialakításához.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Kötelekből két kört alakítanak ki, vagy krétával rajzolnak a padlóra.
2. A tréner elmagyarázza, hogy a belső kör az a komfortzóna, ahol az ember biztonságban és jól érzi magát. Ennek a körnek elég nagynek kell lennie ahhoz, hogy minden résztvevő elférjen benne. A két körvonal közötti zóna a kihívás zónája, itt kell erőfeszítéseket tenni, hogy fejlődni tudjunk. A külső vonal a pánik zóna határa, ahol az ember megdermed a félelemtől, vagy esetleg agresszívan és gondolkodás nélkül cselekszik.
3. A tréner felsorolja a tevékenységeket, és minden résztvevő eldöntheti, hogy melyik zónában lenne, ha az adott tevékenységet kellene elvégeznie.

Tevékenységek:

- emberek tömegével beszélgetve
- kötözze be a vérző sebet
- beszélni egy dühös szülővel
- pókot simogatni
- vigasztalni egy síró gyermeket
- megtervezni egy száz fős esküvőt
- látogasson el az igazgatói irodába
- hivatalos panaszt tesz
- nyilvánosan énekelni

1. A tréner megkér néhány résztvevőt, hogy magyarázzák el a döntéseiket és érzéseiket. Ha valaki a pánik zónába kerül, a tréner megkérdezi, mi segíthet ezekben a helyzetekben a pánik enyhítésében.

Alternatívák: ehhez a tevékenységhez nincs alternatíva

3. tevékenység: *Identitás-kerék*

Kívánt tanulási eredmények:

- Az egyéni identitásról való gondolkodás elősegítése

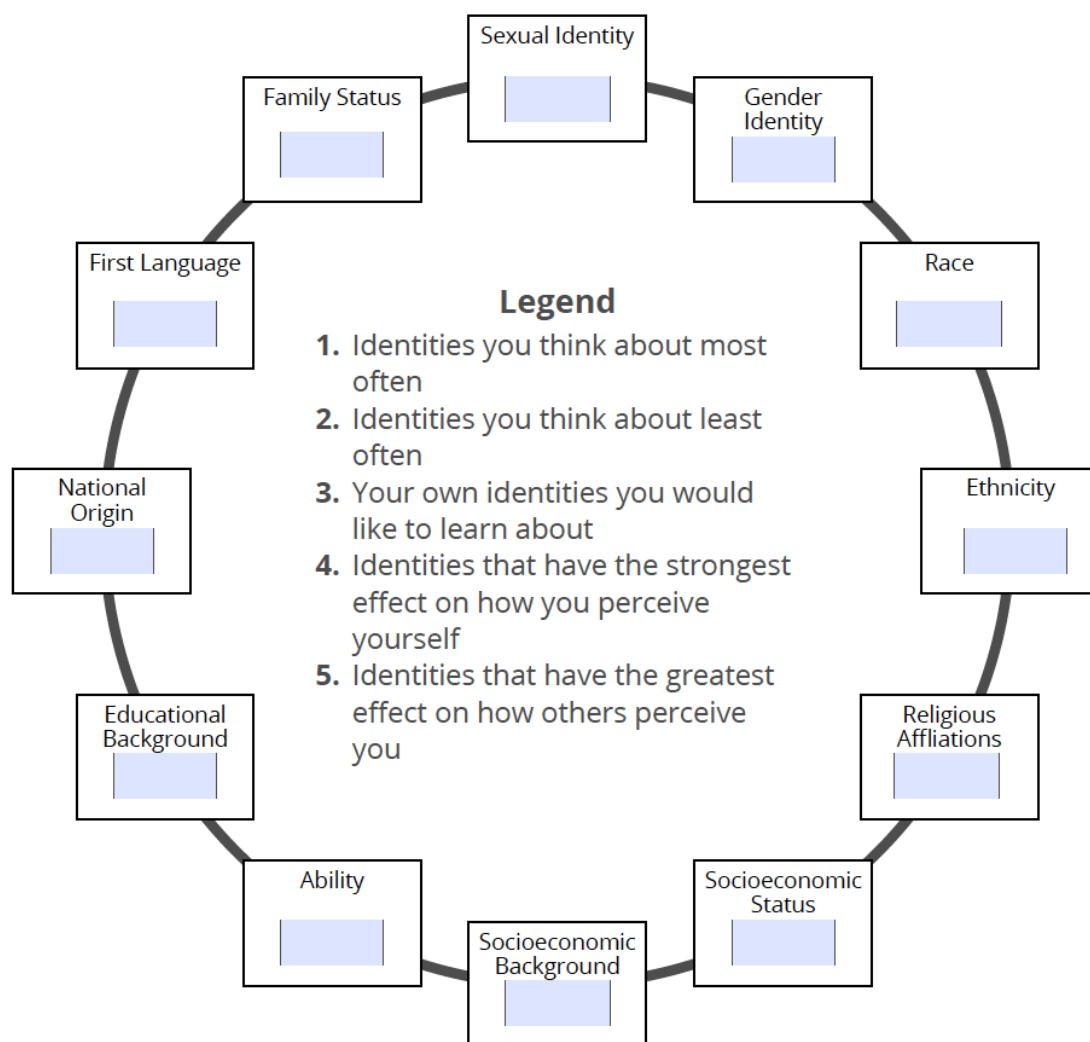
Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (egész csoport)

Időtartam: 25 perc

Szükséges anyagok/források: tollak, nyomtatott azonosító kerek.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevőknek nyomtatott azonosító kereket adnak át
2. Arra kéri őket, hogy az alábbi legendában felsorolt, számozott reflexiós kérdésekkel kapcsolatban gondolják át identitásukat.
3. Minden kérdés arra kéri őket, hogy gondolják végig, hogyan gondolkodnak az identitásukról. A kerék minden egyes doboza az identitás egy-egy különböző aspektusát jelképezi. Be kell írniuk az egyes gondolkodtató kérdéseknek megfelelő számot, ahogyan az egy adott identitás-arcélhoz kapcsolódik. Az egyes számasszociációkhoz tartozó legenda a következő:
 1. Azonosságok, amelyekre a leggyakrabban gondolsz
 2. Azonosságok, amelyekre a legritkábban gondolsz
 3. A saját identitásod, amit meg szeretnél ismerni.
 4. Azonosságok, amelyek a legerősebb hatással vannak arra, hogy hogyan látod magadat
 5. Azonosságok, amelyek a legnagyobb hatással vannak arra, hogy mások hogyan látják Önt.

A befejezés után a tréner ellenőrző kérdéseket tesz fel a megbeszélés érdekében:

1. Identitásod mely aspektusait jelölted meg, amelyek különösen fontosak számodra? Miért?
2. Identitásának mely aspektusait jelölte meg kevésbé jelentősnek? Miért?
3. Miért gondolkodsz identitásod egyes aspektusairól többet, mint másokról?
4. Az identitás mely aspektusaira nem gondoltál, mielőtt kitöltötted volna ezt a feladatot? Mit gondolsz, miért van ez így?
5. Mit gondolsz, identitásának mely aspektusai tűnnek fel a diákok/gyerekek számára? Mely aspektusokat esetleg nem érzékelik olyan könnyen?

Alternatívák: ehhez a tevékenységhez nincs alternatíva

4. tevékenység: Szüret

Kívánt tanulási eredmények:

- Az információk felsorolása és rendszerezése
- Az önismeret elősegítése.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (egész csoport)

Időtartam: Időtartam: 10 perc

Szükséges anyagok/források: papír, toll, tábla, táblatoll, táblatoll, nyomtatott kártyák az érzéseket ábrázoló képekkel.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A családok fotóit 4-5 darabra vágják. Minden résztvevő kap egy darabot, és az azonos kép darabjait egymáshoz illesztve találja meg a csoportját.
2. A csoportokat arra kéri, hogy készítsenek listát arról, milyen új információkat, ötleteket tanultak a képzés során. A három legfontosabbat karikázzák be.
3. A tréner felviszi az ötleteket a táblára (kihagyva az ismétlődő elemeket).
4. A csoportok megbeszélik, hogy milyen készségeket kellett használniuk a játékok során, és miben segítettek a játékok. Emellett felsorolják az ötleteket arra vonatkozóan, hogy a gamifikációt hogyan lehet felhasználni a szülői elköteleződésben.
5. A tréner felviszi a készségeket és ötleteket a táblára (kihagyva az ismétlődő elemeket).
6. A résztvevőket arra kéri, hogy üljenek egy nagy körbe. Különböző képkártyákat tesznek a padlóra. Ki kell választaniuk egyet, amelyik valahogyan azt mutatja, hogyan érzik magukat. Egyenként reflektálnak a tréningre úgy, hogy megmutatják a kártyát, és elmagyarázzák, miért azt a kártyát választották.

Alternatívák: ehhez a tevékenységhez nincs alternatíva

3.4 Az ellenálló képesség kiépítése

Modul címe	Az ellenálló képesség kiépítése
Időtartam	90 perc
Tanulási eredmények	- A készségek fejlesztése az ellenálló képesség kiépítése érdekében

	- Fedezze fel az ellenálló képesség öt pillérét - Önkifejezés
--	--

A modul tevékenységterve

<i>Tevékenység száma</i>	<i>Tevékenység címe</i>	<i>Időtartam percben</i>	<i>Források és anyagok</i>
1.	Az ellenálló képesség pillérei	30	Papír, toll, nyomtatott 5 pilléres séma
2.	A nehézségek tudatában lenni	10	Nincs konkrét anyag
1.	Az értelmi fogyatékoság megértése	10	Nincs konkrét anyag
4.	Lépések az ellenálló képesség kiépítéséhez	30	1. és 2. táblázat nyomtatása

A tevékenységek részletes leírása

1. tevékenység: Az ellenálló képesség pillérei

Kívánt tanulási eredmények:

- Annak megértése, hogy mi a mentális rugalmasság
- A rugalmasság öt pillérének felfedezése

Tevékenység típusa: Pármunka

Időtartam: 30 perc

Szükséges anyagok/források: Papír, toll, kinyomtatott 5 pilléres táblázat (alább).

A mentális ellenálló képességet úgy határozzák meg, mint az egyén azon képességét, hogy hatékonyan megbirkózzon rövid vagy hosszú távú stresszhelyzetekkel, például egy fogyatékossgal (Maddi, 2006). Ez a társadalmi körülményektől és az alkalmazkodást befolyásoló endogén tényezőktől függ.

Az ellenálló képesség öt pillérből áll:

A. önismeret,
B. odafigyelés,
C. öngondoskodás,
D. pozitív kapcsolatok és
E. cél.
<i>Fogj egy tollat és egy papírt, és töltsd ki a következő mondatokat</i>
<i>1. Hogyan tudok minden nap vigyázni magamra?</i>
<i>2. Hogyan tehetem értelmessé minden napomat?</i>
<i>3. Dolgok, amiket szeretnék megtanulni a tapasztalatokból, most, hogy idősebb leszek.</i>
<i>4. Hogyan lehetek proaktív?</i>
<i>5. Hogyan tudok kapcsolatot teremteni a szeretteimmel?</i>
<i>Egyéb megjegyzések</i>

Kumar's CR8 Model of Resilience

© Mohan Kumar 2014

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Nyomtassa ki és mutassa meg az alábbi sémát, és beszélje meg a csoporttal az öt pillért.
2. Kiscsoportos megbeszélés/reflexió, majd egész csoportos megbeszélés/reflexió
3. Fogja a tollad és töltsd ki a mondatokat
4. Kiscsoportos megbeszélés/reflexió, majd egész csoportos megbeszélés/reflexió

2. tevékenység: A nehézségek tudatosítása

Kívánt tanulási eredmények:

- A tudatosság/megértés fokozása küzdelmek

Tevékenység típusa: Típus: Egyéni és csoportos

Időtartam: Időtartam: 10 perc.

Szükséges anyagok/források: Papírdarabok/különböző színű tollak.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

- Írja le a színneveket különböző színekkel.
- A csoport olvassa fel hangosan. A résztvevőknek azt a SZÍNT kell felolvasniuk, amivel a szó van írva, nem magát a szót.

- Utána beszéljék meg, hogyan akarja az agyuk elolvasni a tényleges szót.

Még ha sikerül is rávenned magad, hogy helyesen csináld, akkor is sokkal lassabban kell olvasnod, mint általában. Ez egy példa arra, hogy a tanulási nehézségekkel küzdő tanulóknak milyen nehéz átvészelnük a napot. Az, hogy nem tudod helyesen elvégezni ezt a tevékenységet, nem jelenti azt, hogy nem vagy okos. Ez csak azt jelenti, hogy az agyad valami mást akar csinálni.

3. tevékenység: Az értelmi fogyatékoság megértése

Kívánt tanulási eredmények:

- Az értelmi fogyatékosággal kapcsolatos akadályok és attitűdök megértése.

Tevékenység típusa: Típus: Egyéni és csoportos

Időtartam: Időtartam: 10 perc

Szükséges anyagok/források: Nincs szükség különleges anyagokra (csak a résztvevőknek)

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

- A résztvevőknek ki kell találniuk egy mondatot/üzenetet, amelyet meg akarnak osztani a csoporttal (írás, beszéd és helyesírás nélkül).
- Csoportként vitassák meg, hogy milyen nehézségekkel szembesülnek azok, akik meg akarnak osztani egy üzenetet, és azok, akiknek meg kell érteniük azt, különös tekintettel a fogyatékkal élő gyermekek által tapasztalt nehézségekre.

Ez a tevékenység világossá teszi a résztvevők számára, hogy ha a kommunikációs képesség sérül, nagyon nehéz lehet átadni az ember érzéseit és érzéseit. A félreérthető kommunikáció okozta frusztráció lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy megértsék, milyen akadályokat kell leküzdeniük az értelmi fogyatékosággal élő gyermekeknek és családjaiknak.

3. tevékenység: Lépések az ellenálló képesség kiépítéséhez

Kívánt tanulási eredmények:

- Ha többen szeretne megtudni az ellenálló képesség kiépítéséről
- Az önfelfedezés elősegítése
- Gyakorlás szerepjátékon keresztül (kidolgozandó)

Tevékenység típusa: (szerepjáték)

Időtartam: Időtartam: 30 perc

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

- Hozzon létre egy szerepjátékos helyzetet, amelyben a résztvevők egy fogyatékkal élő gyermek szüleit alakítják, a foglalkozás oktatója pedig a szülőket támogató szakember szerepét játssza.
- A résztvevők számára: A fogyatékkal élő gyermek szülőjének szerepében 10 percet szánjon arra, hogy elolvassa és elgondolkodjon azon, hogy a következő mondatok hogyan vonatkoznának Önre (1. táblázat).
- Az októnak: A szülőket/gyermekeket támogató szakember szerepét játszó személy számára a 2. táblázat segítségével nyújtson támogatást a szülő szerepét játszó személynek.
- Cserélje ki gondolatait vagy érzéseit a gyakorlat során

Szükséges anyagok/források: Nyomtassa ki az 1. táblázatot (a résztvevők számára, akik a szülők szerepét játsszák).

1. Sok barátom és rokonom van, akik támogatnak engem.
2. Inkább egyedül nézek szembe a problémáimmal.
3. Próbálok a jelenen túlra tekinteni, hogy a jövőbeni körülmények hogyan lehetnek egy kicsit jobbak.
4. A válságokat leküzdhetetlen problémának tekintem.
5. Elfogadom, hogy a változás az élet része
6. Nehezen fogadom el a változásokat.
7. Olyan feladatokra összpontosítok, amelyek gyakran teljesíthetetlenek.
8. Általában reális célokat tűzök ki.
9. Általában cselekszem a kedvezőtlen helyzetekben.

10. Keresem az önfelfedezés lehetőségeit, például jobb kapcsolatok, nagyobb önértékelés, fejlettebb spiritualitás stb.
11. Gondoskodom magamról azáltal, hogy odafigyelek a szükségleteimre és az érzéseimre.
12. Megpróbálom a stresszes helyzetet tágabb kontextusban szemlélni, és hosszú távú perspektívát tartani.
13. Úgy gondolom, hogy bízhatok az ösztöneimben és a problémamegoldó képességemben.

Nyomtassa ki a 2. táblázatot (a szülőket/gyermeket támogató szakember szerepét betöltő tréner számára).

Lépések az ellenálló képesség kiépítéséhez

1. Csatlakozások létrehozása. Fontosak a jó kapcsolatok a közeli családtagokkal, barátokkal vagy másokkal. A segítség és támogatás elfogadása azoktól, akik törődnek Önnel és meghallgatják Önt, erősíti a rezilienciát. Egyesek úgy találják, hogy a civil csoportokban, hitbéli szervezetekben vagy más helyi csoportokban való aktív részvétel társadalmi támogatást nyújt, és segíthet a remény visszaszerzésében. Mások segítése a szükség idején a segítő számára is előnyös lehet.
2. Kerülje el, hogy a válságokat leküzdhetetlen problémának tekintse. Nem változtathatsz azon a tényen, hogy rendkívül stresszes események történnek, de megváltoztathatod, hogyan értelmezed és reagálsz ezekre az eseményekre. Próbáljon meg a jelenen túlra tekinteni, hogy a jövőbeli körülmények hogyan lehetnek egy kicsit jobbak. Figyeljen fel minden olyan finom módszerre, amellyel már most is valamivel jobban érzi magát a nehéz helyzetek kezelése során.
3. Fogadja el, hogy a változás az élet része. Előfordulhat, hogy bizonyos célok kedvezőtlen helyzetek miatt már nem érhetők el. A megváltoztathatatlan körülmények elfogadása segíthet abban, hogy azokra a körülményekre összpontosítson, amelyeken változtathat.

4. Haladjon a céljai felé. Dolgozzon ki néhány reális célt. Tegyen rendszeresen valamit – még akkor is, ha az apró teljesítménynek tűnik –, ami lehetővé teszi, hogy a céljai felé haladjon. Ahelyett, hogy elérhetetlennek tűnő feladatokra koncentrálnál, kérdezze meg magadtól: "Mi az az egy dolog, amiről tudom, hogy ma el tudom érni, ami segít abban az irányban haladni, amerre haladni szeretnék?".

5. Határozott lépések megtétele. Cselekedjen a kedvezőtlen helyzetekben, amennyire csak tud. Tegyen határozott lépéseket, ahelyett, hogy teljesen elvonatkoztatna a problémáktól és a stressztől, és azt kívánná, bárcsak elmúlnának.

6. Keresse az önfelfedezés lehetőségeit. Az emberek gyakran tanulnak valamit önmagukról, és rájöhetnek, hogy a veszteséggel való küzdelem eredményeként valamilyen szempontból fejlődtek. Sokan, akik tragédiákat és nehézségeket éltek át, jobb kapcsolatokról, nagyobb erőérzetről számoltak be, még akkor is, amikor sebezhetőnek érezték magukat, megnövekedett önértékelésről, fejlettebb spiritualitásról és az élet fokozott megbecsüléséről.

7. Tápláljon pozitív képet önmagáról. A problémamegoldó képességébe vetett bizalom és az ösztöneiben való bizalom fejlesztése segít az ellenálló képesség kialakításában.

8. Tartsa a dolgokat perspektívában. Még akkor is, ha nagyon fájdalmas eseményekkel kell szembenéznie, próbálja meg a stresszes helyzetet tágabb kontextusban szemlélni, és tartsa meg a hosszú távú perspektívát. Kerülje az esemény aránytalan felfújását.

9. Fenntartani a reményteljes kilátásokat. Az optimista szemlélet lehetővé teszi, hogy elvárja, hogy jó dolgok történjenek az életében. Próbálja meg vizualizálni, amit szeretne, ahelyett, hogy azon aggódna, amitől fél.

10. Vigyázzon magára. Figyeljen a saját szükségleteire és érzéseire. Foglalkozzon olyan tevékenységekkel, amelyeket élvez és pihentetőnek talál. Tornázzon rendszeresen. Az önmagával való törődés segít felkészíteni az elméjét és a testét a rugalmasságot igénylő helyzetek kezelésére.

3.5 Konfliktuskezelés

Modul címe	Konfliktuskezelés
Időtartam	90 perc
Tanulási eredmények	A résztvevők többet fognak megtudni a konfliktusokról és azok kezeléséről, és a konfliktuskezeléshez szükséges eszköztárral fognak rendelkezni.

A modul tevékenységterve

Tevékenysé g száma	Tevékenység címe	Időtár tam percb en	Források és anyagok
1.	Jégtörő játékok	10	"Csodálatos Anne": egy babzsák / kislabda / bolyhos plüssállat
2.	Közös szabályok	3	flipchart papír és filctoll
3.	Mi a konfliktus? Hogyan látod?"	25-30	papírok az interjú kérdésekkel, tollak és egy flipchart-papír vastag filctollal.
4.	Számolj 20-ig / Üres szék	5	Üres szék: székek

5.	Spagetti kihívás	7-10	A résztvevők számától függően: 20 darab száraz spagetti MINDEN csoportnak, pillecukor (1 darab minden csoportnak), szalagos szalag (1 tekercs minden csoportnak).
6.	Aktív hallgatás / Vak játék (bizalom)	7-10	Vak játék: székek, asztalok és egyéb akadályok
7.	Konfliktuskezelési készségek	5	Flipchart papírok és tollak
8.	Szerepjáték	15	Papír és tollak, ha szükséges
9.	Záró kör	(attól függ)	Nincs szükség különleges anyagra

A tevékenységek részletes leírása

1. tevékenység: *Jégtörő játékok*

Kívánt tanulási eredmények:

- "Törd meg a jeget": Hogy a résztvevők kényelmesen és biztonságban érezzék magukat.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység

Időtartam: 10 perc (a résztvevők számától és attól függően, hogy ismerik-e már egymást vagy sem)

a. "Dán taps"

Szükséges anyagok/források: Csak a résztvevők párban

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Ezt párban játsszák.
2. Álljon a partnerével szemben, és tapsoljanak egyszerre.
3. Most válasszon a három pozíció közül: karok a levegőben, karok balra vagy karok jobbra.
4. Most tapsoljanak megint középen a kezüket.
5. A ritmus: taps, karok mozgatása, taps, karok mozgatása stb.
6. Nem próbálja tükrözni a partnerét, de mégis ugyanakkor mozog, amint ő. Néha a mozdulataik egyeznek, néha nem.
7. Ha véletlenül tükrözi őket, amikor felemeli a karjait (azaz, amikor a partnerével egyszerre emelik fel a kezeiket), ünnepeljenek egy pacsival és mondják: "EZAZ!", ezután tapsoljanak újra.

Ennek a tevékenységnek néhány instrukciója és változata megtalálható az interneten.

b. "Csodálatos Csenge"

Szükséges anyagok/források: Babzsák/kislabda/puha plüssállat.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Egymás nevének megtanulására ez a játék tökéletes.
2. Használhat babzsákot, kis labdát, bármit.
3. Mondjon egy melléknevet a neve első betűjével, majd a nevével. (Például: Csodálatos Csenge)
4. Ezután a használt tárgyat valaki másnak dobja.
5. Ugyanígy mutatkozzon be, és ismételje meg az előzőt.
6. A harmadik személynek meg kell ismételnie az előző kettőt, és így tovább.

c. "Két igazság, egy hazugság"

Ez a tevékenység különösen hasznos lehet kisebb csoportokban.

Szükséges anyagok/források: csak a résztvevők párban

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Körben állva mindenki elmond magáról két igazságot és egy hazugságot. Az igaz és hamis állítások bármiről szólhatnak, de korlátozhatjátok egy adott témára is, a választás az önöké.

2. A csoport egyesével meghallgatja az egyes résztvevők állításait, és eldönti, hogy melyik az igazság és melyik a hazugság. Ez a tevékenység nagyon szórakoztató lehet, különösen, ha a résztvevők valami vicces dolgot is beemelnek, ami a múltban történt velük.

2. tevékenység: *Közös szabályok*

Kívánt eredmények:

- Hogy a képzés mindenki számára kényelmes legyen.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység - együtt

Időtartam: 3 perc

Szükséges anyagok/források: Flipchart papír és filctoll.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Kérjük meg a résztvevőket, hogy gondolják át, milyen szabályokra van szükségük ahhoz, hogy kényelmesen és biztonságban érezzék magukat. Mondjon egy példát: például "Mindig figyelünk egymásra" fontos szabály lehet.
2. Bármelyik szabályban is állapodtak meg, írjátok fel a flipchartra.
3. Tegye a kész szabályt a falra.

3. tevékenység: *Mi a konfliktus? Hogyan látod?*

Kívánt tanulási eredmények:

- A résztvevők tudni fogják, hogy mi a konfliktus, és hogyan kezeljék azt.
- Az első lépés az, hogy a konfliktust lehetőségnek, nem pedig problémának tekintsük.
- Áttekintést kapnak a hátrányokról, de az előnyökről is.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység páros feladatokkal

Időtartam: 25-30 perc

Szükséges anyagok/források: Papírok az interjú kérdésekkel, tollak és flipchart papír vastag filctollal.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

Minden résztvevő megkapja az interjúkérdések egy példányát, és 5 perc alatt interjút készítenek egymással.

1. Hogyan határozza meg a konfliktus fogalmát?
2. Mi a jellemző reakciója a konfliktusokra?
3. Mi a legnagyobb erősséged a konfliktusok kezelésében?

4. Ha egy dolgot megváltoztathatnál abban, ahogyan kezeled a konfliktusokat, mi lenne az? Miért?
5. Mi a konfliktus legfontosabb eredménye?

5 perc elteltével minden párból egy-egy személy átmegy a következő pár helyére, és az emberek az alábbi kérdések segítségével megosztják az interjúk eredményeit egy másik pár egyik tagjával:

1. Eltért-e a partnere szempontjai az Ön szempontjaitól?
2. Milyen dolgokat tanultál meg a másik nézőpontjának figyelembevételével?
3. A konfliktusok ilyen módon történő megvitatása "kevésbé félelmetes"? Milyen módon?
4. Jó vagy rossz a konfliktus?
5. Milyen módon károsak a konfliktusok a csapatra nézve?
6. Milyen módon gazdagítja a konfliktus a csapatot?

A résztvevők 4 fős csoportokban összeülnek, és megvitatják a következő kérdéseket:

1. Hogyan befolyásolja a konfliktus definíciója azt, ahogyan a konfliktusról gondolkodunk?
2. Milyen negatív következményei vannak a konfliktusoknak?
3. Melyek a konfliktusok pozitív eredményei?

Befejezésként minden csoport 2 lehetséges pozitív konfliktus kimenetelét találja ki, amelyeket a moderátor a falon lévő flipcharton felsorol.

Sok jó példát fog hallani, és az alábbiakban felsorolunk néhányat:

A konfliktus előnyei:

- új vagy elhanyagolt ötletek megvitatására kényszerít;
- érdeklődés felkeltése bizonyos problémák megoldása iránt;
- a merev status quo feloldása és a haladás előmozdítása;
- a probléma feldolgozása serkenti a fantáziát, és lehetővé teszi a helyzet újraértékelését, valamint azt, hogy az érintettek konfliktus esetén készek együtt küzdeni az ösztönzők és a rendszer optimális szintjéért.

4. tevékenység: Számoljunk 20-ig

Kívánt tanulási eredmények:

- Egy konfliktus megoldása és a közös megoldás érzésének megtapasztalása, mivel ez a helyzet (tevékenység) egy nagyon egyszerű "konfliktust" jelent, amelyet a résztvevők akkor oldanak meg, ha sikeresen el tudják végezni a feladatot, és megbeszélik az ehhez szükséges stratégiát.

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység - együtt

Időtartam: 5 perc

Szükséges anyagok/források: *csak a résztvevők*

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Üljetek körbe.
2. A résztvevőknek 20-ig kell számolniuk, de egyszerre csak egy személy beszélhet.
3. Ha két ember beszélni kezd, újra kell kezdeniük.
4. Néhány sikertelen próbálkozás után a moderátor két percet ad a résztvevőknek, hogy megvitassák a stratégiát.

Alternatívák: Üres szék

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység

Időtartam: Időtartam: 10 perc

Szükséges anyagok/források: Székek (a résztvevők száma plusz egy fő)

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők székekbe ülnek, amelyeket rendezetlenül helyeznek el a teremben (nem körben!).
2. Van egy üres szék.
3. A facilitátor lassan sétál, és megpróbál leülni.
4. A résztvevők ezt úgy próbálják megakadályozni, hogy az üres székre ülnek. Amikor azonban az egyik résztvevő leül az üres székre, az eredeti székük üressé válik, így a segítő leülhet rá.
5. Ha egy résztvevő egyszer feláll egy székről, nem ülhet vissza ugyanarra a székre.
6. Az első sikertelen próbálkozás után a moderátor két percet ad a résztvevőknek, hogy megvitassák a stratégiát.

5. tevékenység: *Spagetti kihívás*

Kívánt tanulási eredmények:

- Megtanulni együttműködni

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (3-5 fős csoportok)

Időtartam: 7-10 perc

Szükséges anyagok/források (a résztvevők számától függően): 20 darab száraz spagetti MINDEN csoportnak, pillecukor (1 darab minden csoportnak), ragasztószalag (1 tekercs minden csoportnak).

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők 3-5 fős csoportokat alkotnak (a résztvevők számától függően).
2. Minden csoport kap 20 darab száraz spagettit, egy mályvacukrot és egy szalagos szalagot.
3. A lehető legmagasabb építményt kell megépíteniük, amelynek a tetején a cukorkák vannak.

A tevékenység után kérdezze meg a résztvevőket, hogyan érezték magukat a gyakorlat során, és hogyan dolgoztak csapatként.

6. tevékenység: *Aktív hallgatás*

Kívánt tanulási eredmények:

- Az aktív hallgatás fejlesztése

Tevékenység típusa: Pármunka

Időtartam: Időtartam: 10 perc

Szükséges anyagok/források: *csak a résztvevők*

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

A résztvevők párokat alkotnak, és eldöntik, ki lesz először a hallgató/beszélő.

1. A beszélőnek 2 perc áll rendelkezésére, hogy beszéljen egy olyan konfliktusról, amelyet nem tudott megoldani.
2. A hallgató feladata, hogy aktív figyelmet tanúsítson, ne kérdezzen, minél kevesebbet beszéljen, de folyamatosan dúdolással, bólogatással nyugtázza a beszélőt.
3. Az első 2 perc leteltével a párok helyet cserélnek.

4. A gyakorlat után a moderátor visszajelzést kér, és elmagyarázza, miért fontos az aktív hallgatás a konfliktuskezelésben.

Alternatívák: (bizalom)

Kívánt tanulási eredmények:

1. Megtanulják, hogy ne lépjenek ki a szerepükből.
2. Megtanulni bízni.

Tevékenység típusa: (ez a tevékenység jobban alkalmazható kisebb csoportos tréningeken)

Időtartam: 7-10 perc

Szükséges anyagok/források: Székek, asztalok és egyéb akadályok

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. A résztvevők párokat alkotnak.
2. A moderátor elrendezi a székeket és egyéb akadályokat a teremben.
3. A páros egyik tagja becsukja a szemét (vak), a másik (a vezető) csak a hangjával tudja irányítani őket. Érintés nem megengedett. A vezetőnek figyelnie kell arra, hogy a vak ne érjen az akadályokhoz.
4. A segítő elmozdíthatja az akadályokat, hogy nehezebbé tegye a játékot.
5. Ezután a párok szerepet cserélnek.

Mindkét tevékenység után kérdezze meg a résztvevőket

- hogyan érezték magukat a tevékenység során, és
- milyen készség(ek)re gondoltak, hogy szükségük van a feladat elvégzéséhez.

7. tevékenység: Konfliktuskezelési készségek

Kívánt tanulási eredmények:

- A konfliktuskezeléshez szükséges fontos szempontok megismerése

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység (3-5 fős csoportok, a résztvevők számától függően)

Időtartam: 5 perc

Szükséges anyagok/források: Flipchart papírok és tollak

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Alkossatok 3-5 fős csoportokat.
2. Kérje meg őket, hogy gyűjtsék össze mindazokat a dolgokat, amelyekre a konfliktuskezeléshez szükségük van.
3. Írja le őket flipchart papírra.
4. Amikor az idő letelt, akassza ki a flipchart papírokat a falra.

8. tevékenység: Szerepjáték

Kívánt tanulási eredmények:

- Megtanulni, hogyan kell kezelni egy konfliktust.

Tevékenység típusa: Kisebb és nagyobb csoportokat is alakíthatsz, ha azt szeretnéd, hogy a csoport méretének megfelelően alakítsák a helyzetet.

Időtartam: 15 perc

Szükséges anyagok/források: Csak a résztvevők, esetleg papírok és tollak, ha szükséges.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Találjon ki minden csoport számára egy konfliktushelyzetet, vagy hagyja, hogy a résztvevők maguk találjanak ki egyet. Ez lehet például egy nagyon fontos és gyakori konfliktus egy óvodában, ahol egy szülő és egy óvónő konfliktusba kerül, vagy egy szülő-szülő konfliktus a játszótéren. De ha ezt túl nehéznek tartod a csoportja számára, akkor kipróbálhatsz egy főnök-alkalmazott vagy egy személyzet-alkalmazott konfliktust is.
2. Kérje meg a résztvevőket, hogy ők is találjanak ki egy megoldást, és játsszák el azt.
3. Az időtől függően az összes csoport vagy csak egy csoport játszhatja el a többiek előtt.

Alternatíva: A szerepjátékot más tevékenységekkel is helyettesítheti. Tartsa szem előtt, hogy a gyakorlat célja a konfliktuskezelés gyakorlása. Egy kis segítség: Az alábbiakban láthatod a konfliktuskezelés lépéseit és néhány példát, amelyek segíthetnek a konfliktus megoldásában.

A konfliktuskezelés folyamata

1. A konfliktus felismerése
2. Reflexió és önreflexió - mint a konfliktusmegoldás pillére/alapja

Nézzük meg, milyen tényezők okozhatnak vagy súlyosbíthatnak konfliktust önmagunkban. Hiedelmeink, előítéleteink, félelmeink? Gondolkodjunk el rajtuk.

3. Egymás alapvető érdekeinek átgondolása
4. A megoldási lehetőségek feltárása
5. A megoldás azonosítása és kölcsönös elfogadása

Eszközök a megoldások megtalálásához:

- Brainstorming, problémaelemzési fa, döntési grafikon ok-okozat és hatáselemzés
- Közvetítés - egy harmadik fél bevonása a konfliktusba (ha mindkét fél beleegyezik).
- Felsőbbrendű célok (a cél fontosabb, mint a konfliktus)
- Együttműködésre kényszerítve
- Csoportközi képzés

9. tevékenység: Zárókör

Kívánt eredmények:

- A képzés befejezése és visszajelzések

Tevékenység típusa: Csoportos tevékenység

Időtartam: Az időtartam a résztvevők számától függ. Fontos, hogy elegendő időt hagyjunk a visszajelzésre. Ha kevés az idő, szabályozza, hogy mennyit beszélhetnek ("egy lélegzetvétel alatt"/1-3 mondat/max. 30 másodperc stb.) Ha keretet ad a visszajelzéshez, az általában segít a résztvevőknek.

Szükséges anyagok/források: Csak a résztvevők

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Üljenek körbe.
2. Mindenki mondjon egy-két mondatot a képzésről/az érzéseiről/azokról, amit a képzésből magával visz.

3.6 Közösségépítés és együttműködés

Modul címe	Közösségépítés és együttműködés
Időtartam (percben) (60-90 perc)	Kb. 90 perc
Tanulási eredmények	A tipikus fejlődésű gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek olyan pozitív hozzáállást és kompetenciákat alakítanak ki, amelyek elősegítik a SEND-es (sajátos nevelési igényű és fogyatékkal élő) gyermekek szüleivel való szoros együttműködést és partnerséget egy befogadóbb közösség érdekében.

A modul tevékenységterve

Tevékenységszám	Tevékenység címe	Időtartam percben	Források és anyagok
1.	Bevezető tevékenység	Max. 10 perc	Választható formátum - pl. kézirat, PowerPoint, matricák
2.	Kihívást jelentő helyzet és közös gondolkodás/megbeszélés (Eset létrehozása/meghatározása + Kiscsoportos megbeszélés + Teljes csoportos megbeszélés)	Max. 70 perc (max. 15 az esetek létrehozásához; max. 25 perc kiscsoportos megbeszélés + 30 perc teljes csoportos megbeszélés)	Választható anyagok az ügy létrehozásához/előadásához/megvitatásához
3.	Összegzés	Max. 10 perc	Nincs szükség különleges anyagra

A tevékenységek részletes leírása

1. tevékenység: Bevezető tevékenység

Előadás, amelynek középpontjában az áll, hogy a tipikus fejlődésű gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek hogyan tudnak szoros együttműködést/partnerséget kialakítani a fogyatékos gyermekek szüleivel.

Kívánt tanulási eredmények:

- A tudatosság növelése és a pozitív attitűdök és kompetenciák előmozdítása azzal kapcsolatban, hogy a tipikus fejlődésű gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek hogyan tudnak szoros együttműködést/partnerséget kialakítani a fogyatékos gyermekek szüleivel.

Tevékenység típusa: Információk bemutatása a tréner által

Időtartam: Tartam: Max. 10 perc

Szükséges anyagok/források: számítógép, projektor, internetkapcsolat, PowerPoint prezentáció, kézikönyvek, matricák, papír, toll/ceruza stb.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Üdvözljük a résztvevőket, bemutatjuk a tréner(ek)e)t, és megkérjük a résztvevőket, hogy röviden mutakozzanak be.
2. A foglalkozás céljainak ismertetése - tájékoztatás nyújtása arról, hogy a tipikus fejlődésű gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek milyen módon tudnak szoros együttműködést/partnerséget kialakítani a fogyatékos gyermekek szüleivel.
3. Az információk bemutatása (pl. kézikönyvek, matricák, PowerPoint prezentáció vagy más preferált eszközök segítségével) (a javasolt tartalommal kapcsolatos információkért kérjük, tekintse meg az ismeretek fejezetet - együttműködés és partnerségek a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel).
4. A résztvevők átirányítása a tevékenységre

2. tevékenység: Közös gondolkodás/megbeszélés

Kívánt tanulási eredmények:

- Annak átgondolása, hogy a tipikus fejlődésű gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek hogyan tudnak szoros együttműködést/partnerséget kialakítani a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleivel, leküzdvé a befogadással kapcsolatos kihívásokkal teli helyzeteket.

Tevékenység típusa: Csoport - Eset meghatározása/alkotása, majd kis- és egész csoportos megbeszélés/reflexió.

Időtartam: Tartam: Max. 70 perc (15 perc a kihívást jelentő helyzet meghatározására/megalkotására; 25 perc a kiscsoportos megbeszélésre; 30 perc az egész csoportban történő megbeszélésre).

Szükséges anyagok/források: ceruza/toll, post-it/papír a táblázatokhoz stb.

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása:

1. Ossza a résztvevőket két csoportra, mindkét csoportnak egy-egy választott képviselője van.
2. 15 perc alatt minden csoport hozzon létre egy példát egy olyan valós vagy elképzelt kihívást jelentő helyzetre, amely egy SEND-es (sajátos nevelési igényű és fogyatékossággal élő) gyermekkel kapcsolatos, és amelyben a gyermek és/vagy a család jogai és az esélyegyenlőség sérültek, és/vagy diszkrimináció történt. Ez a helyzet vonatkozhat a családra, az iskolára vagy a közösségi környezetre.
3. A kihívást jelentő helyzet két példájának megalkotása/meghatározása után minden csoport képviselője megosztja a kihívást jelentő helyzetet az összes résztvevővel. Ezután minden csoport közösen ötleteket/cselekvéseket/stratégiákat fog kidolgozni, és megvitatja a másik csoport által létrehozott kihívást jelentő helyzetet, összesen 25 perc alatt. A reflexióknak olyan intézkedésekre és stratégiákra kell összpontosítaniuk, amelyek a SEND nélküli gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek, valamint a SEND-es gyermekek családjai közötti pozitív együttműködést/partnerséget foglalják magukban, a kihívást jelentő helyzet javítása érdekében - pl. hogyan vonják be a közösséget, hogyan vonják be a tanárokat és a SEND-es és nem SEND-es gyermekek szüleit, hogyan győzzék le a lehetséges akadályokat, hogyan azonosítsák/mobilizálják a segítő személyeket, milyen konkrét partnerségek lehetnek fontosak a befogadás szempontjából stb. Az ötleteket papírra, flipchartra vagy más előnyben részesített módon lehet rögzíteni.
4. A kiscsoportokban folytatott megbeszélést követően az egyes csoportok képviselői megosztják a fő gondolatokat az egész csoporttal, közösen megvitatva a javasolt intézkedéseket és stratégiákat (pl. melyek az innovatívabbak, melyek igényelnek több együttműködést stb.).

3. tevékenység: Összegzés

Kívánt tanulási eredmények:

- Összefoglalva a csoport megbeszéléseit arról, hogy a tipikus fejlődésű gyermekek szülei és a tanárok/egyéb szakemberek hogyan tudnak szoros együttműködést és partnerséget kialakítani a fogyatékos gyermekek szüleivel.

Tevékenység típusa: Csoportos (végső megbeszélés)

Időtartam: Tartam: Max. 10 perc

Szükséges anyagok/források: Nincs szükség külön anyagokra (bár a különböző csoportok írásos anyagai felhasználhatók a megbeszélések illusztrálására/összefoglalására).

A tevékenység lépésről lépésre történő leírása: Az egyes kiscsoportok által bemutatott ötletek összegzése.

4. Használható gyakorlati eszközök

Ebben a részben olyan eszközökre és módszerekre vonatkozó javaslatokat talál, amelyeket a gyakorlatban is használhat, akár tréningeken, akár közvetlenül a gyerekekkel.

4.1 Inkluzív rendezvény szervezése

Rendezvényszervezés: Előzetesek

- Vegye figyelembe az esemény időpontját - kerülje a kora reggeli és késő esti időpontokat.
- Vegye figyelembe a helyszín méretét: becsülje meg a lehetséges résztvevők számát, és legyen liberális a szükséges helyigény felmérésében, hogy kényelmesen elférjenek a kerekesszéket, robogót és más mozgást segítő eszközöket használó személyek, a látássérültek, a segítő kutyákkal közlekedő személyek és más résztvevők. (A túl kicsi tér a bejáratok közelében a kerekesszékek stb. "összezsúfolódását" és elkülönülését, valamint a mozgás korlátozottságát, kényelmetlenséget és potenciális botlásveszélyt okoz valamennyi résztvevő számára.)
- Mérlegelje a légáramlás, a világítás és az akusztika megfelelőségét, figyelembe véve az eseményen valószínűleg részt vevő személyek számát, valamint a környezeti zaj, a testhő, a kémiai érzékenységet kiváltó tényezők stb. lehetséges hatásait.

Promóció és reklám

- Biztosítani kell, hogy az eseményt széles körben népszerűsítsék és reklámozzák, mégpedig úgy, hogy a közösség mindenféle fogyatékkal élő tagját bevonják.
- Biztosítani kell, hogy a promóció és a reklámozás különböző módokon történjen, például e-mailben, közösségi médiában, weboldalon, plakátokon, szórólapokon stb. - a befogadás fokozása érdekében.
- Gondoskodjon arról, hogy a promóció és a hirdetések eléggé előre történjenek ahhoz, hogy a kért alkalmazkodási lehetőségeket kényelmesen és alaposan végrehessen hajtani.
- A honlapoknak, e-maileknek, közösségi médiának, szórólapoknak, nyomtatott küldeményeknek, plakátoknak és az eseményre vonatkozó minden más promóciós és reklámanyagnak tartalmaznia kell egy olyan nyilatkozatot, hogy bárki, aki szállást igényel, kapcsolatba léphet a rendezvényszervezővel, és kérheti azt. Meg kell adni az elérhetőségeket, amelyek tartalmazzák a rendezvényszervező megfelelő nevét, valamint a telefonos és e-mailes elérhetőségeket.

Minta nyilatkozat:

"Ha akadálymentesítéssel kapcsolatos intézkedésre van szüksége (pl.: jelnyelvi tolmácsolás, feliratozás, akadálymentes parkolás, különleges étkezési követelmények vagy bármilyen más akadálymentesítéssel kapcsolatos intézkedés), kérjük, lépjen kapcsolatba a _____ címen (név, telefonszám, e-mail cím stb.)."

- A promóciós és reklámanyagokban szerepeljen az a kérés, hogy a résztvevők tartózkodjanak a parfümök és illatosított szappanok viselésétől, nehogy allergiás reakciókat okozzanak a többi résztvevőnek.
- A weboldalak, e-mailek, nyomtatott küldemények, plakátok és minden más promóciós anyag elkészítésekor a következő alapvető hozzáférhetőségi elveket kell betartani: az ajánlott szövegméret 14 pont vagy nagyobb. Az ajánlott betűtípus egy sans serif betűtípus, például az arial. A díszes, kis vagy dőlt betűtípusok nem akadálymentesek. Használjon nagy kontrasztú színeket - a világos háttéren a sötét szöveg egyszerű használata előnyös. Ne ágyazza be az alapvető információkat, beleértve az esemény nevét, dátumát, időpontját és helyszínét, valamint a fent leírt akadálymentesítési nyilatkozatot, grafikába. A grafikákat gyakran nem tudja "elolvasni" a látássérült személy által használt képernyőolvasó.
- Ha film- vagy videoanyagokat használnak a weboldalon az esemény reklámozására, akkor ideális esetben feliratozni kell azokat.
- Biztosítsa, hogy a promóciós anyagokat időben eljuttassák a potenciális résztvevőkhöz, hogy azok időben kérhessenek szállást, és gondoskodhassanak a szállításról.
- A promóciós anyagokhoz csatolja a rendezvényre való bejutásról szóló egyértelmű információkat, ideális esetben térképet és szöveges utasításokat is mellékelve.
- A rendezvény anyagai alternatív formátumban is rendelkezésre álljanak, például elektronikus és nyomtatott formában is, és kérésre a rendezvényt megelőzően biztosítson másolatokat.
- Győződjön meg arról, hogy ha vállalkozóval dolgozik együtt, az betartja ezeket a reklámozási és promóciós hozzáférhetőségi elveket, és hogy ez a szerződési feltételek között feltételként szerepel, hogy érvényesíthető legyen. Adja át a vállalkozónak ennek az ellenőrző listának egy példányát.

Megközelítés/közlekedés

- A megfelelő helyeken, például a közeli közlekedési pontokon és parkolóknak egyértelmű jelzéseket kell elhelyezni.
- Kerülje a jelzések olyan használatát, amelyek elzárják a járdákat vagy botlásveszélyt jelentenek.
- Biztosítsa, hogy a parkolás/közlekedés, valamint a rendezvény helyszíne és a bejárat közötti útvonal akadálymentes legyen.
- Biztosítson elegendő akadálymentes parkolót.

Fentiek szerint: Biztosítsa, hogy a promóciós anyagok kellő időben rendelkezésre álljanak ahhoz, hogy az emberek kérhessenek szállást, és gondoskodhassanak a szállításról.

Fentiek szerint: A promóciós anyagokhoz csatoljon egyértelmű információkat arról, hogy hogyan lehet eljutni az eseményre, ideális esetben térképet és szöveges utasításokat is tartalmazva.

Rendezvényhelyszín

- Biztosítsa, hogy minden bejárat egyértelműen jelzett és hozzáférhető legyen - ne legyenek lépcsők vagy párkányok/kilincsek az ajtók előtt; az ajtók szélessége legalább 80 centiméter (lehetőleg szélesebb) legyen, és az ajtók jól láthatóan jelzett automata nyitószerkezettel legyenek felszerelve.
- Győződjön meg róla, hogy a bejáratú ajtók automata nyitószerkezete be van kapcsolva. Gyakran előfordul, hogy a bejutást a rendelkezésre álló, de nem aktivált automatikus ajtónyitókorlátozzák.
- Biztosítsa, hogy minden termék, kirakat és információ olyan magasságban legyen elhelyezve, hogy mindenki kényelmesen elérhesse, beleértve a kerekesszékekkel vagy rollerrel közlekedőket is.
- Biztosítson sík, sima, járható felületet az egész helyszínen.
- Biztosítani kell a megfelelő megvilágítást, beleértve a parkolási területeket és a közlekedési kapcsolatokhoz vezető útvonalakat.
- Biztosítani kell, hogy a vészhelyzeti evakuálási eljárások figyelembe vegyék a mozgás- és érzékszervi fogyatékkal élők igényeit.
- Biztosítsa, hogy az asztalok megfelelő magasságúak legyenek a kerekesszékek elhelyezéséhez.
- Biztosítson elegendő helyet az asztalok között a kerekesszékek, robogók, segítő állatok és egyéb mozgást segítő eszközök közlekedéséhez.
- Biztosítson elegendő helyet szék nélkül, kerekesszékek és robogók számára, de kerülje el egyetlen terület kijelölését "kerekesszékesek számára", mivel ez elkülöníti a kerekesszéket használó személyeket attól, hogy barátaikkal és kollégáikkal együtt ülhessenek. Ehelyett ossza el a kerekesszékekkel használható helyeket a rendezvény egész területén.
- Biztosítsa, hogy a kiállításokhoz, színpadokhoz, előadói pódiumhoz stb. vezető utak elég szélesek legyenek a kerekesszékek, robogók és más mozgást segítő eszközök számára, és ne legyenek botlásveszélyesek.
- Biztosítsa, hogy maga a színpad vagy a szónoki emelvény hozzáférhető legyen, beleértve a kerekesszékekkel, robogóval és egyéb mozgást segítő eszközökkel közlekedőket is.
- Biztosítson a terem elejéhez közeli ülőhelyeket a hallás- vagy látássérült személyek számára, hogy a jelnyelvi tolmácsok könnyen hozzáférjenek, és hogy az emberek könnyebben tudjanak szájról olvasni, vagy jobban hallják a hangszórókat/hangosító eszközöket stb.
- Biztosítsa, hogy a mosdók, telefonok és egyéb illemhelyek minden személy számára hozzáférhetőek legyenek, hogy egyértelmű, jól látható jelzések jelezzék a helyüket, és hogy az illemhelyekre vezető utak kellően szélesek és akadályoktól és botlásveszélyektől mentesek legyenek.

- Ha a rendezvényt szabadtéri helyszínen tartják, gondoskodjon arról, hogy a felület akadálymentes legyen a kerekesszékekkel és robogóval közlekedők számára.
- Ha a rendezvényt szabadtéri helyszínen tartják, gondoskodjon arról, hogy az ösvények vagy ösvények a bejáratuknál jelöléssel legyenek ellátva, és az egész útvonal akadálymentesítésére vonatkozó információkkal (pl. lépcsők, a járható felület megszakításai, meredek lejtők stb. megjelölése az útvonal egy bizonyos pontján).
- Ha a rendezvényt szabadtéri helyszínen tartják, gondoskodjon arról, hogy legyenek olyan területek, amelyek védelmet nyújtanak a kitértség (nap, eső, szél) ellen.
- Gondoskodjon arról, hogy ha a rendezvény helyszíne egy adott időpontban zárva lesz, akkor minden szállítási módot meg lehessen oldani az időpont előtt (hogy a vendégek ne rekedjenek a helyszínen, és ne tudjanak találkozni a fuvarjukkal).

Programozás

Mint fentebb: A rendezvény anyagai alternatív formátumban is rendelkezésre álljanak, például elektronikus és nyomtatott formában is, és kérésre a rendezvény előtt biztosítson másolatokat (beleértve a PowerPointot is).

- Tájékoztadják-e a jegyszedőket, ültetőket, önkénteseket stb. és tisztában vannak-e a rendezvény akadálymentesítési jellemzőivel és általában az akadálymentesítés iránti elkötelezettséggel? Rendelkeznek-e elérhetőséggel, ha a rendezvény során akadálymentesítési probléma merülne fel?
- Kérésre feliratozás biztosítása.
- Amerikai jelnyelvi fordítási információk kérése. Adjon a tolmácsoknak előre a lehető legtöbb információt a rendezvényről, beleértve annak hosszát és a program tartalmát. Előzetesen biztosítson másolatokat az előadói jegyzetéről, PowerPointokról stb. Előzetesen beszélje meg a tolmáccsal a szaknyelvet, a személyek címét vagy bármilyen más egyedi információt. A tolmácsok gyakran szívesebben dolgoznak párban, különösen az egy óránál hosszabb rendezvények esetében. Beszélje meg a szükséges tolmácsok számát.
- Ha videót biztosít, akkor ideális esetben feliratozni kell, vagy ASL-t is kell biztosítani a videóhoz.
- Ha filcmarkereket használnak (pl. flipchart-papírral), győződjön meg arról, hogy azok nem mérgezőek (sok filcmarker szaga reakciót válthat ki a kémiai érzékenységekben szenvedőknél). Biztosítsa, hogy a meghívottak és az előadók/előadók a rendezvény előtt tisztában legyenek ezzel a követelménnyel.
- Gondoskodjon arról, hogy a helyszínt jóval az esemény előtt szellőztessék ki, hogy az építőanyagokból, irodaszerekből stb. származó vegyi anyagok eloszlottak legyenek a levegőben.

Étkeztetés:

- Biztosítani kell, hogy a rendezvényre ételt vagy italt biztosító vendéglátósok vagy vállalkozók képesek és hajlandók eleget tenni az allergénekkal (földmogyoró, glutén, kagyló, laktóz stb.), ételérzékenységgel és preferenciákkal (pl. vegán, vegetáriánus stb.) kapcsolatos kéréseknek.

- Az ételeket és italokat műanyagot nem tartalmazó edényekben és edényeket tartalmazó tárolóedényekben biztosítsa.
- Ismerje meg a hulladékmentes rendezvények tervezésének legjobb gyakorlatait
- A vízellátás csapvízzel töltött kancsókkal történik.
- Ha egyéni étkezést szolgálnak fel, a félreértések elkerülése érdekében biztosítsa, hogy az elhelyezett ételek egyértelműen fel legyenek címkézve.
- Lehetőleg az ételkiszolgálás során először az alkalmazkodó ételeket adják ki, hogy hiba esetén lehetőség legyen a korrekcióra, de ne "szegregálják" időben az alkalmazkodó ételeket (azaz ne szolgálják fel az alkalmazkodó ételeket olyan messze előre, hogy az igénylők ne élvezhessék az ételeket a többiekkel egy időben).
- A véletlen keresztszenyeződés elkerülése érdekében biztosítsa, hogy a büfé jellegű kiszerelésben kínált ételek ne tartalmazzanak a szálláskérelmekben külön megjelölt allergéneket.
- A kifejezetten azonosított allergének kizárása mellett biztosítsa, hogy a büféasztalos kiszerelésben kínált összes étel egyértelműen és könnyen hozzáférhetően fel legyen címkézve a lehetséges allergének és ételérzékenységek/preferenciák (pl. vegetáriánus, vegán, tejtermék, glutén, diófélék, mogyoró, búza, cukormentes stb.) azonosítására.

Végső ellenőrzés

Röviddel a rendezvény előtt, a rendezvény előkészítését követően járja végig a rendezvény helyszínét, tekintse át az ételeket és a programot, és használja ezt az ellenőrző listát. Tekintse át az élményt a következők szempontjából:

- különböző mozgást segítő eszközök használata,
- segítő kutya kíséretében,
- gyengén látók,
- halláskárosodással,
- kémiai érzékenységgel, stb.

Adaptálva az UBC Equity & Inclusion Office, Vancouver, Kanada, Accessible and Inclusive Event Planning (Hozzáférhető és befogadó rendezvénytervezés) című kiadványából.

4.2 Inkluzív, gyakorlatias módszertani tippek

World Café

A következőkre támaszkodva hét integrált tervezési elv, a *World Café* módszertan egyszerű, hatékony és rugalmas formája a nagycsoportos párbeszédnek. A módszer minden egyes elemének konkrét célja van, és megfelel egy vagy több tervezési elvnek. A *World Café* a legkülönbözőbb igényeknek megfelelően módosítható. A kontextus, a létszám, a cél, a helyszín és egyéb körülmények sajátosságai minden egyes esemény egyedi meghívójában, kialakításában és kérdés választásában figyelembe veendő, de a következő öt összetevő alkotja az alapmodellt:

1) Beállítás: Például , kis kerek asztalok, amelyeken kockás vagy fehér vászon terítő, hentespapír, színes tollak, virágváza és opcionális "beszélő bot" található. Minden asztalnál négy szék legyen (optimális esetben) - és legfeljebb öt.

2) Üdvözlés és bemutatkozás: A házigazda szívélyes üdvözléssel és a *World Café* folyamatának bemutatásával kezd, megadja a kontextust, megosztja a kávézó etikettjét, és megnyugtatja a résztvevőket.

3) Kiscsoportos fordulók: A folyamat a három vagy több húszperces beszélgetés első fordulójával kezdődik, amelyet négy (legfeljebb öt) fős, egy asztal körül ülő kiscsoportok számára tartanak. A húsz perc leteltével a csoport minden tagja egy másik új asztalhoz ül. Választhatnak vagy nem választhatnak, hogy a következő fordulóra egy személyt hagynak "asztali házigazdaként", aki üdvözlí a következő csoportot, és röviden tájékoztatja őket az előző fordulóban történteokról.

4) Kérdések: Minden egyes fordulót egy olyan **kérdés** előzi meg, amelyet kifejezetten a *World Café* konkrét kontextusához és kívánt céljához alakítottak ki. Ugyanazok a kérdések több fordulóban is használhatók, vagy egymásra épülhetnek, hogy a beszélgetést a középpontba állítsák vagy irányt mutassanak.

5) Betakarítás: A kiscsoportok után (és/vagy szükség szerint a két forduló között) az egyéneket felkérjük, hogy osszák meg a beszélgetésükből származó felismeréseiket vagy egyéb eredményeiket a nagycsoport többi tagjával. Ezeket az eredményeket vizuálisan különböző módon tükrözik, leggyakrabban a terem elején elhelyezett grafikus felvételek segítségével.

Akvárium

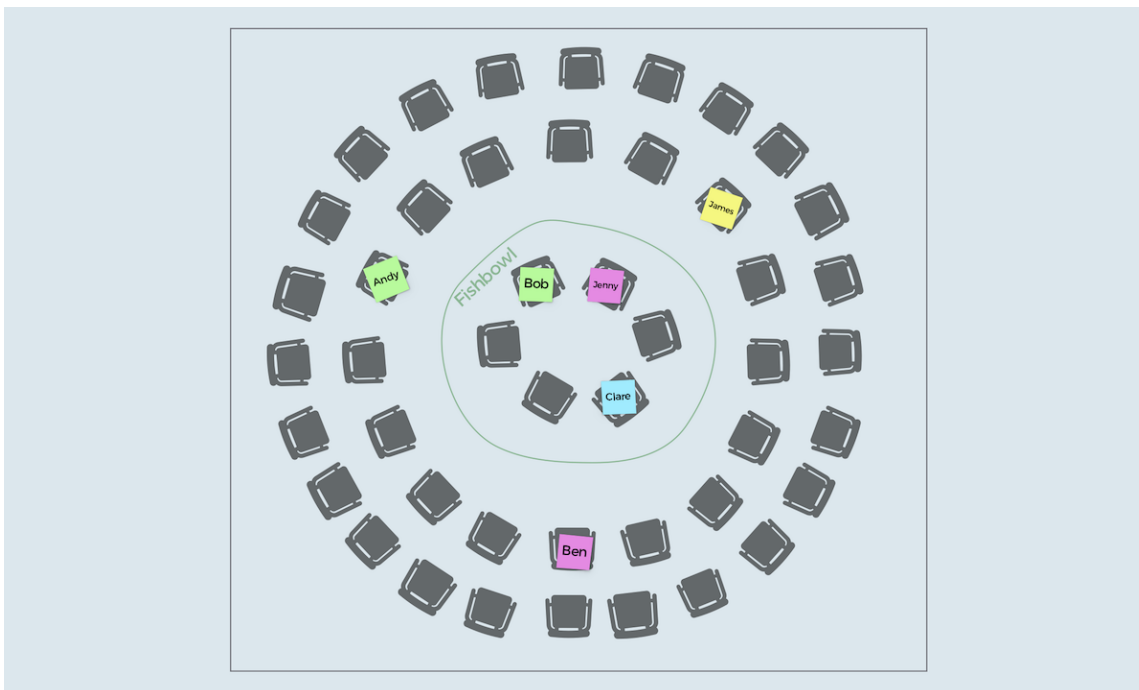
Az *Akvárium* egy olyan módszer az előadások és csoportos megbeszélések megszervezésére, amely a kiscsoportos megbeszélések előnyeit - nevezetesen a kérdések megvitatásának spontán, beszélgetésen alapuló megközelítését - nagycsoportos keretek között kínálja. Ez úgy történik, hogy a terem úgy rendezzük be, hogy az előadók a terem közepén foglalnak helyet, a többi résztvevő pedig körbeülve körülöttük körben ülve figyeli a beszélgetésüket "a halastóban".

Az *Akvárium* a konferenciákon, workshopokon és városháza-típusú megbeszéléseken alkalmazható, és a csoport teljes figyelmét egy 3-6 fős vitára összpontosítja. A többi jelenlévő megfigyelővé, aktív hallgatóvá és potenciális résztvevővé válik egy rotációs folyamat révén, amely csökkenti a távolságot az előadók és a hallgatóság között.

Az *Akvárium* különösen hasznos a PowerPoint prezentációk vagy a panelbeszélgetések izgalmas alternatívájaként, a szakértőkkel való közvetlen beszélgetések lehetővé tételére, a figyelemre méltó résztvevők számára kiemelkedő platform biztosításának eszközeként, miközben az interaktivitás is megmarad, vagy olyan vitás kérdések megvitatására, amelyekkel kapcsolatban az emberek határozottan érzik magukat. Ehhez a módszerhez facilitátorra van szükség. Sokoldalú és könnyen adaptálható (lásd az alábbi több variációt).

Követelmények:

- Moderátor és 12-30 fő
- Nyílt tér vagy nagy terem, ahol a résztvevők könnyen mozoghatnak.
- Székek (az alábbi ábra szerint elrendezve)
- Mikrofon(ok) (opcionális)
- 45-90 perc
- Választható: Előadó

A kép forrása: ideaflip.com

Az akvárium-módszer a következőkre használható:

A dinamikus csoportos interakciók és az aktív részvétel elősegítése. Nagy csoportokban gyakran kihívást jelent minden résztvevőt bevonni. Az *Akvárium* segítségével a résztvevők egyik csoportja megvitát egy kérdést, míg a másik csoport megfigyeli a vitát. A beszélgetés folyamatosan fejlődik, mivel a résztvevők ki-be járkálnak az *Akvárium*-ból, hogy megosszák, amit tudnak, vagy kérdéseket tegyenek fel. A változás eleme segít a résztvevők figyelmét fenntartani, hogy vajon ki jön be legközelebb, és mit fog mondani, és így az energiaszintet is fenntartja.

Vitatott témák megvitatása vagy bemutatása. Kezdje az *Akvárium*-beszélgetést 3-6 olyan személlyel, akiknek különböző nézeteik vannak, ugyanakkor széles körben értik a témát és annak előnyeit és hátrányait. A megfigyelők láthatják, hogy a vita során különböző aspektusok és nézőpontok bontakoznak ki, ami megkönnyíti a téma és a kapcsolódó kérdések objektívebb feltárását.

Szakértői panelbeszélgetések bemutatása. Ebben az esetben az *Akvárium* szakértői vagy más figyelemre méltó résztvevők, például magas rangú tisztviselők vagy szervezetek vezetői közötti panelbeszélgetéssel kezdődik. A vitát a moderátor vezeti. Miközben a panel megvitatja az adott kérdést, a megfigyelők aktív hallgatással vesznek

részt. Az *Akvárium*-ban egy üres széket helyeznek el, hogy bármelyik megfigyelő előjöjjön és részt vehessen kérdéssel vagy ötlettel. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a panelbeszélgetés relevánsabb és érdekesebb legyen, mint a hagyományos formátumú panelbeszélgetés.

Kerülje a PowerPoint prezentációkat. Ha 3-4 előadó kapott felkérést arra, hogy ugyanabban a témában ossza meg tudását, az *Akvárium*-módszer friss levegőt biztosíthat a hallgatóság számára. Az egymás után következő, hosszú PowerPoint-előadások könnyen csökkenthetik a figyelmet egy workshopon, míg a az *Akvárium* kötetlenebb és dinamikusabb tempót biztosíthat, és fenntarthatja az érdeklődést (vegye figyelembe, hogy az *Akvárium* diákat beszélgetéssel helyettesíti - gyakran érdemes kompromisszumot kötni).

Eljárás

1. Válasszon témát

Szinte bármilyen téma alkalmas az *Akvárium*-beszélgetésre. A leghatékonyabb felkérések (kérdések vagy szövegek) nem tartalmaznak egyetlen helyes választ vagy értelmezést, hanem inkább többféle nézőpontot és véleményt tesznek lehetővé. Az *Akvárium* stratégia például kiválóan alkalmas dilemmák megvitatására.

2. Rendezze be a szobát

Az *Akvárium*-beszélgetéshez szükség van egy székkörre ("a halastó") és elegendő helyre a kör körülötte lévő körben, hogy a többi résztvevő megfigyelhesse, mi történik a "halastóban". Néha a moderátor annyi széket helyez el, hogy a teremben lévő résztvevők fele a halastóban ülhessen, máskor a tanárok tovább korlátozzák a székeket. Általában a 4-8 szék lehetővé teszi a különböző nézőpontok figyelembevételét, ugyanakkor minden résztvevőnek lehetőséget ad a megszólalásra. A megfigyelő diákok gyakran a halastó körül állnak.

3. Felkészülés a megbeszélésre

Mint sok más strukturált beszélgetés, az *Akvárium*-beszélgetések is akkor a leghatékonyabbak, ha a diákoknak volt néhány percük arra, hogy előre felkészüljenek az ötleteikre és a kérdéseikre.

4. Normák és szabályok megvitatása

Az *Akvárium*-beszélgetést sokféleképpen lehet felépíteni. Néha a moderátorok bevezetnek egy korlátot, hogy a résztvevők tíz-tizenöt percig üljenek a belső körben, mielőtt bejelentik a "váltást", amikor is a hallgatók belépnek a halastóba, és a beszélők közönséggé válnak. Egy másik gyakori *Akvárium* vitaforma a "tap" rendszer, amikor a résztvevők a halastól külső részén finoman megérintik a belső körben lévő résztvevőt, aki már beszélt, jelezve, hogy szerepet kell cserélniük.

Függetlenül attól, hogy milyen szabályokat állapít meg, győződjön meg róla, hogy azokat előzetesen elmagyarázzák a résztvevőknek. A közönség soraiban ülő résztvevők számára is szeretne utasításokat adni. Mire kell figyelniük? Jegyzetelniük kell-e? Az *Akvárium*-tevékenység megkezdése előtt érdemes áttekinteni a tiszteletteljes beszélgetés irányvonalait. Néha a moderátorok arra kéri a közönség tagjait, hogy figyeljenek arra, hogyan követik ezeket a normákat azáltal, hogy feljegyzik a beszélgetés folyamatának bizonyos aspektusait, például a megszakítások számát, a tiszteletteljes vagy tiszteletlen nyelvhasználat példáit, vagy a beszéd időt (ki beszél a legtöbbet vagy a legkevesebbet).

5. Eligazítás

A megbeszélés után megkérheti a résztvevőket, hogy gondolkodjanak el azon, hogy szerintük hogyan zajlott a megbeszélés, és mit tanultak belőle. A résztvevők értékelhetik hallgatói és résztvevői teljesítményüket is. Javaslatokat is tehetnek arra vonatkozóan, hogyan lehetne a jövőben javítani a vita minőségét. Ezek a reflexiók készülhetnek írásban, de akár kis- vagy nagycsoportos beszélgetés formájában is.

További információ a facinghistory.org oldalon

Aktív hallgatás útmutató (esetklinika)

Az esetklinikák egy csapatot vagy egy csoportot vezetnek végig egy olyan folyamaton, amelyben az esetet átadó bemutatja az esetet, és egy 5-7 főből álló csoport vagy a csapat tagjai tanácsadóként segítenek. Az esetklinikák lehetővé teszik a résztvevők számára, hogy:

- Egy kihívás vagy kérdés újfajta megközelítése.
- Új megközelítések kidolgozása az erre való reagálásra.

Az esetklinika célja tehát az, hogy hozzáférjen a kollégák bölcsességéhez és tapasztalatához, és segítsen a kollégáknak abban, hogy egy fontos és azonnali kihívásra jobb és innovatívabb módon válaszoljanak.

Néhány alapelv

- A hierarchia nem számít ebben a csoportos beállításban. Mindenki egyenlő társa
- Az esetet átadó személy sajátja a probléma - nem kell átvennem helyette a feladatot. Egyenrangú félként meghallgatom és megosztom a tapasztalataimat.
- Együtt gondolkodunk, mint egy csoport
- A beállításoknak zavartalan munkakörnyezetet kell lehetővé tenniük.

Folyamat lépései

1) Casting - szerepek kiosztása (kb. 5 perc)

- Válassza ki az esetfelelőst és egy facilitátort/időgazdát.

- Esetadó: Megosztja aktuális kérdését/problémáját vagy kihívását,
- konkrét és fontos, és amelybe beleszólása van (pl. dolgozunk egy NAMA-ötleten, de fogalmunk sincs, hol kezdjük az érdekelt felek bevonását).
- Az esetet bemutatónak kb. 20 perc alatt kell tudnia bemutatni az esetet, és az esetnek profitálnia kell a kollégák visszajelzéseiből.
- Edzők: Ne próbálja "megoldani" a problémát, hanem hallgassa meg figyelmesen az esetet.
- Adakozó. Osszák meg tapasztalataikat, gondolataikat és új ötleteiket.
- Moderátor/időmérő: Az egyik edző legyen a facilitátor, aki végigvezeti a csoportot a folyamaton és kezeli az időt.

2) Az eset felajánlójának szándéknyilatkozata (kb. 20 perc).

- Írja le a jelenlegi helyzetet:
- Milyen kulcsfontosságú kihívással vagy kérdéssel kell szembenéznie?
- Mi a célod?
- Mit tettél eddig?
- Hol van szüksége inputra vagy segítségre?
- A coachok mélyen figyelnek és tisztázó kérdéseket tehetnek fel (nem adnak tanácsokat).

3) Egy problémafelvetés vagy kérdés meghatározása kb. 10-15 perc.

- Az esetet átadónak és a coachoknak közösen kell meghatározniuk egy kérdést vagy problémafelvetést, amelyre választ kell adni/megbeszélni - itt a vezérelv: minél pontosabban fogalmazza meg a kérdést, annál jobb az ötletbörze és a tanácsadás.
- A kérdés vagy problémafelvetés megfogalmazása után a segítőnek még egyszer meg kell vizsgálnia az esetet feladóval, hogy "segítenek-e a kérdésre/problémafelvetésre adott válaszok?". Ez az, amit keres".
- Erre a lépésre nyugodtan szánjon egy kis időt, mivel ez fogja meghatározni a későbbi megbeszélést.

4) Konzultáció az edzőkkel kb. 30 perc.

- Az ügyet adó ebben a fázisban hallgat! Csak hallgatnia kell!
- Az edzők ötletbörzét tartanak a kérdésre vagy a problémafelvetésre adott ötletekkel/megoldásokkal kapcsolatban. Megvitatják egymás között, és az egyik edző felírja az ötleteket egy flipchartra. Ennek kreatív folyamatnak kell lennie - nem arról van szó, hogy megegyezzenek a legjobb megoldásról vagy az egyetlen járható útról, hanem arról, hogy ötletbörzét folytassanak a különböző ötletek és lehetőségek között.
- Az ügygazda köszöni minden edzőnek az ötleteket és a hozzájárulásokat!

5) Az esetfelelős kiválasztja az ötleteket a további munkához kb. 15 perc.

- Az esetfelelős röviden reflektál az általa csendben követett ötletbörzére. Ez nem az "igazolásról" (ezt már megpróbáltuk) vagy a "magyarázkodásról" (ezt akartuk csinálni, de...) szól.

- A hallottak tükrözéséről van szó. Mely ötletek vagy lehetőségek tetszenek neki?
Melyek újak? Melyek a legfrissebb gondolatok?

6) Csoportmunka a kiválasztott ötleteken / folyamatokon / lehetőségeken (a 4. és 5. lépés alapján)

- Az esetfelelős és a coachok most kiválasztják azokat az ötleteket/lehetőségeket/gondolatokat vagy folyamatot, amelyeken a következő órákban közösen szeretnének dolgozni (pl. egy inkluzív, az érdekelt felek bevonására irányuló folyamat megtervezése vagy a NAMA-folyamat 1-5. lépéseinek átgondolása stb.).
- Itt a NAMA lépései iránymutatásként használhatók.
- A NAMA-folyamat egyes aspektusaira vonatkozó irányadó kérdések hasznosak lehetnek
- Talán további inputra van szükség
- A gondolatokat és a munkát vizualizálni kell (kitűzőtábla), hogy az esetet átadó később is használni tudja. Továbbá, ezt a vizualizációt fogjuk használni a 3. nap (délután) plenáris ülésén egy sétagalériához.

7) Mi a következő?

- A 6. lépés befejezése után a facilitátornak meg kell kérdeznie az esetet átadó személyt, hogy "Mi a következő lépés", és meg kell kérnie, hogy fogalmazzon meg 2-3 konkrét következő lépést a következő hetekben. Ezek az esettől függően lehetnek kisebb vagy nagyobb lépések.
- Ezt követően a moderátor kiterjesztheti a kérdést az összes edzőre is.

8) Visszajelzés és zárás

- A csoportnak néhány percet kell szánnia arra, hogy visszajelzést adjon az esetklinikai folyamatáról.
- Mi működött jól? Mi tetszett nekik? Mit ajánlanának egy másik klinikai esethez?
- Az alcsoportot pedig egy körös elismeréssel vagy köszönetnyilvánítással kell zárniuk.

4.3 Inkluzív tevékenységek a gyermekek számára

Készítsen egy érzékelő palackot

Töltsön meg egy régi műanyag palackot víz, csillámpor és néhány csepp ételfesték keverékével, hogy lenyűgöző játékot készítsen gyermeke számára. Dobjon bele néhány gombot vagy golyót, majd zárja le szorosan a fedelet egy hőlégfúvó segítségével. Ez a tevékenység nagyon egyszerű módja annak, hogy gyermeke megtanuljon valamire koncentrálni és koncentrált maradni.

Készítsen rajzokat különböző érmékről

Időtlen, klasszikus tevékenység, amelyet még a felnőttek is végezhetnek. Egyszerűen gyűjts össze néhány különböző érmét, helyezze rá egy papírlapot, és zsírkrétával karcoljon színes mintát a papírra. Az autizmussal élő gyermekek imádni fogják a mintákat, miközben fejlesztik a szem-kéz koordinációs készségeket.

Bónusz tipp: Kérje meg külföldre utazó barátait vagy családtagjait, hogy adjanak kölcsön érméket, és beszélgessenek a gyermekével ezekről a helyekről.

Ehető cérna ékszerek és édességek

A zsinórok és az édesgyökér segítségével gyönyörű nyakláncokat és karkötőket készíthetsz. Ösztönözze gyermekét, hogy fejlessze motoros készségeit a közepen lyukas gabonapelyhek és más színes édességek átfűzésével. Ha kész, kösse csomóba a végeket. Gyermeke el lesz ragadtatva modern (és finom) alkotásától.

Készítsen érzékszervi kollázst

Az autista gyermekeket gyakran zavarják a furcsa textúrák és érzetek. Könnyítse meg gyermeke számára a rendetlenebb tevékenységeket tapintható kollázs készítésével, új anyagok, például fólia, csillámpor és újságkivágások kiválasztásával. Idővel az óvodáskorú gyermek elkezdheti élvezni a textúrák szélesebb skáláját.

Hihetetlen jégfestés

Ez a szórakoztató és egyszerű tudományos kísérlet biztosan serkenteni fogja gyermeke kíváncsi elméjét. Öntsön különböző színű akrilfestékeket egy jégkockatartóba, és helyezzen kézműves pálcikákat az egyes részekbe. Amint megfagynak, vegye ki a festékeket, és hagyja, hogy gyermeke gyönyörű mintákat hozzon létre az olvadt "jégcsap" papírra történő kavarásával.

Fejlessze az agyát egy szaglás játékkal

Töltsön kis edényeket (rég, festett lekváros üvegek a legjobbak) aromás összetevők, például levendula, kávé vagy szappan keverékével. Zárja le a tetejüket egy darab ruhával és egy gumiszalaggal, majd kérje meg a gyermekét, hogy azonosítsa a különböző illatokat. Az autista gyerekek szeretnek tanulni az érzékeikről és arról, hogy milyen szerepet játszanak a környezetük felfedezésében.

Készítsen összeillő játékokat

A párosító játékok szórakoztató módon fokozzák gyermeke tanulását. Próbáljon meg 10-15 különböző nyomtatott szót elhelyezni egy asztal egyik oldalán, és kérje meg gyermekét, hogy illessze össze ezeket a szavakat az asztal másik oldalán lévő képekkel. Ezt a tevékenységet könnyen módosíthatja úgy, hogy illeszkedjen ahhoz, amit gyermeke az iskolában tanul, például élelmiszerek, állatok vagy számok segítségével.

Tevékenységek a számokkal

Az autista gyermekeknek gyakran kevés érdeklődési körük van. Sokukat azonban különösen vonzzák a számok. Életkorukból adódóan általában nem képesek megérteni a számítások mögött álló okfejtést, de szívesen játszanak a tárgyakkal. Ráadásul igazán

lenyűgözik őket a látványos tárgyak, így szép játékokkal serkentheted természetes érdeklődésüket a számok iránt. Egy példa erre a víz és a mosószer buborékjai, és hagyja, hogy gyermeke megszámolja őket.

A különböző formák vagy színek alapján is végezhetünk válogatási tevékenységeket. Ez segít a kicsinek abban, hogy megtanulja a kategóriákat és a tárgyak felsorolását. Ehhez használhat nagy LEGO-darabokat, festményeket, kis állatokat vagy labdákat. Az ilyen típusú tevékenységek kiszélesítik a gyermekek érdeklődési körét, és arra ösztönzik őket, hogy interakcióba lépjenek a környezetükben élővel.

Zeneterápia autista gyermekek számára

A zeneterápia az egyik olyan terület, amely segíthet a viselkedésfejlődésben. A zenei kifejezés a nem verbális nyelvben működik, és elősegíti a kommunikációs csatornákat. Ez különösen igaz azokra, akik küzdenek a kifejező funkciókkal, például az autizmus spektrumzavarban szenvedő gyermekek esetében.

Ezek a tevékenységek az érzelmi fejlődés és az egyéni önkifejezés elősegítésére összpontosítanak. Ezt bizonyítja ez a Cochrane Plus Libraryben 2008-ban közzétett jelentés. Így Ön és gyermeke együtt játszhatnak úgy, hogy gyermeke felismeri saját testhangjait.

Például a nevetésük, tapsolásuk vagy ásításuk. Az azonosítás az első lépés az irányításban. Ezért kell leülni a gyermekével, és megismételni azokat a cselekvéseket, amelyek ezeket a hangokat okozzák. Ezután Ön és gyermeke azon dolgozhatnak, hogy megnevezzék és jelentést adjanak nekik.

Egy másik érdekes tevékenység az, ha a gyermekeddel együtt tanítasz meg egy rövid, ismétlődő dalt, amely testmozdulatokat is tartalmaz. A cél az, hogy a kicsi érdeklődését felkeltse, és megpróbálja megtanulni a dalt, miközben az egész folyamatot is élvezi.

Utánzó játékok

Egy adott viselkedés reprodukálása vagy utánzása segíthet gyermekének jobban megérteni a körülötte lévő világot. Ez segítheti őket szociális készségeik fejlesztésében. Ezt bizonyítja ez a kutatás, amelyet a mexikói Pueblai Ibero-Amerikai Egyetem szakemberei végeztek.

Fontos, hogy a tevékenységeket pozitív megerősítés kísérje. Türeelmesnek is kell lenned, és ne várd el, hogy a kisgyermeked elsőre megértse.

Egy érdekes utánzó játék, amit kipróbálhatsz, ha lerajzolod a mindennapi mozdulatokat, mint például a fésülködés, fogmosás, evés stb., és a gyermeked utánozza őket. Rajzolhatsz állatokat is, és megtaníthatod gyermekednek a hangjukat.

Ezután megpróbálhatja megmutatni a gyermekének az állatrajzokat, és megkérheti, hogy adja ki az állatok hangjait és mozdulatait. Mivel minden olyan tevékenység, amely ismétléssel jár, hasznos, találhat saját tevékenységeket is gyermeke érdeklődési körének megfelelően. Ez még izgalmasabbá teszi őket gyermeke számára.

Fizikai aktivitás

A testmozgás segít fejleszteni a gyermek pszichomotoros készségeit és a környezetével való kapcsolatát. Tanulmányok azt mutatják, hogy a fizikai jólét javítja az autizmussal élők életminőségét. Ezért az ideális helyzet az, ha gyermeke a szabadban mozoghat más gyerekekkel együtt. Ha azonban ez nem lehetséges, akkor otthon is létrehozhat egy akadálypályát puha játékokkal, vagy kincskeresést rendezhet, amelyhez futás, ugrálás, hajlogatás és kúszás szükséges. Fontos, hogy gyermeke élvezze ezeket a tevékenységeket, hogy ne veszítse el az érdeklődését. Ezért fontos, hogy a tevékenységeket gyermeke érdeklődési köréhez és igényeihez igazítsa.

Reméljük, hogy ezek az autista gyermekek számára készült gyakorlatok segítenek javítani gyermeke fejlődését és társadalmi beilleszkedését, miközben lehetővé teszik, hogy minőségi időt töltsenek együtt.